לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

יום ו', ח' בתשרי תשמ"ט, 16 בספטמבר 1988 / שנה מ"ו מס' 13752 / המחיר 2.10 ש"ח כולל מע"מ

הלילה ב־2 טקס הפתיחה בסיאול

מוטי חביב, שליח „על המשמר" לסיאול

טקס הפתיחה של המשחקים האולימפיים ייערך הלילה ב־2, לפי שעון ישראל, באיצטדיון האולימפי בסיאול. הקוריאנים מבטיחים כי יהיה זה טקס מרהיב, שיימשך קרוב לארבע שעות, כמוהו טרם נראה. ההכנות לטקס הושלמו עוד זמן רב לפני פתיחתו. כבר בחזרה הכללית שלשום דפק הכל בצורה מצויינת כש־100 אלף צופים חזו בו. הטלוויזיה הישראלית תעביר הלילה את הטקס במלואו. מייד אחריו יחלו התחרויות בכמה ענפי ספורט. ביום ראשון כבר יתנהלו המאבקים הגדולים בבריכת השחייה.

אמצעי בטחון קפדניים מלווים את הספורטאים, וכל הבאים למשחקים האולימפיים (פרטים במדור הספורט, בעמוד 20).

המאבק לנשיא חדש — דיניץ הורה לבצע לאלתר המלצות הנגיד

לוינסקי: דירקטוריון בל"ל יוחלף
מועצת המנהלים: נשיב מלחמה

עקיבא לוינסקי, יו"ר „אוצר התיישבות היהודים", חברת האם של בל"ל, הודיע אמש ליו"ר ההסתדרות הציונית כי הוא נענה לפנייתו ועומד לפתוח מייד בהכנות לכינון דירקטוריון חדש ● בעניין נציגי הציבור — שטרית, וברגר — יידרש הליך מיוחד ● נגיד בנק־ישראל, מיכאל ברונו, זימן אליו להיום שוב את שני הגופים ● במועצת המנהלים מתגבשת התנגדות לדרישת הפיטורים הקולקטיביים ● השר גדעון פת: התנהגות הנגיד תמוהה ומבולבלת

כתבינו הכלכליים בירושלים ובת"א

יו"ר מועצת „אוצר התיישבות היהודים", חברת האם של בנקלאומי, עקיבא לוינסקי, הודיע אמש ליו"ר ההסתדרות הציונית, שמחה דיניץ, כי הוא נענה לפנייתו ועומד לבצע מייד את כל ההליכים הדרושים לכינונו של דירקטוריון חדש לבנק לאומי

(סוף בעמוד 4)

אייבי הכריז בשובו כי „אש"ף מוכן לפשרה" — וקיבל זימון לחקירה במשטרה

סיפר כי כתב לערפאת נאום אותו יהיה מוכן ראש אש"ף לשאת בטלוויזיה הישראלית ● אמר כי נציג צה"ל מסר לו לפני הנסיעה שמות ותמונות של חמשת הנעדרים וכי אנשי אש"ף הבטיחו לסייע באיתורם ● נעצרו צעירי מפ"ם שהפגינו נגד החוק לאיסור מפגשים ● ח"כ אלוני: מוכנה להשתתף בהגנה על אייבי אם יועמד לדין

נלקח מהמטוס לתחנת המשטרה (צילום: פרטוש)

זהבה מוזס

„ערפאת מוכן להיפגש עם מנהיגים ישראלים בלא תנאים. אנו קרובים עכשיו לשלום יותר מאשר אי פעם", אמר אתמול אייבי נתן במסיבת עיתונאים מאולתרת שקיים עם שובו משטרסבורג לאחר שנפגש עם מנהיגי אש"ף שם. מייד עם רדתו מהמטוס נלקח ע"י נציג משטרת ישראל, רב־פקד (בגמלאות) אפרים יבלון, לתחנת משטרת נמל התעופה בן־גוריון, שם מסר לו ניצב משנה אליעזר בן־יהודה, זימון לחקירה היום בשעה 11, במשרדי היחידה לחקירות פשעים של משטרת ישראל.

כתב נאום לערפאת

לאחר מכן עבר אייבי נתן את ביקורת הדרכונים וסונוור מייד בהבזקי המצלמות של עשרות הצלמים והעיתונאים שהמתינו לו במקום. בנסותו להתגבר על הרעש הרב אמר כי לדעתו אין בארץ תמונה נכונה של מה שקורה, וכי תחושתו היא לאחר הפגישה עם יאסר ערפאת ומנהיגים נוספים של אש"ף, כי אנו קרובים יותר לשלום ואש"ף מוכן להתפשר. הוא סיפר על התוכנית שהעביר ליאסר ערפאת, המדברת בין השאר על הפסקת אש ל־100 ימים. לאחר קבלת התוכנית, נקבעה הפגישה ביניהם. הוא הוסיף כי בעת הפגישה התרשם כי מנהיגי אש"ף מדברים עתה באחריות

(סוף בעמוד 2)

פרס לערפאת: היה אתה דה־גול פלסטיני — זה הזמן לקבל החלטות

השיב במסיבת עתונאים בלונדון על דברי ערפאת בשטרסבורג כי הוא „מחפש דה־גול ישראלי" ● גם מנהיג הליכוד הביע אכזבה מנאום ראש אש"ף בפרלמנט האירופי ● רק יוון ספרד ופורטוגל הבטיחו הכרה בממשלה גולה

דפנה ורדי (בריטניה), ארנון יפה (צרפת), דליה שחורי, איי.פי, רויטר, סי"צ

שר החוץ שמעון פרס קרא אתמול בלונדון לפלשתינים להחליט על מדיניות ברורה ולקבל החלטות של מדיניות, ולא של מילים בלבד".

הוא חזר והצהיר, שהוא מוכן להיכנס למשא־ומתן עם כל גורם שיהיה מוכן לקבל את שלושת התנאים הבסיסיים — הכרה בישראל, גינוי הטרור ומשא־ומתן על בסיס החלטות האו"ם 242 ו־338.

איך פותרים חילוקי־דעות

על שאלות חוזרות ונשנות, אם הוא כולל את מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, בין אלה שאיתם הוא מוכן להיכנס למשא ומתן, ענה פרס, כי אין הוא מאמין שערפאת מסוגל כיום לקבל שלושה תנאים בסיסיים אלה, שכן אין הסכמה בתוך אש"ף.

פרס הודה, שגם בישראל יש חילוקי־דעות ואי־הסכמה כאשר לצעדים הבאים. אך הוסיף, כי בישראל יש דרך ברורה וחד־משמעית לפתור חילוקי־דעות כאלה — בחירות, ואילו באש"ף נפתרים חילוקי־דעות פנימיים באמצעי אלימות.

על חביתה וביצים

„לא יתכן קוקטייל של מלחמה ושלום" אמר פרס. דברי ערפאת בשטרסבורג היו „בריחה מן הבעייה". על הצהרת ערפאת, שהוא מחפש דה־גול ישראלי, אמר פרס: „מדוע אין הוא מנסה להיות כזה? אם דה־גול היה איש־החלטות, יקבל הוא (ערפאת) החלטות — זה הזמן וזו ההזדמנות, ינסה ערפאת פעם אחת ולתמיד להחליט על מדיניות ברורה וחד־משמעית.

על התעקשות ערפאת להיצמד לכל החלטות האו"ם כ־40 השנים האחרונות, ולא רק להחלטות 242

(סוף בעמוד 4)

„איני מאמין שאפשר יהיה להקים ממשלת אחדות נוספת"

דפנה ורדי (בריטניה)

לונדון. — בתשובה לשאלות עתונאים ציין פרס שהוא אופטימי ביחס לסיכוייו בבחירות הקרובות, אך, הדגיש שהוא לא מאמין שתהיה אפשרות להקים ממשלת אחדות לאומית נוספת, שכן הוא לא יהיה חלק מממשלה הדוגלת בהקמת התנחלויות בשטחים ואינה פועלת למען השלום. כל קואליציה שהוא יעמוד בראשה, אמר, תהיה כזו שבמרכזו פעילותה יהיה תהליך השלום.

הוקמה „עוצבת איו"ש" — איזור יהודה ושומרון

עתי"ם

עצרת הקמת עוצבת איו"ש (אזור יהודה ושומרון) נערכה אמש במעמד ראש המטה הכללי רב אלוף דן שומרון, אלוף פיקוד המרכז עמרם מיצנע, נציגי ישובי יהודה ושומרון ואורחים רבים.

עוצבת איו"ש הוקמה לאחר תחילת המאורעות בשטחים. במברק ששלח שר הבטחון יצחק רבין לעצרת נכתב: „עוצבת איו"ש — קמה מכורח הנסיבות ומתוך המציאות שאליה נקלעו צה"ל ומדינת ישראל. העוצבה תמשיך לאזור כוח ואמצעים ותיכון ליום פקודה אם יבוא. בשם הממשלה אני מודה לכם ומאחל לכם שנה טובה, שנת שלום ובטחון".

הקשר השוודי

בודפשט — את יומו השני בהונגריה הקדיש אתמול שמיר לקהילה היהודית ובמסגרת זו ביקר באנדרטה לזכר הדיפלומט השוודי ראול ואלנברג שהציל במלחמת העולם השנייה חלק מיהודיה. כזכור בשוודיה סוערות עתה הרוחות על הגילויים מנין רצח שוודי אחר, הרוזן פולקה ברנדוט שנרצח ב־48 ע"י הלח"י, ששמיר עמד אז בראשו (ידיעות עמוד 2).

(צילום: אי.פי)

שמיר סרב להתראיין לטלוויזיה השוודית ● עמ' 2
המדד 0.8% — לא תשולם תוספת־יוקר ● עמ' 3
ילד בן 11 נהרג באש צה"ל בעזה ● עמ' 3
המדינה במשפט „דרך הניצוץ" ● עמ' 4
האגודה מכפישה את שמי ● עמ' 4
המשטרה פרצה ל„סנפרוסט" המושבת ● עמ' 24
השחקנית פאני לוביץ' ● עמ' 24

לא בבודפשט ולא בלונדון

גם שמיר וגם פרס מחפשים מרפא לבעיותיה המדיניות של ישראל בחו"ל, אם כי עתיד המדיניות הישראלית יוכרע בסופו של דבר כאן, לא בבודפשט ולא בלונדון.

שמיר וגם פרס יוצרים אשליות. שמיר מנסה ליצור רושם כי קיימת אפשרות לשיפור מרחיק לכת של היחסים עם מזרח־אירופה מבלי להשתלב באווירה הבינגושית של ההפשרה. ערב יציאתו להונגריה, אמר שמיר בראיון לגלי צה"ל כי יתכן שהפשרה הבינגושית, המקיפה את אפגניסטן, אנגולה, אמריקה־המרכזית וקמפוצ'יה, תפסח על הסכסוך הישראלי־הערבי. באיזור שלנו ייחל שמיר לאי־הסכמה בין המעצמות. למרות מה ששמע ממארחיו ההונגרים, מתמיד שמיר בעמדתו נגד כל תזוזה במדיניות הישראלית, מגנה את צרפת ומזלזל בקיום הפגישה המשולשת בוושינגטון בין ישראל ומצרים בחסותה של ארה"ב.

קפאון כזה במחשבה המדינית ובעשייה המדינית הישראלית עשוי להוריד לטמיון גם את עתיד שיפור היחסים עם הגוש הקומוניסטי. המצב ברור עתה, הדעות הוחלפו והובהרו, אך יש להשתית את היחסים לא רק על הבהרת עמדות, אלא גם על האינטרסים ההדדיים ועל נכונות להתחשב בעמדות של הצד השני. במדיניות ההקפאה של שמיר, לא רק שהיחסים עם הגוש הקומוניסטי לא ישתפרו, אלא יורעו גם היחסים עם ארה"ב ועם הקהילייה האירופית. ניתן כמובן לברך על האווירה הלבבית בה התקבל שמיר בהונגריה וגם על המגמה המסתמנת לחדש את היחסים הדיפלומטיים שנותקו ללא הצדקה עניינית. אולם התנגדותו של שמיר להפשרת הבינגושית באזורנו פוגעת במשאת־נפשם של תושבי מדינות אלה לרגיעה ולחיים משופרים יותר.

פרס נסע ללונדון לפגישה עם הגב' תאצ'ר במגמה להחיות את האופציה הירדנית, וגמר את הביקור בקריאה לערפאת לקבל החלטות ברורות. ערפאת מחפש את דה־גול הישראלי, שישנה באומץ חד את המדיניות הישראלית. פרס השיב בצדק כי גם ערפאת לא השכיל לדמות לדה־גול פלסטיני. ערפאת למרות הציפיות לא קפץ למים עמוקים, אולם גם פרס נמנע מכך. בסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכרה הדדית על בסיס נוסחת יריב־שם־טוב תוך כדי ויתור על הטרור כנשק במאבק לזכויות לאומיות.

בהשוואה לשמיר הפגין פרס יותר תבונה מדינית בהשכילו לצדד בהפשרה הבינגושית ובוועידה בינלאומית. בסופו של דבר זאת תהיה הדרך לפריצת הדרך.

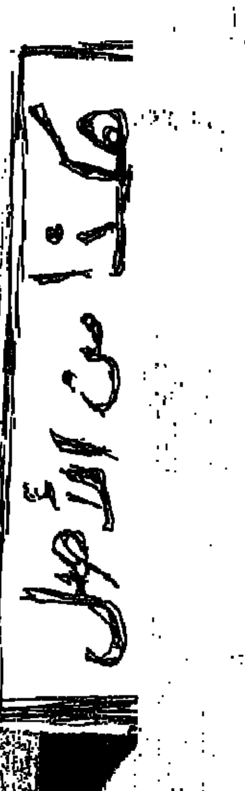

ציורמצב

מלה בסלע / גנדי

טרנספר סילוני

לדמגוגיה זולה אין כנראה גבול, ויש כאלה בין אנשי הממלכה השביעית החושבים שמשחקי מילים מעדנים את המשמעות של מושגים כמו „טרנספר", ובהבל פה יהפוך זה ללגיטימי ואפילו אנושי.

בגליון חגיגי שיצא לאור בערב החג, הקדיש השבועון לאשה מקום נכבד לגנדי ותורתו. הכתבת הראשית, וסגנית העורך בחוה אבירד בריר, מראיינת את גנדי המעגן את האידיאולוגיה „האנושית" כל כך אותה הוא מייצג, בכפפות של משי. הבעיה, קובע גנדי היא רק במינוח. אפשר לקרוא לזה בשמות אחרים, אך את הרעיון לדבריו הגו כבר גדולים כמו סירקין, רופין, ווסישקין ודוד בן גוריון. „מי שפוסל את הטרנספר פוסל את הציונות כולה", הוא קובע. אנשי שמאל הם כרגיל „יפי נפש" ושוחר השלום האמיתי שכמה מידידיו הטובים הם ערבים, הוא גנדי בכבודו ובעצמו.

אבל גנדי אינו הבעיה האמיתית, צבי אלגת עורך שבועון הנשים הנפוץ ביותר במדינה הוא הבעיה. הוא זה שהקדיש את מאמר המערכת החגיגי שלו לגנדי ולנושא הטרנספר וקבע בו, ש... גל) שכינה את הערבים „סרטן" הוא איש כשר למפלגת העבודה, וגנדי רחמנא ליצלן, שהוא אליבא ד'צבי אלגת „איש עם אומץ אישי" אליו משלחים כולם חיצים. „עתה" כותב אלגת, „קם ותר גנדי שיש גם לו אומץ־לב ציבורי".

מכל מקום, פתרונות לוגיסטיים כבר יש, אין צורך להראות בטלוויזיה אוטובוסים בכל פעם שמדברים על טרנספר מציע לו גנדי, ושואל „מדוע לא מטוסים?" וזה מה שנקרא „טרנספר סילוני".

טלי ברזילי

רעל / רצח עם

אֲנָא קוּרְדִי

הֲמוֹנִים נִטְבָּחִים בְּעִירָק
עַם שָׁלֵם נֶעֱקָר וְנִמְחָק
בְּלִי רַחַם הוּא מְפֻצָּץ וּמְפֻגָּז
מְגֻזָּזִים בִּפְצָצוֹת וּבְגַז
אֲלָא מָה? הָעִירָקִי אָדִישׁ
וְקַבָּל הָעוֹלָם הוּא מַכְחִישׁ,
הַשְׁמָדָה? מָה פִּתְאֹם? זֶה אַבְסוּרְדִּי!
לֹא מֵבִין. לֹא מַכִּיר. אֲנָא קוּרְדִי.

בְּנִסְבּוֹת שֶׁכָּאֵלֶּה, תָּמִיד,
הָעוֹלָם הוּא אִטִּי לְהַחֲרִיד,
הוּא יָקִים וְעָדוֹת חֲקִירָה,
לְבָרֵר מָה אָכֵן שָׁם קָרָה,
כְּשֶׁהַטֶּבַח יִהְיֶה רַב־מִדּוֹת
כְּבָר יוֹאִיל הָעוֹלָם לְהוֹדוֹת
יֵשׁ מִין קֶשֶׁר, אַךְ לֹא קֶשֶׁר גּוֹרְדִי,
חוּץ מִזֶּה, אֲנָא קוּרְדִי.

הִיא נִרְאֵית רְחוֹקָה, קוּרְדִיסְטָן,
וּמְרֻחָק מַעֲשֵׂה הַשָּׂטָן,
שֶׁרָצוּי אִם אֶפְשָׁר לְהַדְחִיק,
וְזַוְעוֹת זֶה עִנְיָן שֶׁמֵּעִיק,
לְהַפְסִיק, כָּכָה סְתָם, מְסִבָּה,
הֶרֶג עִם זֶה וַדַּאי לֹא סִבָּה.
וְאִם אֵלֶּה הֵם פְּנֵי הָעוֹלָם,
אֲנָא קוּרְדִי, אֲנַחְנוּ כֻּלָּם.

קובי לוריא

על המשמר
איזמל / המפגש בתוניס

אהלן וסהלן, אייבי!

בעייה קשה היצבת בפניהם, אייבי נתן. זה שנה וחצי עומדים ארבעה ישראלים למשפט על מפגש עם אנשי אש"ף בנובמבר 1986. מאז נפגשו כמאה־ושלושים איש נוספים עם אנשי אש"ף, ועד כה איש מהם לא הועמד לדין. אולי חשבו, שם במערכת המשפטית, שאף אחד לא ישים לב. ומשפטים המוניים הרי הם מביכים...

אבל אתה, אייבי, אתה ממש מקשה עליהם. האם תשב גם אתה על ספסל הנאשמים ותאזין לטענות התביעה, שהאנשים איתם נפגשת אינם אלא רוצחים צמאי־דם, ולא משנה שרק דיברת איתם על שלום ועל דרכים לשים קץ לשפיכות הדמים? האם גם עליך יטילו קנסות כבדים ומאסר על תנאי ובפועל, ומתוך התחשבות מעודנת ימירו את ה„בפועל" ל„עבודות לטובת הציבור"? — כאילו שיש מישהו בארץ היכול ללמד אותך כיצד לפעול לטובת הציבור, כאילו נסיעתך עצמה לא היתה, כל כולה, לטובת הציבור.

אבל אולי עליך יטילו עונש עוד יותר כבד, כי אתה נפגשת — שומו שמים! — עם ראש אש"ף בכבודו ובעצמו, הסיטרא אחרא בהתגלמותו, שגם אם יתגייר ויחבוש כיפה לראשו ויעלה לרגל ל„יד ושם" ימשיך לגלם את השטן, כל עוד יתעקש שיש עם פלסטיני וזכויותיו וזהות לכל עם אחר.

כן, אייבי נתן, איש יקר — לו השתמשת בכישוריך כטייס וספן והיית מתגנב למפקדת אש"ף בטוניס כדי „לחסל" (זו המילה המקובלת) את אותו ראש אש"ף, כי אז היית לגיבור לאומי — לא טרוריסט, חלילה! מעשה כזה הוא טרור רק כשערבים עושים אותו. אבל אתה נפגשת עם אויב כדי לדבר איתו על שלום — כמו שנפגשים היום באנגולה, באפגניסטן, בניקראגואה, ואפילו במפרץ הפרסי. על כך מגיע לך פרס נובל לשלום — ובעצם, אתה ראוי לו מזמן — אבל בישראל מקבלים עונש על מעשים כאלה. כה לחי, אייבי.

אייבי, שיעצרו אותי, זו המשימה החשובה של חיי

יעל לוטן

חוכמת זקנים / בנק לאומי

אנשי מעלה תובעים לפטר את שיטרית על מאבקו כנגד מהלכי ההסתרה והטיוח של הדוקטור חת. על כך אמר ההוגה הצרפתי ג'וף רואה: „אנו אוהבים מאוד את הצדק, הרבה פחות את הצודקים".

דוביק רוזנטל

סיעת המערך בהסתדרות

חברי סיעת המערך בוועד־הפועל של ההסתדרות (חברים וסגנים) מוזמנים בזה לישיבת הסיעה שתתקיים מחר, יום שישי, ח' תשרי תשמ"ט, 16.9.88 בשעה 09.00 בבוקר, בבית הוועד הפועל של ההסתדרות בת"א, באולם הישיבות קומה 7.

על סדר היום:

1. הרפורמה בחברת העובדים.
2. המגמות במשק בשנת 1988.
3. שונות.

הנהלת הסיעה

איזמל / ברנדוט

קנו אפודי מגן

מרוע הופר קשר השתיקה? מדוע לאחר 40 שנה, חשפו עצמם רוצחיו של הרוזן פולקה ברנדוט? כולם ידעו כי אנשי הלח"י הם שעשו זאת. חסרה רק הודאתם. אישור רשמי לידיעה הכללית. וכבן, מדוע דווקא עכשיו? רק משום שעברו 40 שנה? רק משום שיהושוע כהן שאצבעו סחטה את הדק האקדח, כאשר איננו בין החיים?

לא. למפקד הפעולה, יהושוע זלטר, „מאיר", מן הלח"י היתה תשובה אחרת, הסבר אחר מדוע דווקא בגליון ראש השנה של „ידיעות אחרונות" חשפה חבורת המתנקשים מן הלח"י את סיפורה המלא. חשיפת האמת דווקא עכשיו, נועדה לשמש אות אזהרה. אזהרה מפני מגמות מדיניות הרווחות בקרבנו וסביבנו. הנה הסברו של „מאיר":

„גם היום כמו אז, מדברים על כפיית פתרון הנוגד את השאיפות הלאומיות שלנו, פתרון שעלול לפגוע בעתידנו. הנושא הפך למאוד אקטואלי: פתאום הפחדים מהאו"ם חוזרים. נשמעים קולות של „מה יאמרו בגויים". הערבים ואש"ף מדברים על משטר נאמנות של האו"ם על שטחי הגדה והרצועה. יש מי שמדבר על משא ומתן עם אש"ף, ובעם היושב בציון אין איש האומר לא לברנדוט החדש. כל אלה יוצרים מצב אקטואלי שמתאים לפרסום הפרשה".

הבנתם? הפרסום נועד לשמש אות אזהרה. מי שמדבר על מו"מ עם אש"ף עלול למצוא עצמו ירוי. לא ברור למי זטלר מתכוון בדיוק. לאייבי נתן? לג'ורג' שולץ? לריצ'רד מרפי? דיוק עובדתי אין כאן: „פתאום הפחדים מהאו"ם חוזרים". האם יש יוזמת שלום של האו"ם שזטלר יודע עליה ואנחנו לא?

בכל מקרה, מי שרוצה לשמור על גופו שלם, מי שלא רוצה לשמש מטרה נאה לממשיכי דרכם של אנשי הלח"י, שיפסיק לדבר על פתרונות מדיניים עם הפלשתינים. פרס, עזר, גרנות ושריד: „מאיר" חושב עליכם, קנו אפודי מגן. החברים של יורניצקי עדיין מסתובבים בשטח.

יורם בר

מן הכורסה / הדרן לקולנוע הישראלי

וכולם הלכו לישון

יופי. אז (סוף סוף) עשו הדרן לקולנוע הישראלי, ואפילו הקצו לו מקום מכובד בשידורי הטלוויזיה של ראש השנה. וחייכו, ופירגנו, והיו נחמדים (חוץ מכמה שיודעים את מצבה האמיתי של התעשיה וישבו בפנים עגומות), והזמינו (כמעט) את כל מי שצריך להזמין (אפילו את גורנ'י עוברי"ה). וחילקו פרסים, והתלקקו, והיו משעממים וצפויים (ואלא מה, שישכחו את רבקלה ווהרז). אפילו צ'יץ היה שם, במפגן בחירות עצמאי, מכריז על קרן חדשה שבאותו רגע החליט לתת, ברוב טובו, לקלנוע הישראלי.

ארנון צדוק, רודי כהן, בני ברבש, רמי דנון ורוברטו פולק — יוצרים בקולנוע הישראלי — „מאחורי הסורגים" — גם בסרט וגם בכלל

עכשיו כולם מרוצים. הקולנוענים קיבלו קצת כבוד. יהיה להם על מה לדבר במקום סרטים שלא נותנים הלם לעשות. הטלוויזיה מרגישה שעשתה את שלה, ועכשיו שלא יבואו אליה שוב פעם בטענות שהיא לא נוקפת אצבע למען הקולנוע הישראלי.

השר נבון, בודאי גם הוא צפה בתוכנית, ואם לא אז בטח נודע לו על נדבנותו של צ'יץ, ועכשיו בוודאי ירגיש שהוא חף מעורה, לפחות עד השנה הבאה.

וכולם הלכו לישון. ושכחו שהקולנוע הישראלי נמצא בשעת שפל, ושהשנה היתה אחת השנים הירודות שידע הקולנוע בעשור האחרון. רק מי שהביט בחוגגים בעין מזויינת, ראה בין החיוכים המזוייפים גם את פניהם הנפולות והמפוכחות של צפל ישורון, ומיכה שגריר, ואפילו אורי ברבש — של אוסר כיבודים בערב הזה — נראה דאוג וקמוט מצח.

יעל ישראל

שמיר: אנחנו מתקרבים במהירות ליחסים מלאים עם הונגריה

עתי"ם

ראש־הממשלה יצחק שמיר שב אמש מביקור הקצר בהונגריה ואמר, שממשלת הונגריה תומכת בשאיפת יהודיה ליצור קשר עם ישראל ועם יהדות העולם ונוטה לקדם את דרג היחסים הדיפלומטיים עם ישראל — עד ליחסים מלאים — בקרוב.

שני חלקים היו לביקור, אמר ראש־הממשלה, החלק היהודי והחלק המדיני. הוא ציין במיוחד את המפגש עם היהודים, שרידי יהדות הונגריה המפוארת, והעלה על נס את רצונם של היהודים הצעירים בהונגריה לדעת על ישראל, ללמוד על שורשיהם וללמוד עברית. „אין מדובר בעלייה, אך זו משהו בקרב היהודים הצעירים שם," אמר ראש הממשלה.

מפי ראש ממשלת הונגריה, קארולי גרוס שמע, שעניין ישראל מדובר הרבה בגוש הקומוניסטי, ויש בגוש זה חילוקי־דעות על היחסים איתנו. הם בודקים את הדברים ורוצים לדעת.

על היחסים עם הונגריה אמר: „הגענו למסקנה, שאנחנו מתקרבים בקצב מהיר לקיום יחסים דיפלומטיים מלאים, למרות חילוקי־הדעות הפוליטיים בינינו, ואם כי לא נקבנו בתאריכים, הרי הדבר קרוב" — אמר שמיר.

גם איש מחלקת החוץ של המפלגה הקומוניסטית ההונגרית, יוזף גיאורקה, אמר ביום ד' לרדיו ההונגרי, כי יש לצפות שקשרים דיפלומטיים מלאים עם ישראל יתחדשו „בקרוב מאוד".

הסתעפות בחקירת „פרשת הפטורים"

עתי"ם

בית משפט השלום בפתח תקוה האריך אתמול ב־8 ימים נוספים את מעצרו של יהודה יצחקי, בן 80, מתל־אביב, החשוד בזיוף ובמרמה בפרשת ההשתמטויות מצה"ל.

זהו העצור הראשון בפרשה זו, שמעצרו מוארך פעם שנייה, לאחר שחקירת המשטרה העלתה כי מעורבותו בפרשה גדולה משחשבו תחילה ובפרשה מעורבים חשודים רבים נוספים. חשוד אחר בפרשה שנעצר לפני שמונה ימים שוקי סבג שוחרר אתמול בערבות בהסכמת המשטרה.

מעורבים נוספים

בדיון, שהתקיים בפני השופט שלי טימן, בבית משפט השלום בפתח תקוה טענה נציגת היחידה לחקירות פשעים מפקחת תרצה שויטס, כי החקירה נגד חשוד זה הסתעפה. היא ציינה כי חלה תפנית בחקירה ואם סברה המשטרה כי מספר החשודים המעורבים בפרשה מאפשרת את סיומה, הרי שחקירה אינטנסיבית ורצופה גילתה מעורבים נוספים ומחשידה חשוד זה במעורבות גדולה יותר.

רפיון במילואים

יהודה יצחקי, בעל סוכנות ביטוח, חשוד כי נהג להפנות אזרחים לד"ר גדעון ביאליסטוק כדי לשחררם ממילואים באמצעות אישורים רפואיים כוזבים. יצחקי, שהוא קצין מילואים בדרגת סרן, חשוד גם בזיוף דרכונים לאחר שבחיפוש בביתו נמצאו מסמכים רבים המחשידים אותו בפרשה זו.

סנגורו, עו"ד בני נדרי טען בבית המשפט, כי יצחקי מכחיש את כל החשדות המיוחסות לו בבית המשפט וציין, כי בעימות שנערך בינו ובין ד"ר ביאליסטוק קרא לעברו שקרן, ולדברי הסנגור חקירתו הסתיימה ואין צורך להחזיקו במעצר. עו"ד נדרי ציין, כי לא יתכן להחזיקו במעצר כאשר הוא אינו מוסר הודעה לפי רצון החוקרים.

בהחלטתו להאריך את המעצר בשמונה ימים כתב השופט שלי טימן „יותר מדי ראיות ממקורות שונים מציגים תמונה אחרת, ואין חשש כי החשוד יישב במעצר על לא עוול בכפו. על פי מצב הענינים עד כה יש ממצאים חדשים אשר יש לחקור עליהם, ואם קיים גם חשש לזיוף דרכונים והאזנות סתר יש להחזיקו במעצר". יצחקי יישאר במעצר עד ל־23 בספטמבר.

ערער על מעצרו

יוסף בוקר (31) מחשודי „פרשת הפטורים" בצה"ל הגיש ביום ה' לבית המשפט המחוזי בתל־אביב ערר על ההחלטה לעצרו ל־6 ימים כחשוד ששימש כ„מתווך" בהשגת פטור משירות מילואים לרופאי שיניים שעברו במרפאת השיניים שבבעלותו.

מלגות לימודים בארה"ב לסטודנטים ערבים־ישראלים

כתב „על המשמר"

שגרירות ארצות־הברית בישראל הודיעה אתמול על הקצאת מספר מוגבל של מלגות לסטודנטים ערביים־ישראליים בעלי תואר אקדמי ראשון, ללימודי השתלמות בארה"ב במספר תחומים, החל בספטמבר 1989. תחומי ההשתלמות יהיו: רפואה ציבורית, פיסיקה, ביולוגיה, חקלאות, חינוך, פסיכולוגיה, מתמטיקה והנדסה. מקבלי המלגות ייבחרו על־סמך הצטיינותם בלימודים. משך לימודי המלגה יהיה שנתיים לכל היותר. לשם כך הקימה ממשלת ארה"ב קרן מלגות בסך 750 אלף דולר, ביוזמתו של יו"ר ועדת החוץ של בית־הנבחרים, לי המילטון. שגריר ארה"ב בישראל, תומאס פיקרינג, הביע תמיכה נלהבת בתוכנית. תנהל את התוכנית קרן החינוך האמריקנית־הישראלית.

ריבית נמוכה יחסית במכרז בנק־ישראל

כתבנו הכלכלי בירושלים

ריבית נמוכה יחסית של 14.25 אחוזים, ניקבעה אתמול במיכרז של בנק ישראל, כאשר העניק הלוואות של 850 מיליון שקלים לבנקים. עלותה הממוצעת של ההלוואה היא שווה־ערך לשיעור ריבית שנתי של 13 אחוזים בלבד, אילו גוייסו הכספים בפיקדונות מהציבור במיסגרת הפק"ם לשבוע.

הבנקים פרעו אתמול הלוואה קודמת בסכום של 750 מיליון ש"ח ובשבוע הבא יוקצה להם סכום שיא של הלוואה בשבוע אחד: 900 מיליון ש"ח, זאת כדי למנוע גרעונות נזילות במערכת הבנקאית ולאפשר את המשך תהליך הורדת הריבית והרחבת האשראי ללקוחות הבנקים.

אות הוקרה מתאצ'ר לשגריר אבנר

דפנה ורדי (בריטניה)

לונדון. — ראש ממשלת בריטניה, הגברת מרגרט תאצ'ר חלקה אתמול כבוד לשגריר ישראל בבריטניה יהודה אבנר. הגברת תאצ'ר שהיא מהחברים המיוסדים של ארגון ידידי ישראל במפלגה השמרנית, הזמינה את השגריר למעונה הרשמי שברחוב דאונינג כדי להעניק לו אות הוקרה על שרותו בבריטניה. היא הדגישה את תרומתו הגדולה של אבנר למערכת היחסים ההדוקה בין שתי המדינות וציינה שבמהלך עבודתו המסורה בבריטניה זכה אבנר לאמונם של כל הגורמים אתם היה בקשר.

ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ־שמעון פרס, בירך את השגריר על הארוע. שהוא מאוד לא שגרתי במערכת היחסים שבין שגרירים לראש ממשלת בריטניה.

הג'ימלאים יקבלו תוספת של 20%

אבשלום קורה

כל הגימלאים התקציביים, גימלאי שירות המדינה והשירות הציבורי, יקבלו תוספת של 20 אחוז בתשלום גימלתם הבאה. על כך סוכם אתמול בפגישה שהתקיימה בין יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, לבין הממונה על השכר במשרד האוצר, יעקב רנוה.

התוספת שתשולם היא על־פי הסכם השכר שבתחום זה לא מכבר בשירות הציבורי. לפי ההסכם זכאים הגימלאים לתוספת של חמישה אחוזים לחודש רטרואקטיבית מחודש יוני.

סוכני הגז עשויים להפסיק השביתה

חיים מרגלית

סוכני הגז נפגשים היום כדי להחליט על הפסקת השביתה. על כך נודע לכתב „על המשמר" מגורמים מוסמכים. אתמול נפגש שר האנרגיה והתשתית משה שחל מעמיים עם נציגי ארגון סוכני הגז. השר הציע להם להפסיק את השביתה ולשבת אתם כהקדם לפתרון כל הבעיות. הצעת השר תידון כאמור היום, כשקיים סיכוי סביר שהשביתה תסתיים ואספקת הגז תחודש ביום ראשון הקרוב.

● אנשים הסובלים מבולימיה — התקפי אכילה כפייתית — אינם מייצרים כמויות מספיקות של הורמון הגורם להרגשת שובע — קבע מחקר רפואי אמריקני.

בהגרלה שהיתה אמש זכו המספרים שהועלו בגורל: 34, 32, 31, 25, 19, 02, המספר הנוסף: 37.

אייבי הכריז בשובו

(המשך מעמוד ראשון)

וכהיגיון והם מוכנים גם להתפשר. עוד אמר כי יאסר ערפאת אמר כי הוא מוכן להופיע בטלוויזיה הישראלית, אם יזמינו אותו, ולשאת נאום שאת עיקריו כתב לו אייבי נתן.

שמות הנעדרים מצה"ל

אייבי סיפר כי ערב צאתו מהארץ, לאחר שידע גורמים בישראל אודות נסיעתו, בא אליו נציג צה"ל שהביא לו רשימה שכללה את שמות חמשת השבויים והנעדרים של ישראל ותמונותיהם. לדבריו מסר רשימה זו לאנשי אש"ף שאמרו כי הם מוכנים לספק כל מידע, ולעשות כל מאמץ לאיתור השבויים ושחרורם. כן הוסיף כי רק אחד מראשי אש"ף בסטרסבורג, עימו שוחח, גילה התנגדות לתוכניתו ואמר כי אם יאסר ערפאת יסכים לה, יילחם נגדו.

את פניו של אייבי קבלו אשתו קלריטה ועורך דינו פנחס מרינסקי. לטיף דורי מזכיר הוועד לדיאלוג ישראלי ערבי, וח"כ מוחמד מיעארי מהרשימה המתקדמת לשלום.

הפגנת תמיכה של מפ"ם

ברחבת שדה התעופה, הפגינו צעירי מפ"ם נגד החוק האוסר מפגשים למטרות שלום עם אנשי אש"ף. שתי פעילות מהדור הצעיר נעצרו ושוחררו, מאוחר יותר בערבות וזאת לאחר התערבותו של אילן גילאון יו"ר המטה הצעיר במפ"ם. כן הפגינו בזכות המפגש אנשי הרשימה המתקדמת, ואילו הפגנה נגדית קיימו אנשי „כך".

אלוני: אשתתף בהגנתו

ח"כ שולמית אלוני יו"ר תנועת ר"צ אמרה אתמול כי אם יועמד אייבי נתן למשפט תבקש להשתתף בהגנה עליו. אלוני אמרה, כי יש לקבל את אייבי נתן בברכת שלום, למרות שערפאת לא נתן לו את עלה הזית אותו רצה להביא. לפי תגובה שרים בממשלה הזו, גם אילו הביא את בשורת השלום, לא היה מי שיקבל אותה, אמרה.

מכרז מספר 88/9
ביצוע הנחת קווי ביוב פנימיים

העיריה מכריזה בזאת על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע הנחת קווי ביוב פנימיים באורך של 1650 מטר אום־אל־פחם (שכונת כלאיל). את מסמכי המכרז ניתן לרכוש תמורת 400 ש"ח אשר לא יוחזר אם זכות הקבלן ואם לא יתקיימו ביום חמישי 22.9.88 בשעה 10 בבוקר בבניין העיריה. סיור הקבלנים בצירוף ערבות בנקאית בגובה 5% מערך ההצעה לתקופת שלושה חודשים יש להגיש לעיריה עד ליום חמישי 29.9.88 בשעה 12 בצהריים במעטפה סגורה ברישום „מכרז הנחת קווי ביוב פנימיים" (שכונת כלאיל).

רשאים להשתתף במכרז קבלנים בעלי נסיון הרשומים בפנקס הקבלנים לענף ראשי במקצועות ביוב, ניקוז ומים ושתעודות הרישום מצורפות להצעה. הצעה שלא צורפו לה האישורים הדרושים או הערבות הבנקאית הנ"ל לא תובא לדיון.

אין העיריה חייבת לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה אחרת.

האשם מחמיד, ראש העיריה

„המשמר" עתון יומי

המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת

עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר (בחופשה)
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 4—43360—3
המען למכתבים: שירות שקי־דואר נעול ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנסור חדרים 102—121. טל' 233161—3. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

שמיר סרב להתראיין בטלוויזיה השוודית על רצח ברנדוט — „אין לו מה לומר"

מוטי בסוק

לשכת רה"מ דחתה אתמול פנייה של הרשת השנייה של הטלוויזיה השוודית לראיין את יצחק שמיר בנושא רצח ברנדוט. הטלוויזיה השוודית היתה מוכנה לשגר צוות מיוחד משטוקהולם, כדי לראיין את שמיר. הפרסומים האחרונים בנושא רצח ברנדוט הסעירו השבוע את שוודיה, והעיתונים בשטוקהולם לא יורדים מהנושא. בלשכת ראש הממשלה דחו את פניית הרשת השנייה בטענה כי מדובר באירוע היסטורי, שהסתיים לפני 40 שנה. עוד אמרו בלשכת רה"מ כי לשמיר אין מה להגיד בנושא.

כתבנו מעיר כי הפנייה השוודית ללשכתו של שמיר, היתה כללית ולא נמסרו בה שאלות שיש בדעת החתנה לשאול את רה"מ. עם זאת ברור כי השוודים מעוניינים מאוד לדעת אם לראש ממשלת ישראל היה חלק בתכנון הרצח.

שולץ יקרא לחוסיין לחזור לשולחן המו"מ

דליה שחורי (ארה"ב)

וושינגטון. — האמריקני ג'ורג' שולץ עומד לפנות הערב למלך חוסיין ולקרוא לו לחזור אל שולחן המשא־ומתן, מאחר שירדן היא גורם מרכזי בתהליך השלום.

שולץ עומד להופיע לפני הוועידה השנתית של מכון וושינגטון למדיניות במזרח התיכון, המתקיימת במכון אספן במרילנד. הוא יסקור בנאומו את המרכיבים הבסיסיים של מדיניות הממשל האמריקני במזרח התיכון ולהעמיד את מחויבות של ארה"ב על־פי מזכר־ההבנה מ־1975. במזכר זה נקבעו התנאים להכרה באש"ף, ולכן יש עניין באזכורו, על רקע ההתפתחויות האחרונות: נאום ערפאת בשטרסבורג, האינתיפאדה וההתפתחויות הפלשתיניות בקשר להכרזת מדינה והקמת ממשלה פלשתינית גולה.

שולץ יזכיר גם את היוזמה המדינית הקרויה על שמו, יסקור את מרכיביה ובמיוחד את החזיונות של ה„אינטרלוק", דהיינו, הקישור בין השלב הראשון של המו"מ להשגת הסדרי־ביניים לבין השלב השני והאחרון — קביעת המעמד הסופי של השטחים. שולץ יאמר, כי תוכניתו עומדת במבחן הזמן וההתפתחויות ועונה על האתגרים שבפניהם עומדים עתה ישראל, מדינות ערב והפלשתינים.

יועצו המדיני של שר החוץ, ד"ר נמרוד נוביק, עמד להגיע אמש לוושינגטון לקיום שיחות מדיניות וייפגש היום עם פקידים בכירים במשרד החוץ ובמטה המועמד הרפובליקני לנשיאות, ג'ורג' בוש.

„רצח זיווה גולדובסקי היה על רקע קנאות איסלמית"

מנחם ענברי

רצח הנערה זיווה גולדובסקי מחולון באל־בירה היה על רקע קנאות איסלמית טהורה, ללא שמץ של מניעים פליליים. כך מסרו לכתבנו מקורות בכירים במערכת הבטחון. הפרסומים כי היה גם רקע פלילי לרצח אינם נכונים. לכתבנו נמסר כי רוצחה של זיווה גולדובסקי הוא בעל עבר נקי מבחינה פלילית. „באינתיפאדה הוא אפילו לא השליך אבן", הבהירו אותם מקורות.

בזמנו נמסר כי בליל הרצח פרץ ויכוח בין זיווה גולדובסקי לבין רוצחה על לבושה הבלתי־צנוע, אבל גם נמסר שהיה רקע עברייני לרצח, וכי במהלך החקירה נעצרו חשודים בפריצות ועבירות סמים.

בנק־הפועלים הודיע על הפחתה נוספת של הריבית

כתבנו הכלכלי בת"א

בנק־הפועלים הודיע אתמול על הפחתה נוספת בשיעורי ריבית החובה ללקוחותיו. הפחתה זו תיכנס לתוקפה ב־10 באוקטובר. הפעם, בניגוד לפעם הקודמת מפחית הבנק את הריבית הבסיסית (פריים) בשיעור של 0.1 אחוזים לחודש, או במונחים שנתיים ב־1.2 אחוזים. הריבית הבסיסית תעמוד לפיכך על 1.15 אחוזים לחודש (13.8 אחוזים לשנה). כיום הריבית הבסיסית היא 1.25 אחוזים לחודש (15 אחוזים לשנה). אתמול נכנסה לתוקף ההפחתה הקודמת בשיעורי ר־בית החובה בבנק. אולם בהפחתה זו לא השתנתה הריבית הבסיסית, אלא תוספות הסיכון ותוספת הריבית החריגה שהבנק גובה מלקוחותיו. הפחתת ריבית הפריים תפגע למעשה הפעם בלקוחות שיש להם בבנק פקדונות שיקליים הצמודים לשער הריבית הבסיסית. בהפחתות הקודמות, לא נפגעו מפקידים אלה, שכן ההפחתה חלה רק על תוספות הריבית לנוטלי האשראי.

יש להניח כי בימים הקרובים יבצעו גם הבנקים האחרים הפחתות דומות בשיעורי הריבית הבסיסית.

אריה יפה קרא לנציג אש"ף לדבר דברים ברורים

אהרון נור (איטליה)

אריה יפה, האחראי לקשרים הבינלאומיים של מפ"ם, הוזמן על־ידי המפלגה הקומוניסטית האיטלקית לדיון על הבעיה הפלשתינית במסגרת הפסטיבל הארצי של „אוניטה", המתקיים השנה בפירנצה. המשמש כמן חשובה ביותר לעימותים ולבירורים פוליטיים. בדיון השתתפו הנוגעים לבעיות בינלאומיות של שלוש המפלגות האיטלקיות הגדולות: הקומוניסטית, הסוציאליסטית והדמו־נוצרית. בדיון השתתף גם נציג אש"ף באיטליה נמר חמד. אריה יפה שהגיע במיוחד מישראל נתקבל בחמימות על־ידי הקהל הרב שמילא את „האוהל המרכזי" של הפסטיבל. הוא קרא לאש"ף להגדיר סוף „דברים ברורים וחד־משמעיים". להכיר במדינת־ישראל, לשנות האמנה של אש"ף ולהפסיק את האלימות. נציג אש"ף אמר בין היתר: בנאום הלימנות שלו עם נציג מפ"ם, שלא חשובה ברגע זה בעיית ההכרה בישראל, אלא נוכחות כוח אר"ם בשטחים הכבושים וברצועת עזה.

עליית המדד ב־0.8 אחוזים דחתה תוספת היוקר לנובמבר

בהסתדרות מעריכים שהמשא־ומתן על הסכם תוספת היוקר יידחה עד לאחר הבחירות

כתבינו הכלכליים בירושלים ובתל־אביב, אבשלום קווה, בצלאל רובין

מדד המחירים לצרכן בחודש אוגוסט עלה ב־0.8 אחוזים, בעשירית האחוז פחות מהחזוי לתשלום תוספת יוקר החודש. לפיכך תשולם תוספת יוקר בשיעור של 5 אחוזים רק ב־1 בנובמבר, הוא יום הבחירות לכנסת. גם זאת, בתנאי שעד אז לא ישונה הסכם תוספת היוקר.

מדד המחירים הגבוה יחסית, בשלוש עשיריות יותר מהציפיות, הפתיע אתמול את ראשי המשרדים הכלכליים בירושלים. בחודש אוגוסט לא היו העלאות מחירים יזומות על־ידי הממשלה והמדד שניצפה היה כחצי אחוז. למרות זאת, מדד אוגוסט הוא אחד מהנמוכים ביותר במדדי חודש אוגוסט מזה שנים רבות.

מחירי הירקות והפירות התייקרו ב־2.8 אחוזים. בעיקר התייקרו הקישואים — ב־63.3 אחוז, והמלפפונים ב־49.1 אחוז, הגזר ב־17.8 אחוז ותפוחי־האדמה ב־12.1 אחוז. מחירי מוצרי המזון, שירותי הבריאות ואחזקת הדירה התייקרו ב־1.2 אחוזים. מחירי הדיור עלו ב־1.4 אחוזים. מחירי הריהוט והציוד לבית עלו ב־0.8 אחוזים. מחירי החינוך, התרבות, הבידור, התחבורה והתקשורת התייקרו ב־0.7 אחוזים. לעומת זאת ירדו מחירי ההלבשה וההנעלה ב־4 אחוזים, בשל מכירות סוף העונה.

מדד המחירים לצרכן הגיע עם עליית חודש אוגוסט ל־116.8 נקודות.

בשמונה החודשים הראשונים של השנה עלה המדד ב־9.5 אחוזים וקצב העלייה השנתי הוא עתה כ־14.5 אחוזים בלבד. ב־1.5 אחוז פחות מקצב העלייה ב־1987.

בימים הקרובים אמורים להתחדש הדיונים על שינוי שיטת תשלום תוספת היוקר. הצעת האוצר היא שהתוספת תשולם רק אם המדד יעלה ביותר מ־10 אחוזים, ואז יהיה הפיצוי לשכירים בשיעור של 80 אחוז מעליית המדד. כיום השיטה היא שבכל פעם שהמדד עולה ב־7 אחוזים משולמת תוספת יוקר בשיעור של 70 אחוז מהעלייה.

בהסתדרות מעריכים, כי המשא־ומתן על הסכם תוספת היוקר יידחה עד לאחר הבחירות.

קיסר: ההסתדרות שותפה

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אמר אתמול, כי „ההסתדרות שמחה על המדד הנמוך של 0.8 אחוז. לאינפלציה נמוכה כזו היינו שותפים מלאים. יש לנו עדיין ויכוח עם המעסיקים על הסכם תוספת היוקר, אבל עם כל חשיבותו של האינדקס — הוא עדיין לא הבעיה המרכזית שלנו. תדירות סגירת מפעלים במדינה זה מה שמדאיג אותנו, משום שזה מראה על מגמה של גידול במספר המובטלים".

לא למגרע בתוספת היוקר

מ"מ יו"ר סיעת מפ"ם בוועד הפועל, דב פלג, קרא אתמול למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר שלא יסוג מעמדתו כי אין לפגוע במכשיר תוספת היוקר. פלג הודיע, כי מפ"ם נחרצת בתפיסתה שיש לשמור על המנגנון במתכונתו הנוכחית ולדחות את כל הלחצים המופעלים, הן מצד האוצר והן מצד המעסיקים הפרטיים, לערוך בו שינויים דראסטיים.

לדברי פלג אין שחר לטענות כי מכשיר תוספת היוקר הינו גורם אינפלציוני וכי למעשה מנגנון זה משמש כלי שמירה מפני העלאות מחירים בלתי מבוקרות ומגן למעשה מפני התגברות האינפלציה.

חיים אורון, מועמד מס' 2 של מפ"ם לכנסת, אמר אתמול, כי היציבות שמשתקפת במדד הושגה בדרך בלתי נכונה ובלתי צודקת. ניתן היה להשיג יציבות זו מבלי להרוס את המגזר היצרני ואת כל מערכת השירותים החברתיים והחינוכיים.

דן פרופר, יו"ר ועדת העבודה בהתאחדות התעשיינים אמר אתמול בתגובה לעליית המדד בשיעור של 0.8 אחוזים, כי הדבר מעיד על־כך שרמת האינפלציה במשק עומדת על 15 אחוז לשנה. רמה כזו מחייבת לדבריו שינוי יסודי בהסכם תוספת היוקר שהיה בתוקף עד ה־1 באפריל 1988.

דני גילרמן, נשיא איגוד לשכות המסחר, אמר בתגובה למדד, כי הוא מעיד על התייצבות יחסית במשק. עתה יש לדבריו צורך לעבור לשלב הבא של הפחתת האינפלציה לרמה שנתית חד־ספרתית.

בחירות '88

תנועת לפי"ד — לפתרון יהודי דמוקרטי — קיימה אתמול משמרת מחאה מול מצודת זאב בתל־אביב. עשרות מפגינים הניפו שלטים נגנות מדיניות הסיפוח של הליכוד (צילום: ורד פאר / י.פ.א.)

גנוסר: לא קיימתי חוגי בית

יוסי גנוסר, שהיה מראשי השב"כ, מכחיש מכל וכל את הידיעה, לפיה הוא משתתף בחוגי־בית מטעם הליכוד.

בכתבת ערב־חג בעיתון „חדשות" אמר גנוסר, כי הוא בעד מו"מ עם אש"ף, ולכן היתה הידיעה תמוהה. „פרט לכך שהידיעה איננה נכונה, ושלא היתה לי שום כוונה, לא לפני המאמר בעיתון ולא אחריו, לקיים חוגי־בית מטעם הליכוד או כל מפלגה אחרת, אין לי מה להוסיף ולומר. מה שהיה לי, אמרתי באותו ראיון," אמר גינוסר.

ביחס לשאר השמות שהופיעו בידיעה, אמר, כי אין לו מושג אם אכן משתתפים הם בחוגי־בית של הליכוד.

יורם בר

הסכם עודפים העבודה־ר"צ

טקס החתימה על הסכם העודפים בין מפלגת העבודה ור"צ נערך אתמול. את מפלגת העבודה ייצגו המזכ"ל עוזי ברעם, יו"ר מטה הבחירות עזר וייצמן וח"כ חיים רמון. את ר"צ ייצגו ח"כ שולמית אלוני, ח"כ יוסי שריד וגבי דאוס. הטקס נערך במרכז „העבודה" ברח' הירקון בתל־אביב. לח"כ יוסי שריד היה זה ביקור ראשון בבניין מאז עזב את המפלגה לפני ארבע שנים. קיבל את פניו עזר וייצמן שלפני ארבע שנים לא היה שייך ל„עבודה".

כשחברי ר"צ הביעו תקווה ששתי המפלגות תהיינה שותפות לממשלה שלישית, אמר וייצמן: „השאלה היא אם תצטרפו לשטריימל שלי". אנשי ר"צ הביעו תקווה שהשטריימל לא ייחבש כלל.

יורם בר

„רוצים יונת שלום בכלוב"

ח"כ שולמית אלוני (ר"צ) ברכה את אייבי נתן עם שובו לארץ, למרות שלדבריה לא הביא את עלה הזית מערפאת.

על הכוונה להעמיד לדין את נתן אמרה אלוני, כי „הממשלה רוצה את יונת השלום בכלוב ונראה שאם נתן היה מביא את השלום לא היה בממשלה מי שיקבל אותו".

יורם בר

מסע בחירות „עם דוד לוי"

השר דוד לוי פותח ביום ראשון במסע בחירות בסגנון אישי שכותרתו: „עם דוד לוי בעקבות העשייה בהתיישבות, בשכונות השיקום ובערי הפיתוח".

בימים האחרונים הושלם השיפוץ של לשכה מיוחדת למטה של דוד לוי ב„מצודת זאב".

את הופעת הבכורה של דוד לוי הוא יעשה בעיר חולון. לוי יסייר בשכונות נווה כהן ותל־גיבורים ובערב יקיים אסיפה באחד האולמות בעיר.

דורית גפן

בן־פורת מצטרף לליכוד

טיוטת הסכם להצטרפות לליכוד של תנועת התחדשות של מרדכי בן־פורת נחתמה אתמול.

על־פי ההסכם יצורפו 70 חברים מהתנועה למרכז הליכוד, ארבעה חברים ישתתפו בהנהלה וחבר אחד יצורף למזכירות הליכוד. כמו־כן יש בהסכם סעיפים העוסקים בהשתלבות אנשי בן־פורת לסניפים השונים של הליכוד ברחבי הארץ.

מרדכי בן־פורת ישתלב כבר בימים הקרובים במטה הבחירות של הליכוד.

דורית גפן

„האינתיפאדה עוזרת למערך"

ערפאת לא היה מוזמן לנאום בפני הפרלמנט האירופאי בשטראסבורג אלמלא ההכשר שקיבל משמעון פרס במשך שנים — אמר אמש השר אריאל שרון באסיפת בחירות „אתה שואל — שרון משיב" שהתקיימה בבית הקולנוע „שביט" בגבעתיים.

שרון ציטט דברים שאמר שמעון פרס בשנים קודמות והזהיר כי הוא מוביל מחדש לגבולות 67', שמבחינת ישראל זוהי סכנת מוות.

שרון חזר וטען, כי לאחר ששמע את קלטת המערך המאשימה את שמיר באינתיפאדה ונאמר בה שמי שרוצה אינתיפאדה לתמיד יצביע ליכוד, הוא לא יכול שלא לחשוד, אפילו חשד קל, שלא ניתנות הוראות חד־משמעיות לחיסול הנושא מסיבות פוליטיות. הוא הזכיר בעניין זה את האחראים למצב, שמעון פרס ויצחק רבין, שלא מצליחים להתגבר על העניין והדגיש: „אם משתמשים בכוח (אינתיפאדה) — זה מסביר מדוע לא ניתנה לצבא הנחייה חד־משמעית להחזיר את הסדר על כנו, כי הם רוצים להפיק מכך תועלת".

דורית גפן

ילד מעזה נהרג מירי חיילי צה"ל לאחר שהושלך בקבוק תבערה

עזרא אבירן, פנחס ענברי

ראמי בן־הליל אברסמורה בן 11 משכונת זיתון בעזה נהרג אתמול מירי חיילי צה"ל, לאחר שהושלך לעברם בקבוק תבערה. גופתו הועברה למכון לרפואה משפטית באבו־כביר לקביעת נסיבות המוות.

בקבוק התבערה הושלך לעבר סיור צה"ל ממנוע שנסע בכיכר השוטר בשכונת זיתון בעזה. הבקבוק פגע ברגלו של אחד החיילים, התגלגל התלקח והתפוצץ ליד הרכב. מפקד הסיור פתח מייד באש לכיוון המקום ממנו הושלך הבקבוק. בסריקות שערכו החיילים כאותו איזור נמצאה גופת הילד. צה"ל בודק את המקרה. בני משפחת ההרוג ביקשו לזהות את הגופה ולקבל פרטים על נסיבות מותו.

ברפיח התגלה אתמול לפנות בוקר מיטען חומר נפץ שהוצב בצד הכביש. סיור צה"ל, שעבר סמוך לשעה 02.00 לפנות בוקר ליד רפיח, גילה בשולי הכביש מטען חבלה, שהוכן בתוך צינור והיה בעל הפעלה חשמלית. המטען פורק ללא נפגעים והוערכה היא, שמניחי המטען התכוונו להפעילו נגד סיור צה"ל.

העוצר בחאן־יונס נמשך גם אתמול. אתמול אחר־הצהרים היו כמה מקרים של הפרות סדר במחנות הפליטים ג'באליה, שאטי ואל־בורג' אך לא נמסר על נפגעים.

4 נעצרו בשכם

ביקורם של גובי מס ישראלים בשכם התפתח להפגנה סוערת של צעירים בקסבה ובהתערבות חיילי צה"ל שנסתיימה בירי ופציעת 4 צעירים. כך מסרו אתמול מקורות ערביים בשכם.

ברחבי הגדה המערבית נמשכו גם אתמול הפגנות, אבל בהיקף מצומצם יחסית. על הפגנות נמסר מחברון, מן הכפר הסמוך דורה ומכפרים באיזור ג'נין.

ח"כ מאיר וילנר (חד"ש) התלונן בפני שר־הביטחון על שיטה חדשה בשטחים על פיה עוצרים נשים במקום בעליהן.

במכתב אל שר־הבטחון טען וילנר, כי אתמול נעצרו בכפר יאטה שבהר חברון עאישה עטייה ווהריה עטייה, לאחר שבעליהן לא נמצאו בכפר.

„תדיראן" תפוצל לחברות משנה עם שותפים חיצוניים

כך מתברר ממכתבו של הברפלד לרשות השיפוט של ההסתדרות

אבשלום קווה

קונצרן תדיראן יפוצל לחברות משנה כאשר לכל חברה יהיה שותף חיצוני וכל חברה־בת תפעל באופן עצמאי. פרטים אלה כלולים במכתב שהוגש אתמול לרשות השיפוט של ההסתדרות על־ידי יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, במסגרת עתירה של ועד עובדי „תדיראן" התובע להכיר בו כוועד ארצי.

במכתבו מציין הברפלד, כי בתחילת חודש יולי '88 הודיעו לו על כך בכתב מנכ"ל „תדיראן", יגאל נאמן, ומנכ"ל „כור" בני גאון, וזאת בהתאם להחלטת מועצת המנהלים על גיבוש תכנית ההבראה.

אנשי הוועד שנכחו בדיון נדהמו מכך שמידע חיוני וקריטי זה מועבר אליהם בהליך משפטי „במקום להימסר בצורה מסודרת ותרבותית. אך לצערנו כך פועלת הנהלת „תדיראן" בגיבויה המלא של ההסתדרות והאיגוד המקצועי", נאמר בהודעת הוועד.

הוועד הארצי של עובדי תדיראן מנהל זה תקופה ארוכה מאבק להכיר בו כוועד ארצי לכל דבר. הברפלד מינה בשעתו ועדה מיוחדת בראשות סגנו, מאיר גת, אשר המליצה להכיר בוועד.

אתמול הודיע הברפלד במכתבו אל רשות השיפוט: „על מנת לאפשר את ביצוע תוכנית ההבראה וכחיונתה אני מקפיא בשלב זה את החלטתי לגבי המלצות ועדת גת עד ה־31 בדצמבר 1988".

עוד אומר יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, כי התוכנית עומדת להתבצע בחודשים הקרובים (והיא תאפשר התייעלות המפעלים ותבטיח לעובדים את שמירת מקור פרנסתם).

בתגובתם קובעים נציגי העובדים, כי „בהתנהגותו המבישה ובשיקוליו הפסולים מעורר הברפלד בציבור העובדים סלידה מהגורם הנקרא איגוד מקצועי"...

פתח לנו שער!

בואו עם מפם למסע־מחאה אל מחנה־המעצר בקציעות!

אנו קוראים לציבור הרחב להביע את הזדהותו עם מחאתנו —
נגד מעצר אלפים ללא־משפט בקציעות!
נגד גירושים המוניים מהשטחים!
ועם קריאתנו —
לשמירה על דמותנו המוסרית והדמוקרטית!
להגנה על זכויות־האדם בישראל!

רק יוזמה מדינית, ברוח נוסחת שם־טוב–ידיד, עשויה לשים קץ לאינתיפאדה ולפתוח נתיב לשלום, שיביא סוף לטרור־הדמים — מכאן, ולכיבוש המשחית — מכאן.

המצטרפים לקריאתנו זו מוזמנים להיפגש במקומות הבאים — בשבת, 17.9.88 —
1. בשעה 9.00 בבוקר — בהיכל התרבות, תל־אביב.
2. בשעה 9.00 בבוקר — בבנייני האומה, ירושלים.
3. בשעה 10.30 בבוקר — בתחנת אגד, באר שבע.

הפעם מפם

י. פריצקר ושות'
חברה לבנין חיפה בע"מ
חיפה, רח' יפה נוף 111
ת.ד. 4588
טלפונים 04־382721 04־388679
ברכת שנה טובה לכל בית ישראל

מוסף שבת

עורכת: עדה סער   עריכה: שולה כ'ילוריא   עיצוב גראפי: רחל דביר

במקום להפחיד או לאיים בסחטנות טרור, הפעיל ערפאת קסמים בהכרזות פיוס ■ דמוקרט, שוחר שלום, מתאב אלימות — זה ערפאת של שטרסבורג

סגנון חדש

ארנון יפה, פריס

שנה טובה, שנה טובה — איחולים אלה שהשמיע ראש אש"ף, יאסר ערפאת, בעברית, „לכל הישרא־לים, לכל היהודים", יישארו כחי־דוש העיקרי מביקורו בשטרסבורג.

אין ספק, כי המחווה הזאת משקפת לפחות סגנון חדש באש"ף. במקום להפחיד או לאיים בסחטנות טרור, מפעיל ערפאת קסמים בהכרזות פיוס. האירופאים נשבו בקסמיו, אך לא לגמרי. הם קיבלו אותו בתשואות. העתונים מצדיקים את הביקור, אך כולם מאוכזבים מעט על סירובו „להתקדם במחווה ממשית להכרה בישראל, כפי שציפינו". רוב הצירים הסוציאליסטים, נשיא הפרלמנט האירופי, לורד פלמב, ושר החוץ הצרפתי, רולנד דומה, דרשו הכרה מפורשת בישראל ונטישת הטרור. דבר זה ערפאת עדיין אינו נותן, לא לנו, לא להם. הוא משליך את יהבו על האו"ם. הוא גם צינן פה את תקוותיהם למהפך בכינוס המועצה הלאומית הפלשתינית. ערפאת אמר בשיחות, כי המועצה תקרא לאו"ם ליטול זמנית את השלטון בשטחים תחת מנדט. בארמון אירופה רוו נחת אפילו „מצעדים קטנים אלה". לישראל יהיה פה קשה.

עדיין לבוש מדי צבא, חבוש כפייה ומוקף שלושים שומרי ראש, שקני אקדחים בולטים מכיסיהם, שיחק ערפאת דמות חדשה: דמוקרט, שוחר שלום, שונא מלחמות, מתאב אלימות, קרבן כל צורות הטרוריזם. אש"ף הוצג כמי שתמיד מושיט ידו לשלום.

ערפאת נראה קורן מאושר. אינו מפסיק לחייך. הוא נפרד מן האקדח המסורתי שלו. הוא לא נראה חוגר אותו. הוא השפיע הצהרות מתוקות על דעת הקהל בישראל מבעד הצירים האירופים. זו הפעם הראשונה שערפאת שופע אוצר מילים מעורפל של כוונות טובות, האהוב על האירופים. נציגיו פה משתמשים כבר מזמן בנוסח מתקתק זה כלפי ישראל.

„אני מוכן לפגוש כל מנהיג ישראלי, שייאות לפגוש אותי בפגישה באו"ם, תחת חסות מועצת הבטחון או בעצרת הכללית", הוא אמר. „אני פונה לעם הישראלי: האם יבחר בשלום או שמא במלחמה? האם יבחר באלה שיבעירו את האוויר באש, יחוללו מלחמה חדשה ארוכה ועקובה מדם, או יבחר בשוחרי השלום? אני שואל את האזרחים הישראלים: האם בעד השלום לא כדאי לעשות ויתורים? עזרו לנו לשכנעם. אני מחפש דה־גול בישראל".

סוציאליסטי צרפתי ביטל קריאה זו בהערה, כי ערפאת עצמו מפחד להיות דה־גול פלשתיני, אך עמיתיו האמינו לו.

האם זו תחפושת לצרכי תעמולה באירופה, או שמא מפנה פוליטי ביחס לישראל?

נראה, כי שניהם גם יחד. ובכל זאת, שום דבר עדיין לא ברור. הניסוחים מעורפלים. ערפאת כאילו קורא באוויר. הוא לא השמיע הצעה מפורטת. באירופה נבצר מערפאת להציג את ישראל בדמות שטנית. בהופעותיו בהתחלה הוא ניסה לעשות זאת. בטלוויזיה הצרפתית בערב הראשון הוא השווה את השלטון הישראלי בשטחים לכיבוש הנאצי בצרפת. בהופעה לפני הסיעה הסוציאליסטית הצדיק את מדיניות אש"ף. אך למחרת הוא שינה פתאום את הסגנון. בלילה שיכנע אותו איברהים סוס, הנציג שלו בפריז, לאמץ לשון אחרת.

נשיא המפלגה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי, רודי ארנדט (משמאל) מקבל את יאסר ערפאת עם בואו לשטרסבורג

צילום: א.פ.

המפנה הוא גם פוליטי. ערפאת הביע נכונות לנהל מו"מ ישיר עם ישראל בבירה של אחת מחברות מועצת הבטחון.

לפי שעה, בשטרסבורג, עשה ערפאת דימויים במקום היסטוריה. כמו תמיד הוא שיחק עם המבוך של החלטות האו"ם, לתוכו הוביל את בני שיחו. והוא הצליח. פניו קרנו שביעות רצון. ביקורו בפרלמנט האירופי נתקבל כנצחון, הישג לאש"ף. נשכח הטרור, הצד השני של פניו. וזה לא היה קשה על רקע האינתיפאדה ודיכויה בשטחים. זה חודשים ארוכים מופיעה פה ישראל כמי שמפעילה אלימות על עם שאינו רוצה בה. רדיו החדשות הצרפתי, „פרנס אינפו", מונה כל הרוג או פצוע פלשתיני בשטחים בהבזקים מיוחדים.

בזכות רוגמי אבנים אלה התקבל ערפאת בפרלמנט האירופי. הרקע הרגשי אידיאלי בשבילו. הופעותיו הסנטימנטליות הרטיטו לבבות בסיעה הסוציאליסטית ובכלי התקשורת האירופים. הם רגישים להטפות של כוונות טובות בניסוחים מעורפלים. בזכותם התגשמו חלק ממטרות הביקור. ערפאת השיג סימפטיה. הוא ניפץ את התדמית הטרוריסטית שלו. היום הפך ערפאת באירופה למנהיג ערבי מן המניין; הצד הקורבן. הביקור פתח לו דלת אל בירות אירופה, ובזול. במחיר של ויתורים מילוליים. מעמדו הדיפלומטי חוזק. ממשלת צרפת לא יכלה להתעלם ממנו. שר החוץ דומה שוגר כמעט בכפייה לקבלו. הפגישה עם דומה מתקבלת כאן כתקדים לעמיתיו האירופים. רק הסירוב להכיר בישראל עדיין מונע הכרה אירופית רשמית באש"ף. האירופים הביעו אכזבה, אבל הם התנחמו חיש מהר על שגילה פתיחות חדשה למו"מ עם ישראל, והריעו לו.

ערפאת הפעיל את קסמיו. הוא שיקם את מעמדו פה. קלוד שסון, ראש מחלקת המזרח התיכון בשוק האירופי המשותף, אפילו הזיל דמעות מרוב התרגשות. המסע החריף, שהקהילה היהודית ניהלה נגד ביקורו, הסתיים בכשלון צורב, אף כי ערפאת לא הגדיר את עמדותיו כלפי מדינת ישראל. בשעה שהמנהיגים היהודים כינו אותו ראש קבוצת טרור, הוא איחל להם שנה טובה. עובדיה סופר, שגריר ישראל, ניהל פה את המערכה, התריע בכל ערוצי הטלוויזיה, כי קבלתו היא תמיכה בתוכניתו לחסל את ישראל, וכי ערפאת התחסד בהכרזה „אני מושיט היום ידי לאויבי על מנת להשכין שלום".

ישראל תצטרך לחשוב על שיטות אחרות, על מנת שלא תופיע כסרבנית לעומת הפתיחות הפלשתינית. הטיעונים הישראלים, על טרור הופכים לאנכרוניים. האירופים רואים פחות ופחות את צעדי הטרור של אש"ף. הלחצים הכבדים שהפעילה ישראל על צרפת ועל האירופים נחלו כשלון צורב. הם הותירו מרירות ועוררו זעם. הלובי הערבי שבע נחת. היהודים נכשלו. באליזה הביעו זעם.

ההיסוסים אם לפגוש את ערפאת או לא לפגשו הסבו נזקים לדיפלומטיה הצרפתית.

הפגישה פורשה כנצחון לערפאת במבחן הכוח בין היהודים לבין הלובי הערבי. לפי „קאנר אנשנה" אמרו יועצי מיטראן באליזה, כי שר החוץ פרס מנהל מגעים עם ערפאת באמצעות שליחים בכירים בשעה שישראל ניסתה לאסור על דומה לפגוש את ערפאת. מנהל רדיו „אירופה אחת" האשים את סופר בראיון אתו ב„התערבות בקביעת מדיניות צרפת". הוא הציג את ישראל כמפעילה את המפגינים היהודים. ראש הקהילה בשטרסבורג תואר כאיש מפלגות הימין. דומה עצמו הכריז, כי הממשלה מנהלת את מדיניותה ללא תלות.

בממשלת צרפת רגזו על כי הישראלים מנצלים את המחלוקת הפנימית בשלטון. ראש הממשלה רושאר הביע התנגדות לפגישה.

מיטראן כפה אותה בשל עמדתו כי לאש"ף יש תפקיד בהסדר. הוא כבר הציל פעמיים את ערפאת — בביירות ובטריפולי.

עדיין לא ידוע מה יהיו ההשלכות על הקשרים עם ישראל. סופר נחפז לשכך את היחסים. הוא אמר כי ערפאת לא ישפיע על מהלכם. פרס אמור לבוא לפה בעוד עשרה ימים. הנשיא הרצוג יגיע באוקטובר.

ערפאת עשה הכל כדי להתחמק מלהביע עמדה חד־משמעית. הוא הותיר אפשרויות פתוחות. כל מו"מ בשבילו צריך להתנהל באו"ם, בחסותו ועל סמך כל החלטותיו. ערפאת הציע לאירופים ליטול חלק פעיל בשיגור כוחות צבא לשטחים כאשר יפונו. הוא הציג את החלטות המועצה הלאומית הפלשתינית כ„טכניות".

צירים סוציאליסטים אירופים כז'אן פייר קוט קבלו על שלא ענה בפירוש, אלא בסיסמאות כמו „אני מושיט ידי לשלום", שלא ידועים מה כוונתן.

מעט מן הצירים האירופים חשים מרומים. גם דומה, שקיבל את ערפאת במשך כחמישים דקות במשרד בפרלמנט האירופי, לא זכה לשמוע ממנו הבהרות, כפי שציפה. אבל הם תמימי דעים על כינוס ועידה בינלאומית. מיד בתום הפגישה קרא דומה לאש"ף, בפני הכתבים, להכיר במפורש בישראל — מה שפורש כהבעת אכזבה ולימוד לקח לערפאת.

יועצים של ערפאת אמרו כי הוא לא הבטיח להכיר בישראל. הוא תובע הדדיות ושישראל תכיר בו. דומה אמר לו כי התחמקויות מלהכיר בישראל מסכלות כל התקדמות. ערפאת, שביקש הבטחה להכיר בממשלה פלשתינית זמנית, התאכזב. הצרפתים הודיעו לו שלא יכירו בה כל עוד אש"ף לא יכיר בישראל וינטוש את הטרור.

דומה יעץ לערפאת לא להקים ממשלה. רק יוון, ספרד ופורטוגל מסרו שיכירו בממשלה כזו.

איברהים סוס, נציג אש"ף בפריז, הפחית במשמעות קריאה זו. הצרפתים אסרו לצלם את הפגישה השנויה במחלוקת. הסוציאליסטים חששו כי יריביהם בימין יפיצו צילומים של דומה עם ערפאת.

המשכים

לוינסקי: הדירקטוריון

(המשך מעמוד ראשון)

לישראל. בתוך כך נודע כי במועצת המנהלים של הבנק מתגבשת עמדה נגד פיטור הדירקטוריון.

שמחה דיניץ פנה אמש ללוינסקי ואמר לו, כי הוא מבקש להשלים מייד את ההליכים הדרושים, כדי לבצע את המלצת נגיד בנק־ישראל לפזר כליל את דירקטוריון בל"ל למנות תחתיו דירקטוריון חדש.

דיניץ הורה לפעול מייד

שמחה דיניץ הסביר, כי האחריות הציבורית מחייבת פעולה מיידית, שתבטיח את המשך פעילותו התקינה של בנק לאומי. אמש הודיע לוינסקי לדיניץ, כי החליט להענות לפנייתו.

בעקבות הודעה זו צפוי עתה כינוס של דירקטוריון „אוצר התיישבות היהודים", חב' האם של בל"ל, כדי שזה יחליט לפזר את הדירקטוריון הנוכחי של בנק־לאומי. בעניין שני חברי הדירקטוריון, שמעון שיטרית ומנחם ברגר, שהם נציגי הציבור, יהיה צורך לקיים נוהל אחר, שכן הם מונו על־ידי ועדה מיוחדת שהיא גם המוסמכת לבטל את המינוי. על חברי „אוצר התיישבות היהודים" לבקש עתה מהוועדה להתכנס כדי שיבוטל מנויים של שיטרית וברגר. הפרופ' שמעון שיטרית היה למעשה חבר הדירקטוריון שגרם לסערה לאחר שהאשים את הד"ר מאיר חת כי טייח את פרשת חוזי הפרישה התריגים של 23 בכירי בנק־לאומי.

זומנו שוב לנגיד

הבוקר זימן אליו נגיד בנק ישראל, הפרופ' מיכאל ברונו, את חברי מועצת „אוצר התיישבות היהודים" ואת חברי דירקטוריון „בנק לאומי". בשתי הפגישות יבהירו הנגיד והמפקח על הבנקים, הד"ר אמנון גולדשמידט, כי עמדת בנק ישראל היא חד־משמעית לסיום את כהונתם של כל 11 חברי הדירקטוריון של בנק־לאומי, לאור הקשיים בתיפקוד הדירקטוריון והצורך להבטיח את פעילותו התקינה של הבנק.

מבנק־ישראל נמסר אמש, כי הפגישות הללו הינן המשך למגעים קודמים שקוימו עם בעלי השליטה בבנק־לאומי ועם חברי הדירקטוריון של הבנק. הם נועדו להביא לסיום כהונתם של כל חברי הדירקטוריון הנוכחי ומינוי בהקדם של דירקטוריון חדש לבנק לאומי בישראל.

מבנק ישראל נמסר עוד אמש, כי דרישת נגיד הבנק והמפקח על הבנקים להביא לסיום כהונת כל חברי דירקטוריון בכל"ל נובעת מליקויים חמורים בדרך תיפקודו של הדירקטוריון בחודשים האחרונים, שהתבטאו בהדלפות, השמצות אישיות ופירסומים בכלי־התקשורת, שהיה בהם משום פגיעה בפעילותו התקינה של הבנק.

פת תוקף את ברונו

השר גדעון פת תקף אמש במילות חריפות, חסרות תקדים, את צמרת בנק ישראל בהקשר לפרשת בנק־לאומי. השר פת טען, כי טיפולו של בנק ישראל בפרשה „היה תמוה ומבולבל ולאחר זמנו. ההתעוררות המאוחרת של ראשי הבנק, שבאה לאחר שכבר ניגרם לבנק־לאומי נזק רציני ובלתי הפיך — ולא רק בגלל מריבות חברי הדירקטוריון — אופיינית לדרכי עבודתו של בנק ישראל והיא משולה לסגירת האורווה לאחר שהסוסים כבר ברחו ממנה".

עונש קולקטיבי

השר פת אמר, כי בנק ישראל והפיקוח על הבנקים לא היו ערים להתפתחויות שחלו בדירקטוריון „בנק־לאומי" בחודשים האחרונים. „העונש הקולקטיבי שמטילים עתה ראשי בנק ישראל על כל חברי דירקטוריון בל"ל, כולל הטובים שביניהם, הינו בריחה מהמציאות ונסיון חיפוי בלתי מוצלח על מחדליהם האישיים של ראשי בנק ישראל בעבר ובהווה."

התנגדות במועצה

מועצת המנהלים של בנק־לאומי מתכנסת הבוקר בשעה 8.30, כחצי שעה לפני הפגישה שנועדה לה עם נגיד בנק־ישראל, זאת כדי לגבש עמדה מאוחדת נגד דרישת הנגיד לפיטורי הדירקטוריון.

בשעה 9 יפגש הדירקטוריון עם נגיד הבנק פרופ' מיכאל ברונו. אחד מחברי מועצת המנהלים אמר לי אמש כי הכוונה היא להשיב מלחמה נגד הכוונה לפיטורים קולקטיביים. בין היתר מתברר כי קיים קושי משפטי להביא לפיטורי הדירקטוריון, אלא אם כן יחליט הדירקטוריון כולו להתפטר. אם לא תתקבל החלטה כזו, הרי שלפי התקנות מתפטר כל שנה רק שליש מחברי הדירקטוריון. על מנת לפטר מספר גדול יותר של חברים יש צורך בשינוי התקנות ובקבלת החלטה מיוחדת בנושא זה שגם היא תכנס לתוקפה רק תוך 21 יום. וגם אז ניתן לפטר רק כל אחד מחברי הדירקטוריון בנפרד ולא את כל חברי הדירקטוריון יחד.

„לקחתי חלק בהצגה שהביאה לכך שעצורי 'דרך הניצוץ' יודו"

סיפר העציר שהושתל על־ידי השב"כ בתאם של הנאשמים והפך לעד מדינה במשפטם

● לדבריו סיפרה לו מיכל שוורץ שהם התגייסו ב־1982 בעת שהיו בלונדון

עתיים

עזרי שומיל, שהושתל על־ידי השב"כ בתאי המעצר של אנשי „דרך הניצוץ" במשטרת פתח־תקווה, העיד אתמול במשפטם של יעקב בן־אפרת, רוני בן־אפרת ומיכל שוורץ בבית המשפט המחוזי בירושלים.

שומיל היה עצור במשטרת פתח־תקווה כחשוד בעבירות רכוש והסכים לשמש עד מדינה.

לדבריו, ביקשו ממנו אנשי השב"כ, וביניהם חוקר בשם אבו־שריף, שיסייע להם בחקירה נגד אנשי „דרך הניצוץ". שומל אמר כי הסכים לכך, משום שקרא בעיתונים כי אנשי „דרך הניצוץ" בוגדים במדינה ומעדיפים את הערבים על־פני היהודים. „עבדתי בשביל השב"כ כי אני אוהב את המדינה", אמר שומיל לשאלות התובע עווי חסון, פרקליט מחוז ירושלים.

העד סיפר, כי עיקר תפקידו היה להעביר עיתונים ומכתבים בין שלושת העצורים. המכתבים נכתבו על מפיות־נייר.

לדבריו, כאשר מסרו לו העצירות מכתבים כדי להעבירם ליעקב בן־אפרת היה מעבירם, קודם כל, לחוקר השב"כ אבו־שריף, ואחר־כך היה מקבל מאבו־שריף פתקים אחרים. „אני לא יודע אם הוא כתב את הפתקים האלה. התחלתי לקבל מכתבים מאבו־שריף כדי למסור אותם ליעקב, כאילו שמיכל והדס להב כתבו אותם. אני מתאר לעצמי שאבו־שריף כתב את המכתבים, אבל אני לא יודע, לא ראיתי אותו כותב אותם".

שומיל סיפר, כי העצירים האמינו בו כשסיפר להם שהוא פועל לטובתם. הוא סיפר, כי בשל שיתוף הפעולה שלו עם השב"כ זכה לתנאי מעצר משופרים כאשר גרושתו וחברתו באו לבקרו.

העד סיפר, כי מיכל שוורץ סיפרה לו שב־1982 התגייסו בעת שהיו בלונדון. שומיל אמר כי אינו יודע למה התגייסו. „מיכל סיפרה לי שהם מקבלים את הכסף מאיפה שהם התגייסו".

שומיל סיפר, כי חוקר השב"כ אבו־שריף ביקש ממנו לקחת חלק בהצגה שתביא לכך שעצורי „דרך הניצוץ" ימסרו הודאה במעשים המיוחסים להם. „אבו שריף בא אלי בלילה וביקש ממני לטרוק דלת בחוזקה. הוא אמר לי: „לך ותגיד למיכל שיעקב הלך להודות למעלה". טרקתי בדלת. אחרי חמש דקות היא הופיעה וביקשה חוקר. אחרי חצי שעה הלכתי לרוני ואמרתי לה שיעקב ומיכל עלו להודות. אחרי עשר דקות גם היא דפקה בדלת וביקשה שיעלו אותה למעלה כדי שתמסור הודאה. למחרת השתיים סיפרו לי שהן הודו וכתבו הודאות".

בחקירה נגדית ממושכת ניסו הסניגורים, עוה"ד פליציה לנגר ומאיר מורגנשטרן, לקעקע את אמינותו של העד. שומיל הודה, כי הפרטים שמסר בחקירתו לחוקרי המשטרה על פעולתו בשירות השב"כ לא היו מדוייקים בחלקם. כששאלה אותו לנגר על סתירות בין עדותו במשטרה לבין עדותו בבית המשפט אמר שומיל: „גם זה נכון וגם זה נכון".

שומיל טען, כי הוא אינו זוכר פרטים רבים ממה שאירע לפני ארבעה חודשים, כאשר שהה עם חברי „הניצוץ" בתאי המעצר. הוא הכחיש כי סיפר למיכל שוורץ שיעקב בן־אפרת ניסה להתאבד ושהוא נראה רע. „אמרתי להן שהוא מחזיק מעמד".

לאחר עדותו של שומיל ביקש התובע, עו"ד עווי חסון, שעדויות אנשי השב"כ, ביניהם זה המכונה „אבו־שריף" יישמעו בדלתיים סגורות. הסניגורים התנגדו וטענו כי אנשי השב"כ יכולים להופיע בתחפושות, בצורה שתמנע את זיהויים בבית המשפט.

חסון גם ביקש לאחד מחדש את משפטו של אסף אדיב, הנאשם הרביעי בפרשה, שהופרד בשבוע שעבר, עם משפטם של שלושת הנאשמים האחרים.

השופטים יתנו את החלטתם לגבי שתי הבקשות האלה במועד אחר.

בייניש עשויה לבטל פרישתה אם תמונה לפרקליט המדינה

טוביה בסקינד

המשנה לפרקליט המדינה, עו"ד דורית בייניש, יצאה אתמול לחופשת פרישה, לאחר שהודיעה על כוונתה זו למנכ"ל משרד־המשפטים, חיים קלוגמן, לילה קודם לכן.

עו"ד בייניש, ששמה הוזכר כמועמדת להחליף את פרקליט המדינה, עו"ד יונה בלטמן, הפורש מתפקידו בראשית נובמבר, עמדה לפרוש מתפקידה כבר לפני כארבעה חודשים, אך אז נרמז לה כי עם פרישתו של בלטמן היא תמונה במקומו.

עו"ד בייניש זוכה לתמיכה רבה מצד חבריה לפרקליטות המדינה, שאף הגישו לשר־המשפטים, אברהם שריר, עצומה למענה. למינויה של עו"ד בייניש קיימת התנגדות בחוגי הימין, שם לא רואים בעין יפה את תמיכתה בעמדתו של היועץ המשפטי לשעבר, פרופ' יצחק זמיר, בפרשת השב"כ.

ביציאתה לחופשת פרישה ביקשה עו"ד בייניש להחזיר את הכדור למגרשו של השר אברהם שריר שנמנע עד כה מלנקוט עמדה בשאלת מועמדותה לתפקיד. שריר יצטרך להחליט במהירות אם הוא אכן מעוניין בפרישתה של משפטנית בכירה נוספת מפרקליטות המדינה, לאחר שבשנים האחרונות נטשו את המוסד משפטנים בכירים כמו יורם בר־סלע, מיכאל קירש, מישאל חשין ורנאטו יאראק.

השר שריר והמשנה לפרקליט המדינה, עו"ד דורית בייניש, סירבו אתמול להשיב לשאלותיהם של העיתונאים שפנו אליהם.

משרד הבטחון / אגף השיקום

היחידה להנצחת החייל

טקסי אזכרה לחללי מלחמת יום הכיפורים

יערכו בבתי הקברות הצבאיים

ביום חמישי — י"א תשרי תשמ"ט. 22.2.88:

ירושלים — הר הרצל	בשעה 11:00
תל־אביב — קרית־שאול	בשעה 15:30
חיפה	בשעה 16:00
פתח־תקוה	בשעה 16:00
צפת	בשעה 15:00
רחובות	בשעה 16:00
חדרה	בשעה 16:00
חולון	בשעה 16:00
נתניה	בשעה 17:00
אשדוד	בשעה 16:00

יום שני — ח' תשרי 19.9.88:

נצרת־עילית	בשעה 11:00

יום שלישי — כ"ג תשרי 4.10.88:

נהריה	בשעה 16.00
טבריה	בשעה 15.00

נתן זך: אגודת הסופרים מנהלת מסע הכפשות נגדי

טוען כי לא חרג מההסכמה הכללית על השואה בראיון שנתן ל„ידיעות אחרונות" וכי דבריו הוצאו מהקשרם

ורד לוי

אגודת הסופרים לא חזרה בה מהאשמתה את המשורר נתן זך ב„סיוע למכחישי השואה לטהר את השרץ" בדבריו בראיון עם ירון לונדון ב„ידיעות אחרונות".

נתן זך אמר באותו ראיון, כי „אנחנו לא צריכים לראות את השואה, שנמשכה 12 שנים בסך הכל, כפרק החשוב ביותר בתולדות אירופה".

בעקבות זאת ציינו חברי ועד אגודת הסופרים, כי „נפל דבר שאי־אפשר לגרוע מחומרתו. מי היה מסוגל להעלות על דעתו שמטהרי השרץ יוכלו מעתה להסתייע גם בדברים של פרופ' לספרות ומשורר היושב בישראל?"

בתגובה אמר המשורר נתן זך, שהיה מתחלחל ומזדעזע אלמלא ידע מיהם האנשים שיזמו את מה שכינה מסע ההכפשות נגדו. אבל מאחר וידוע לו היטב מה מסתתר מאחורי העניין, אין בכוונתו לרדת אל הרמה שלהם. „כל אדם בר־דעת שקרא את הראיון ב'ידיעות אחרונות' יכול היה להבין שלא חרגתי במאום מכל גדר של הסכמה כללית לגבי השואה", אמר. „הם פשוט הוציאו משפט שלי מהקשרו, סילפו אותו, לא פנו אלי לשם תגובה והכל כדי להציג אותי כעוכר ישראל".

לדעת נתן זך, חברי אגודת הסופרים משה דור, בן־ציון תומר וגיורא לשם הם העומדים בראש מה שהוא מכנה מסע הכפשות אישי נגדו. „הסבר והרקע פשוטים", טוען זך, „יש להם חשבון ארוך איתי משום שקטרגתי לא פעם ולא פעמיים בשנה האחרונה על המחדל העצום של אגודת הסופרים, אשר לא פצתה פה במשך האינתיפאדה ולא יצאה באמירה נמרצת וחד־משמעית למען הסופרים הערביים העצורים במעצר מנהלי".

לדעתו של נתן זך, השנאה והחשבונות האישיים של אחדים מחברי האגודה העבירו אותם על דעתם. „כינו אותי ז'אן מרי זך", אמר. „איך לא רעדה להם היד כאשר ביצעו מניפולציה גסה וזולה מעין זו על־גבי הדבר הכי טראומתי המשותף לכולנו?"

הבימה
התיאטרון הלאומי
מחר, מוצ"ש, 17.9
שאלה שבתי: 20.30
בית ספר לנשים: 20.30
המלביש – חבימרתף: 20.30
הנפש הטובה מסצ'ואן – תיאטרון באר־שבע

משפחה בהרצליה פיתוח
מחפשת
בחורה לטיפול בילדים
+ עבודות בית קלות
דוברת אנגלית
טל' 052-572153

פרס לערפאת: היה אתה

(המשך מעמוד ראשון)

ה־338 של מועצת הביטחון, אמר פרס, כי היה זה ניסיון להסב את מחוגי השעון לאחור. „יכול הוא לטגן חביתה מביצים, אך אין הוא יכול ליצור ביצים מחביתה" — אמר שר החוץ.

נכונות לפשרה היסטורית

בהמשך דבריו ציין פרס, כי קשריה הטובים של בריטניה עם וושינגטון ועם חוסיין מלך ירדן הופכים אותה לדמות־מפתח בתהליך השלום. הוא מצפה שהמלך חוסיין יוסיף למלא תפקיד בתהליך השלום, על אף החלטת ירדן לנתק עצמה מן השטחים.

בחלק אחר מדבריו, מתח פרס ביקורת על אש"ף, שאינו מתחשב בצרכיה של האוכלוסיה בשטחים. „עד כה ניסה אש"ף לסחוט מן העם הפלשתיני אופציה צבאית. אני סבור שהעם הפלשתיני מצפה שאש"ף יציג מוצא מדיני, אופציה פוליטית," אמר.

פרס הדגיש, כי מפלגת העבודה מוכנה להגיע עם הפלשתינים ל„פשרה היסטורית, הכוללת מרכיב טריטוריאלי". הוא לא הבהיר את דבריו, אך הוסיף, כי הוא מוכן לפתוח במו"מ בכל רגע, „אך לא באווירה של טרור ושל אלימות."

גם קינוק מאוכזב

אתמול נפגש פרס עם מנהיג מפלגת הלייבור הבריטית, ניל קינוק, שהצטרף לאכזבתו מנאום ערפאת בשטרסבורג. גם קינוק סבור, שלא היה כל מסר חדש בדברי ערפאת, למרות כל הציפיות המוקדמות. מנהיג הלייבור ציין, שגם הוא כמו ראש ממשלת בריטניה, אינו מאמין ברעיון של ממשלה פלשתינית גולה.

אין תשובות ברורות

חוסר הבהירות וחוסר ההסכמה בתוך אש"ף הודגשו גם בראיון עם ערפאת שפורסם אתמול ב„טיימס" הלונדוני. המראיין, העיתונאי הוותיק רוברט פיסק, מציין, שהיה עליו לחזור על שאלות שוב ושוב, אך לא הצליח לקבל תשובות ברורות.

כתב „טיימס" מציין, שהדבר היחיד שעליו הושגה הסכמה בין כל פלגי אש"ף היה צבעו הירוק של הדרכון הפלשתיני ועיצובו, אך בכל נושא אחר בלטו חוסר הבהירות וחוסר ההחלטה.

המחויבות של בריטניה

בראיון ל„בי.בי.סי." קרא אתמול ערפאת לבריטניה „למלא את מחויבותה המוסרית והמדינית" כלפי העם הפלשתיני ולפעול להקמתה של מדינה פלשתינית עצמאית. ערפאת הבהיר, כי הוא מפנה את קריאתו בעיקר לדעת הקהל הבריטית, שכן, לדעתו, „ממשלת בריטניה רחוקה מנקיטת עמדה צודקת, ללא משוא פנים," בכל הנוגע במאבק להגנה על זכויות העם הפלשתיני.

רק יוון, ספרד ופורטוגל

מפאריס נמסר, כי ערפאת לא השיג הבטחה אירופית להכיר בממשלה פלשתינית זמנית, אם תוקם. רק יוון, ספרד ופורטוגל, שלוש מדינות־שוליים בשוק המשותף, הבטיחו לו הכרה. אנשי הפמליה שלו אמרו לעיתונאים, כי נראה שלא תוקם ממשלה זמנית בכינוס המועצה הלאומית הפלשתינית, אין לה תכלית ללא הכרה בינלאומית.

עתוני הימין תקפו את הפגישה ואת הביקור עצמו. דומה קרא לישראל להכיר בזכות הפלשתינים לנהל את ענייניהם. הוא לא דיבר על מדינה. הוא אמר כי הפגישה נועדה לקרב את הצדדים. „כל תנועה שיכולה להנהיג את העם

הפלשתיני אל הכרה בישראל ואשר תגבש תוכנית פוליטית צודקת ומציאותית תתקבל ברצון. צרפת רוצה לעודד אותה כמו לעודד תנועה שתוביל את הישראלים לפתוח בדיאלוג עם פלשתינים".

האירופים עלולים להתפתות ליטול שוב יוזמות. הם חשים כמתווכים אידיאלים. הם חושבים כי הפתרון ידוע: הכרה הדדית בין ישראל לפלשתינים. אך בינתיים אין אמצעים ליישם פתרון זה. בעיניהם, זה מצב אבסורדי.

האמנם מפגן פוליטי, או שמא כל הדיבורים הם תחפושת לצרכי תעמולה באירופה?

אייבי פחד לצאת החוצה

צילום: מאיר פרטוש

אייבי נתן במסיבת העיתונאים בלוד. לצדו אשתו קלרימה. לקבלת פנים כזו גם ראשי ממשלה אינם זוכים

אייבי נתן, ששב אתמול לישראל מפגישתו עם ערפאת בתוניס, מי שלדבריו לא נרתע „מפני גלי ים סוערים או מכיסי אוויר, ועשה כל שביכולתו על מנת לקדם את השלום", נרתע אתמול בבית מפני גברתניו של כהנא.

לקבלת פנים כזו, כפי שהתקשורת הישראלית והעולמית הכינה אתמול לאייבי נתן, לא זוכים גם ראשי ממשלה. אייבי הצליח לעבור בשלום גם מסיבת עיתונאים רועשת, כשהוא מוקף בעשרות צלמים היסטריים, שצילמוהו מכל זווית, ומנעו מזוגתו, קלריטה, שאחזה זר פרחים בידיה, להגיע עד אליו. כשהוא מחייך מול מצלמות הטלוויזיה ומודה בפומבי כי הוא יודע שעבר על החוק, אייבי זה פחד אתמול לצאת מנמל התעופה בדרך אל ביתו.

במסיבת העיתונאים הוא נראה נינוח וגאה. לדעתו, השיג את המטרות שלשמן נסע. לכתבים סיפר כי רב־פקד (בגמלאות) אפרים יגלון, שקיבל את פניו, הוא מכר משכבר הימים. יגלון הקביל את פניו כנציג משטרת ישראל ב־1966, בעת ששב מטיסת השלום למצרים.

רק לאחר הנשיקות והחיבוקים, זרי הפרחים וההודעות לעם ישראל הגיע רגע האמת. אייבי נאלץ להתמודד עם אלה שחיכו לו בחוץ, גברתניו של כהנא, שגם הפעם לא ניסו להציג לתקשורת פן אחר.

בחוץ עומדים אנשי כך, נוער מפ"ם, אנשי התנועה המתקדמת, שוטרי משטרת ישראל ואנשי משמר הגבול. אך כל הכח שעומד בחוץ, שגויס כדי לאפשר לאייבי לצאת החוצה בשלום, אינו מספיק כדי להרגיעו. הצצה חטופה אל מעבר לדלת, והקריאות „מוות לבוגד, מוות לבוגד" גורמות לו להירתע ולחזור על עקבותיו למסדרון הבטוח של אולם הנוסעים. רק הבטחתו של מפקד תחנת משטרת נתב"ג, המתלווה אליו, משכנעת את האיש שהעז ונסע להביא את השלום, כי ייצא החוצה.

המולת הקולות המלווה את אייבי עם צאתו החוצה הופכת עד מהרה לתגרת ידיים. אנשי מג"ב במקום מנוסים כבר בשאלה, אייבי עדיין לא.

זהבה מוזס

ורד לוי

„הגברת הילודה היא תנאי הכרחי לקוממיות של ישראל, ואשה יהודית שאינה מביאה לעולם לפחות ארבעה ילדים, מועלת בשליחות היהודית".
דוד בן גוריון, „הארץ", 8 בספטמבר 1967.

שנים ארוכות פינטזו נשים בעולם על דמות החלוצה העברית. בעשרים הראשונים של המאה הנוכחית היתה האשה בארץ־ישראל סמל להערכה ולפעמים גם לקנאה. החומרים שהרכיבו את התדמית המיתית כמעט של אותה אשה היו — תקיפות, נמרצות, אומץ לב וקשיחות. היא היתה אשה חזקה שיודעת בדיוק מה היא רוצה ואיך להשיג את זה. היא דרשה שוויון, קיבלה שוויון והגשימה אותו, עד הסוף (ע"ע ירדנה ב„אקסודוס"). היא היתה משוללת סממנים נקביים אוניברסליים כגון „יכנעות", התנגדויות או התפנקות. היא סללה כבישים, היא יבשה ביצות, היא לא פחדה מכולירע ומשחפת. היא היתה שזופה (מרוב עבודה בשמש), לבושה בגדי חאקי פשוטים. בקיאה ומיומנת בסוגי תחמושת ולחיצות על ההדק. היא היתה גבר לעניין.

סביר להניח שבקרב העולות לארץ־ישראל הסתובבו באמת גם פמיניסטיות לוחמות חירות ושוויון מבית מדרשה של הציונות הסוציאליסטית, למשל. אבל ברור שכל דמיון בין מיתוס החלוצה השוויוניסטית לבין מה שהתרחש יום יום במציאות של אז, הוא מקרי. האמת הלא סימפטית מראה שבאותם עשורים ראשונים עוד היו נשי ישראל צריכות להיאבק נואשות על הזכות האלמנטרית להיבחר להנהגה הפוליטית. סוגיה שיושבה סופית רק ב־1925.

עוד מסתבר, שמוקד פעילותן של הנשים היה, על אף הכל, בעבודות שמסביב ובמתן שירותים. הנמרות שהסתערו על בניין הארץ עם קרדום ביד אחד ונשק ביד השניה, היו יותר בדמיונן של נשים אמריקניות רבות מאשר בכבישי ארץ ישראל ההולכת ונבנית. שם, הן עסקו, למרבה הצער, יותר מכל דבר אחר, באחזקת תחזוקת תפעול המטבחים של הפועלים, הגברים.

מיתוס מספר שתיים שייך רובו ככולו לגולדה מאיר.

חידושי של מדינת ישראל בהקשר הפוליטי־פמיניסטי נחלק, פחות או יותר, לעד גולדה ומ־גולדה. מאחר שאשה מסוימת עשתה זאת סוף סוף, התקבעה בדעת הקהל העולמית תמונה ורודה למדי של ישראל, כמדינה המציעה לנשים שלה כר נרחב ופורה של אפשרויות פוליטיות

קשיחות ודעות קדומות

עו"ד חביבה אביגיא, יו"ר האגף למעמד האשה בנעמת:

„מאד לא הוגן להפנות אצבע מאשימה כלפי הנשים עצמן. קידומן במערכת הפוליטית קשה כקריעת ים סוף. אבן הנגף האמיתית לנושא יצוג נשים בפוליטיקה הוא המבנה של התפקידים החברתיים והמשפחתיים בארץ. אבן נגף נוספת היא הקשיחות של המערכת הפוליטית בתוספת לדעות קדומות נגד נשים בעלות אמביציה פוליטית.

„אם שואלים אותי מה הפתרון וכיצד ניתן להשיג שוויון וזכויות מלא, התשובה היא:

— התארגנות נפרדת של נשים במסגרות הפוליטיות הכלליות לשם קידום והבטחת יצוג הולם.

— שריון מקומות ריאליים לנשים ברשימות המועמדים.

„כל התודעה והמודעות שהתפתחו בעשורים האחרונים לא יעזרו בלי שני הפתרונות האלה, משום שהמערכת, כמו שהיא היום, מערימה אינסוף קשיים ומכשולים על נשים בפוליטיקה".

למה אנחנו עושות את זה לעצמנו?

בלתי מוגבלות. עובדה — גולדה. גם כאן, כמו במיתוס החלוצה הכל־יכולה, נדבקה לסימבול, ליוצא הדופן, תהודה חסרת פרופורציות למציאות היום־יומית. אלא שעם מיתוסים קשה להתווכח. לא פעם כוחם עומד גם מול טיעונים ונתונים מוכחים היטב.

נתון אחד כזה מראה כי מאז ימי גולדה מאיר, האשה היחידה שעשתה זאת, ועד לכניסתה החגיגית של שרה דורון לתפקידה כשרה, לא כיהנה אשה בתפקיד שר בממשלת ישראל. ויש, כמובן, הנתון המספרי הנוסף — 8 חברות כנסת בלבד מתוך 120.

קצת אחרי מלחמת יום הכיפורים התחילה לחדור לארץ השפעה של רעיונות פמיניסטיים מהמערב. הנשים בישראל התעוררו. בכנסת השמינית הוסף הסעיף הסוציאלי לחוק ההפלות, נפתחה המתקפה בנושא פסולי חיתון, הוקמו מוסדות עזרה הדדית לנשים ונולד מחקר ענף סביב נושא מעמד האשה. בבחירות של 77' הגיעו תהליכים אלה לשיא מסוים, כאשר התארגנה בארץ מפלגת נשים שניסתה לעבור את אחוז החסימה, הגם שבלא הצלחה. אבל מעז יצא מתוק — משרידיה של המפלגה הנסיונית הזו קמה ונבנתה התנועה הפמיניסטית הישראלית.

בכל זאת, למרות כל אלה, ובפרספקטיבה של 40 השנים שחלפו, עושה רושם שנושא מעמד האשה ושאלת יצוגן של נשים בכנסת ובממשלה מעניין את הנשים בארץ כשלג דאשתקד. מסקר שערכה חברת „סקרים" עבור נעמ"ת בנושא „נשים בפוליטיקה" עולה אמנם שכ־60 אחוז מהנשים סבורות שאין יצוג מספיק לנשים במפלגות, אבל יחד עם זאת, 75 אחוז מהנשים מצביעות בעד המפלגות השונות ללא שום קשר לרמת היצוג הנשי באותן מפלגות. 43 אחוז מהנשים שטענו כי אין יצוג מספיק לנשים סבורות כי הדבר נובע מחוסר התעניינותן או רצונן של נשים לקחת חלק בחיים הפוליטיים. הסקר נערך ביוני השנה וכלל מדגם של 516 נשים בגילאי 18 ומעלה בפיזור ארצי ומייצג כנודש. בהתייחסה לתוצאות הסקר התבטאה משה לובלסקי, מזכ"ל נעמת, בפומבי, ואמרה שחוסר העניין שמגלה חלק ניכר מהנשים בייצוג הנשי הינו הסיבה הבסיסית לייצוגן המועט במפלגות".

„ייצוגן המועט" הפגין, בכל זאת, נוכחות מלאה בסימפוזיון שיזמה התנועה הפמיניסטית לפני כשבוע ימים בנושא מעמד האשה. ביחס ישר לכותרת של האירוע, „מעמד האשה - שמאל וימין תחת גג אחד", היו שם חברות הכנסת נמיר, כהן, אלוני, סרטני, סולודר, ארד וגם לימור ליבנת. מכיון שאקטואליה היא סם החיים של כל פוליטיקאי, ללא הבדלי דת, גזע ומין, גלש הדיון והתדרדר במהירות לעבר הוויכוח החם — שריון או לא שריון. אלמלא שולמית אלוני שהפגינה בוז בולט לרעיון, היה מושג בחדר, ללא ספק, קונסנזוס מלא:

„מוכרחים שריון", אמרה אורה נמיר. וברגע של גילוי לב הוסיפה — „אם לא השריון לא היתה היום אף ח"כית במערך ואנו היינו פשוט נכחדות.

„מפ"ם היתה המפלגה הראשונה ששריינה מקומות לנשים", הודיעה בגאווה חברת הכנסת סרטני". בכנסת הנוכחית היינו שתיים מתוך שש".

„אין לי שום דבר עקרוני נגד שריון", בישרה גאולה כהן. „רק שאצלנו הבעיה יותר קשה. אנחנו תנועה שהולכת ונבנית בימים אלה".

„אני מודעת היטב לכך ששריון הוא לא בדיוק אקט דמוקרטי", התוודתה עדנה סולודר; „אבל בכל זאת, אין ברירה. נצטרך לחוקק חוק שיבטיח אחוז מסוים של נשים לכל המיגזרים".

„אני בעד שריון", הצהירה חד וחלק לימור ליבנת; „שולמית אלוני לא תומכת ברעיון כי היא לא זקוקה לו. אבל אין שום ברירה אחרת. בלי שריון אנחנו אבודות".

„שטויות במיץ עגבניות", קבעה אלוני. „שריון לא יפתור שום בעיה. מה שצריך זה תנועת חוץ פוליטית גדולה וחזקה. הבעיה איננה כמותית".

מתוך ההבדלים המהותיים בתפיסות העולם שלהן והרפלקסים המותנים שהשתרשו בהן, לנגח ולכסח, ומתוך הצרימות התכופות, עלה בכל זאת אקורד אחד קטן, שהיה שרוי בהרמוניה עם עצמו ועם העולם. הוא החליף שמות ונימות בהתאם לנטיותיה האישיות של הדוברת. אבל נשאר קל לאיתור, בין „כן שריון" ל„לא שריון" ביכו חברות הכנסת, כמעט במקהלה, את הדבר ההוא, שקשה להגדיר במלים. שרק ממנו יכולה לצמוח תנועת נשים אמיתית; שאליו התכוונו הסופרות הפמיניסטיות הגדולות; שמשה לובלסקי קוראה לו — „חוסר העניין שמגלות נשים לעניין היצוג הנשי", ושולמית אלוני אמרה עליו פעם „הטרגדיה — שיותר מדי נשים מרוצות כשנוטלים מהן את זכויותיהן". אותו דבר שיכול להתנסח בשאלה הפשוטה: איך הגענו בכלל למצב שבו אנו זקוקות לשריון לנשים? למה אנחנו עושות את זה לעצמנו?

ותשובות לא חסרות.

בספרה „צלע אדם" עוסקת הסופרת לסלי הייזלטון בניפוץ מיתוסים ופולחנים המאפיינים את חיי הנשים בישראל, מטרה אחת לנגד עיניה — לאפשר לאשה הישראלית לראות את המצב כמו שהוא, לשאול את עצמה את השאלות הנכונות ולבחור בדרך חיים שנראית לה מתוך בחירה חופשית אמיתית. אם יש מישהי שמאמינה בתמימות לפיה „אנו עושות זאת לעצמנו" הרי זו לסלי הייזלטון. התשובה שלה לשאלה הזו מגולמת בבהירות בשורות הבאות המצוטטות מספרה: „עברו שנים רבות עד שהייתי מסוגלת להתמודד עם השילוש השולט בחייהן של הנשים הישראליות, השילוש של שחרור, בטחון ודת. היה עלי לעבור שלבים של השתוממות, חוסר הבנה וקיטרוג, עד שהצלחתי להבין את הכוח ואת הדינמיקה של ההשפעות האלה... עד שאנחנו, הנשים בישראל, נתמודד עם המיתוס של השחרור שלנו, עם כוח המסורת הדתית, ועם ההשפעות של מצב בטחוננו, ניאלץ להיכנע לתפקידים שהטילה עלינו חברה בעלת אוריינטציה גברית".

לסוציולוגים תשובה משלהם. תאוריות חברתיות־פסיכולוגיות העוסקות באידאולוגיה, מנתחות, בין השאר, את דרכי ההתארגנות וההתנהגות האופיינים של „תת המעמד". באנלוגיה גסה, ולמרות שבלתי אפשרי להתייחס לנשים בצורה פשטנית כאל כל תת־מעמד אחר, ניתן בכל זאת להוציא מכנה משותף בסיסי, והוא — התודעה הכוזבת. תת המעמד, מסבירים לנו הסוציולוגים, מונע בדרך כלל על־ידי מערכות אמונה ומנטליות, שלא רק אינן מאפשרות לו להגשים אינטרסים שלו אלא גורמות לו ליותר ויותר הזדהות עם מצבו הנחות ולשימור הקיים. בעיית הבעיות של כל קבוצת מיעוט העונה להגדרה תת־מעמד היא בכך שאינה מסוגלת לתפוס את המציאות באופן שיעזור לה לעזור לעצמה. אין לה יכולת להתייחס ראציונלית למצבה, ולכן היא תקועה במין שיתוק ורגרסיה תמידיים. אם נכון הדבר לגבי קבוצות מיעוטים שונות, הרי על אחת כמה וכמה בעייתי מצבן של הנשים — כי גם אם היו מצליחות להיחלץ מהסינדרום התת־מעמדי הקלאסי, והיו מחליטות להתארגן ולהיאבק, כדאי לזכור מי נמצא מעבר למתרס שלהן, ואל מי תהיה מכוונת הכרזת המלחמה הגדולה שלהן — האבות, הבנים, הבעלים. לא פשוט.

שולמית אלוני, ותיקת הלוחמות המקצועניות על מעמד האשה בארץ, נותנת גם היא תשובה. עקרונית, השילוש של הייזלטון — שחרור כוזב, דת ובטחון — מקובל עליה, אבל היא מוסיפה עוד אלמנט שגם לו השפעה על שימור המצב הקיים ובלימת שינוי חיובי. חוץ מהעניין הדתי והצבאי; טוענת אלוני, אשמות גם ויצ"ו ונעמת, שיצרו במשך שנים ארוכות אשליה ישראלית כאילו יש מי שדואג פה למעמד האשה. אז נכון, היא מודה, שני הארגונים האלה דאגו לאשה כאם וכרעיה, אבל הם אף פעם לא עשו את מה שארגון נשים באמת אמור לעשות — לדאוג לאשה באשר היא אשה. לדבריה, לא רק שלא קידמו בכלום את נושא מעמד האשה אלא בלמו באופן עקבי והרסני את התפתחותה וקידומה של תנועה פמיניסטית רצינית בישראל. הטיעון שלי בהיר ופשוט, אומרת חברת הכנסת אלוני: מי שרוצה לקדם את מעמד האשה חייב להיות ממילא בעל השקפה הומניסטית בכל התחומים. יהיה גבר או אשה, לא משנה. לכן כל השיריונים מגוחכים בעיני.

אלוני מרגישה שהיא אינה מתעלמת חס וחלילה מהאפליה קיימת בתחומים רבים והיא הראשונה שתעשה הכל על מנת להיאבק בה. אבל, מוקד הבעיה, לדעתה, נעוץ בחוסר תודעה ומודעות אצל הנשים ולא בשום מקור אחר. הפתרון לפי אלוני — רק תנועת נשים חוץ־פרלמנטרית גדולה וחזקה. אל תסמכו על חברות הכנסת, ורקה לפמיניסטיות שמילאו את האולם בכנס בשבוע שעבר. כי גם אם תהיינה שלושים חברות כנסת, עדיין הרב הראשי יוכל להגיד שלשבת איתן זה כמו לשבת עם... וזה יהיה נפלא אם יהיו יותר נשים פמיניסטיות בכנסת אבל זה לא מה שיפתור לנשים את הבעיות, חוזרת ואמרה אלוני, השינוי יבוא רק מתנועה שתעשה את העבודה האמיתית — בחוץ, ובגדול.

ועל זה היתה בוודאי חותמת בלב שלם גם לי נוביק, סגן נשיאת האיגוד הלאומי־פוליטי של נשים בארה"ב, שאמרה פעם: „מטרתנו האמיתית היא להפוך את הפמיניסטיות לפוליטיקאיות ואת הפוליטיקאים לפמיניסטים".

הכותרת של הסימפוזיון היתה „מעמד האשה — שמאל וימין תחת גג אחד". אבל הוויכוח גלש מהר מאד אל השאלה — לשריין או לא לשריין לנשים מקום בכנסת. ודווקא שולמית אלוני, ותיקת הלוחמות על מעמד האשה, אמרה: לא זה מה שיפתור את הבעיה. וגם שלחה אצבע מאשימה כלפי ויצ"ו ונעמת

בחמש לפנות בוקר הגיעו הצווים

48 עובדים ב„פניציה" ירוחם קיבלו בערב החג מכתבי פיטורים. בין המפוטרים — מפרנסות יחידות ועובדים המתקרבים לגיל פרישה. בעיירה הדרומית המבודדת לא מצפה להם שום משרה פנויה

איילת מזור

„אצלנו בראש־השנה מקובל שמביאים רק דברים טובים. כשבא הנהג עם מכתבי פיטורים, הוא הוזמן הביתה בשמחה. העובדים היו בטוחים שהוא מביא להם שי לחג או איגרת ברכה מהמפעל. הם אפילו הזמינו אותו להרים כוסית. אבל היו עובדים שלא נמצאו בבית בעת חלוקת מכתבי הפיטורים, והמכתבים הושארו בידי הילדים. כך בירכה אותנו הנהלת פניציה לכבוד השנה החדשה..."

★ ★ ★

ב־5 בספטמבר קיבלו 48 עובדי מפעל „פניציה" מכתבי פיטורים. 48 אנשים — מתוך כ־290 עובדים המהווים 35 אחוז מכלל המפרנסים בעיירה ירוחם. מכתבי הפיטורים הוחזרו עוד באותו יום להנהלת המפעל. העובדים אומרים: „הם עשו לנו את זה כאמצע משא ומתן איתם".

זמן קצר לאחר קבלת מכתבי הפיטורים הוצתה מכוניתו של ז'קי אזולאי, מנהל כוח־האדם במפעל. בעקבות ההצתה הורתה הנהלת „כור־כימיקלים" למנהלי המפעל שלא להופיע לעבודה. העובדים כועסים. „ז'קי אזולאי היה מזכיר המועצה המקומית, וגם שם היו פיטורים בזמן שכיהן בתפקידו. אז מה פתאום מרמזים בהנהלת ,כור' על איזשהו קשר בינינו לבין שריפת המכונית? אנחנו בעצמנו מגנים את המעשה", אומרים לנו חברי הוועדים ב„פניציה".

כאשר הגעתי למפעל „פניציה" בירוחם ביקשתי אישור לסייר במפעל. דוברת „כור" בתל־אביב סירבה לאשר את הסיור. היא גם הודיעה לי שכל פגישה עם הוועדים איננה מחייבת את ההנהלה.

את המתח במפעל קולטים מיד בכניסה. בשעה זו יוצא יושב ראש ועד העובדים החודשיים עם מזכיר האיגוד המקצועי במועצת הפועלים, דוד בניסטי, להתייעצות אצל עורך־דין. ביום חמישי, יום לאחר ביקורי ב„פניציה", אמורים מכתבי הפיטורים שהוחזרו להנהלה להיכנס לתוקפם. בפסיקת ביניים שהוציא שמשון רוט מהאגף לאיגוד מקצועי נכתב, בין היתר, כי יש לבטל את מכתבי הפיטורין החד־צדדיים, יש לבטל את הצווים שהוצאו לחברי הוועד באמצעות בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע ויש לשלם לעובדים את דמי ההבראה.

„כשקיבלו חברי הוועד את הצווים מבית המשפט המחוזי בבאר־שבע, המורים כי מכתבי הפיטורים עודם בתוקף, דפקו בשעה 5.00 לפנות בוקר שלושה שוטרים על דלת ביתי. הם באו עם שני אנשי משמר־אזרחי, שליוו את פקיד בית־המשפט שבא למסור לי את הצו. הם דפקו חזק על הדלת וצעקו: ,בית משפט! תצא לחתום על הצו'. איך אפשר להעלות על הדעת להביא מכתב לעובד בצורה כל־כך מכוערת?" שואל בן־ציון טלגאוקר, חבר ועד העובדים. אשתו, הוא מספר, נמצאת בחודש התשיעי להריונה. עשר שנים היא גרה בירוחם, סוף סוף התרגלה. „אז מה יהיה אם לא תהיה פרנסה?"

שני בני הזוג פוטרו

בני הזוג מיכאל (33) ויפה (30) אלורן נכללו אף הם בתוך קבוצת המפוטרים. למשפחת אלורן שלושה ילדים בגילים 7, 5 ושנתיים וחצי. „אנחנו לא מדברים איתם על זה", אומר מיכאל.

יפה אלורן עובדת ב„פניציה" כבר 14 שנה. מיכאל עובד שם 12 שנה. יפה משמשת כמזכירתו של מהנדס המפעל ומיכאל עובד כמנהל מחלקה באגף שיווק.

מיכאל אלורן אומר לי: „שמה של יפה הוכנס לרשימה דקות ספורות לפני סגירתה, ואני לא מבין למה פיטרו אותה. היא מיואשת. זאת הסיבה שלא רצתה לדבר איתך, אפילו לערב חדש בטלוויזיה הזמינו אותנו, והיא לא רצתה לבוא. אנחנו לא יודעים מה לעשות.

„איזו חוצפה היתה לטייבר להזמין אותנו להרמת כוסית בערב החג אחרי מכתבי הפיטורים. אני לא מבין אותו. ממש לא מבין.

„אני מגיל 3 בירוחם. אפשר להגיד שנולדתי פה. אני כבר 30 שנה במקום ואני לא אעזוב את ירוחם, עכשיו אני תולה הרבה תקוות במועצת הפועלים שתשנה את רוע הגזירה. שוחחתי גם עם ראש המועצה בירוחם והוא הבטיח שלא יתן יד למה שקורה. אז אני אופטימי, מקווה לטוב.

„יפה עובדת כרגע על הפרויקט של התנור שעתיד לקום במפעל. היא כל הזמן שואלת אותי — מיכאל, מה רוצים ממני, למה?"

מחלוף אדרי, חבר אחר בוועד העובדים, אומר: „את יודעת, יש כאלה שאומרים שמגיעה להם עוד משכורת על עצם היותם תושבי ירוחם. היום מצבה של ירוחם גרוע מאוד, אין מקום עבודה אחר פנוי. כל המפעלים רק פולטים עובדים. תאמיני לי, אני לא יודע מה יקרה פה אם יוסיפו את מכת הפיטורים. אני חושב שלעיירה כולה לא תהיה זכות קיום".

חברי הוועד מספרים כי ערכו ישיבה אחת בלבד עם אלי וקנין ממועצת הפועלים בירושלים. „הוחלט שנמשיך לשבת ולדון, ופתאום באו מכתבי הפיטורים האלה, ועוד בערב החג. במשך החג כולו קיבלנו עשרות שיחות טלפון מאלמנות, גרושות ונשים בהריון שנמצאות ברשימת המפוטרים. מתוך 48 מפוטרים 70 אחוז הן נשים, ועוד ששה עובדים מתקרבים לגיל ששים. אפילו במפעל פרטי לא מפטרים אנשים מבוגרים עם כל־כך הרבה שנות ותק".

העובדים טוענים עוד, כי קיים הסכם עם ההנהלה לפיו לא יהיו פיטורים במשך חודשיים מסיום בניית התנור שקרס בדצמבר 87'. „בינואר 87' פוטרו קרוב למאה עובדים, ואז היה במפעל רק תנור אחד, ואילו כעת, כשעומד לקום תנור נוסף, דורשת ההנהלה לפטר עוד עובדים", הם אומרים. לדבריהם, עבור התנור שקרס קיבל מפעל „פניציה" פיצויים בגובה 4.5 מיליון דולר מחברת הביטוח. סכום זה אף כלל פיצוי על השבתת העובדים מאונס. העובדים במפעל טוענים, כי בתקופה זו הוצאו לחופשות ארוכות, עזרו בפירוק התנור שקרס וגם מיינו בקבוקים.

עובדי פניציה גם טוענים שעל ההנהלה לתת דוגמא אישית בכל הקשור לצמצומים לדבריהם, השנה בלבד נקנו ארבעה כלי רכב חדשים. „למנכ"ל המפעל יש נהג צמוד, שהאש"ל שלו גבוה מאוד", הם טוענים.

ב„פניציה" קיימים שני ועדי עובדים. האחד מייצג את העובדים החודשיים, והשני את העובדים היומיים. נציגים משני הוועדים אמרו לי: „אם הנהלת ,כור' תשלח אדם רציני לנהל איתנו את המשא ומתן, אנחנו מאמינים שנפתור את הבעיות כמו שפתרנו עד היום. אבל לצערנו, מנהל המפעל, דוד טאייבר, מנצל את מותו הטרגי של דוד מסיקה, מי שהיה מזכיר מועצת הפועלים בעיירה ונפטר לפני מספר שבועות. טייבר חושב שהוא יכול לעשות איתנו מה שהוא רוצה. הוא מתייחס אלינו כמו אל עדר ללא רועה".

„טייבר", אומרים בפניציה, „הוא דיקטטור, שליט בלעדי. מנהלי המחלקות מחתימים אותו על כל הוצאה, גם על קניית סוכר לקפה".

חברי הוועד מוסיפים:

„אנחנו דורשים לראות דו"ח כספי של המפעל ואנו יוצאים בקריאה למבקר ההסתדרות לבוא ולבדוק את הבזבוז המשווע. מזמינים חומרים שאינם מתאימים לתהליך הייצור, ואחר־כך הם מונחים וזרוקים במחסנים".

„טייבר" — אומרים חברי הוועד — „רוצה רק אנשים בריאים במאה אחוז. הוא רוצה יחידת קומנדו מובחרת. כל נקודת המבט שלו היא מלמעלה למטה, בהתנשאות. רק לפני חודש וחצי, בישיבה אצל שמשון רוט מהאיגוד המקצועי, הוא הכריז שהוא הביא את המוח היהודי לירוחם."

מתוך חמישה חברי הנהלת „פניציה" מתגורר בירוחם רק מנהל כוח האדם. מנהל המפעל מתגורר בעומר שליד באר־שבע. את הרמת הכוסית בערב החג החליטו הוועדים להחרים. „אף עובד לא הלך להרמת הכוסית עם ההנהלה. כולם נדכאו".

פניתי להנהלת „כור־כימיה" כדי לקבל תגובה על הטענות הקשות של העובדים. דוברת „כור", הנהלת המפעל ביקשה בפירוש שהצווים יחולקו לפני השעה 19.00 בערב וללא ליווי שוטרים.

„מכתבי הפיטורים ל־48 העובדים בפניציה הוצאו לאחר למעלה מחודשיים של דיונים וישיבות ארוכות עם הוועדים ועם מזכיר מועצת הפועלים המנוח, דוד מסיקה, ובהתאם להסכם הרושה.

„רשימת המפוטרים היא פונקציה של דרישות העבודה של המפעל והפעלת תכנית הבראה".

כן טענה גבע, שלא היה כל הסכם לגבי הקפאת הסכמי עבודה עד לגמר הקמתו של התנור החדש. „אדרבא" — אומרת גבע — „הסיכום עם העובדים היה שלקראת הפעלת התנור תופעל כל תכנית ההבראה, כולל צמצומים".

באשר לפירוק התנור על־ידי עובדי פניציה עצמם, והחסכון שנבע מכך, אומרים ב„כור־כימיה": „פירוק התנור הצריך 30 איש לכל היותר. אם העובדים היו עובדים כמו שצריך, היתה מסתיימת העבודה בפחות מחודש ימים. החזרי הכספים מחברת הביטוח כיסו רק שלושה חודשי עבודה של הפועלים המובטלים. במפעל מתקיימות ישיבות משותפות עם הוועדים ובהן נמסר דו"ח רווח והפסד עובדה, העובדים ידעו על גובה סכומי הביטוח.

בהנהלת „כור־כימיה" טוענים ש„פניציה" פעלה לפני שנתיים ביעילות של 50 אחוז בלבד. כלומר, היתה אבטלה סמויה במערכת. „אנו שואפים לתפעל את פניציה על־פי התקן הבינלאומי הנהוג במערב אירופה, שקובע ייצור של טונה עד 1.4 טונה בקבוקים לעובד ליום עבודה".

עוד קובעים ב„כור" שבשנה האחרונה לא נרכשו מכוניות חדשות. אלה נרכשו בשנים 86'־87'. לדבריהם, גם אין למנהל המפעל נהג צמוד קבוע. לגבי מקום מגוריהם של חברי ההנהלה אומרת גבע „כל אדם בוחר לעצמו את מקום מגוריו. אם היו אנשי מקצוע מירוחם, היינו שמחים לקבלם לניהול, אבל הקריטריון הראשון הוא התאמה לתפקיד".

מנכ"ל „כור־כימיה", דן שנבל, אמר בתגובה לטענת העובדים כי מנהל המפעל הוא דיקטטור, כי „פניציה" התחילה להרוויח לראשונה רק לפני כשנה, תחת ניהולו של טייבר. „בחמש השנים האחרונות פניציה רק הפסידה. ההפסד נבע בעיקר מחוסר יעילות בכוח־אדם, שכר עבודה וריבית גבוהה מאוד".

„אין מנוס מפיטורי עובדים" קובע שנבל. „אם לא יפוטרו כיום 48 עובדים, פרנסתם של כל 290 עובדי המפעל עומדת בספק. ואילו לאחר הפיטורים יוותרו 250 משרות בטוחות. כור במצבה הנוכחי איננה מסוגלת להמשיך ולשאת בהוצאות הגבוהות של שכר העבודה". לדבריו, ב„פניציה" ירוחם גבוהות הוצאות השכר אף יותר מאשר ב„פניציה" חיפה.

על עיתוי הוצאת מכתבי הפיטורים אומר שנבל: „כל עיתוי הוא גרוע להודעות שכאלה. אנחנו נמצאים בלחץ זמן ולכן, לא מצאנו כל סיבה לדחותם". □

עוד מובטלים יצטרפו לעיירה, ש־35 אחוז מתושביה הם עובדי „פניציה"

צילום: בועז לניר

שעתיים, ורשיון הנהיגה ביד

טד קופל ממשיך להנחות את „נייטליין", גם את וולטר קרונקייט עוד שומעים. אמריקה לא משתנה כל־כך מהר, אבל מה, במקדונלנד'ס יש כבר סלט

דליה שחורי, וושינגטון

„אמריקה, זה כבר לא מה שהיה פעם", אומרת חברתי האמרי־קנית אחרי שאני מספרת לה שהוצאתי רשיון נהיגה במשך שעתיים במשרד הרישוי האמריקני. בעצם, היא מתכוונת גם לכך שבתערוכת גוגיין במוזיאון לאמנות מודרנית בוושינגטון חסרו הדפסים פעם אחת, קטלוגים פעם שניה. מחדל מסחרי כזה יכול לקרות אולי בכל מקום בעולם, אבל לא באמריקה.

כמובן, לגבי ישראלי זו עדיין ארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות, והפרעות קלות נאמנות כפצעי אוהב. מה הן שעתיים במשרד התחבורה האמריקני בוושינגטון לעומת התורים במשרד הרישוי בירושלים. והבחינה, רבותי. הבחינה. אתה מקבל טופס ורוד ובו 104 שאלות, שעל 20 מהן תישאל בבחינת התיאוריה (אם הגעת עם רשיון נהיגה בינלאומי). ליד כל שאלה מצוינות שלוש תשובות, שאחת מהן נכונה. בסוף השאלות והתשובות יש מספר עמודות המציינות את התשובות הנכונות. אתה משנן את השאלות והתשובות, מגיע לבחינה מתי שמתחשק לך, מתיישב ליד מחשב פשוט מאוד מאוד, עונה על השאלות, וזכאי לרשיון נהיגה, שאותו אתה מוציא במקום.

לחזור לאמריקה אחרי ארבע שנים הוא לגלות, במפתיע, שאמריקה לא משתנה מהר כמו שאפשר לחשוב. תוכניות הטלוויזיה, למשל. פיטר ג'נינגס מגיש את חדשות השעה 7 באיי.בי.סי, דן ראת'ר בסי.בי.אס, ותום ברוקאו באנ.בי.סי הם נראים טוב ורק נעשו מקצועיים יותר. דן ראת'ר נראה סוף סוף יורש הולם לוולטר קרונקייט האגדי. הקרונקייט הזה הופיע כפרשן, לצידו של ראת'ר, במישדרים המיוחדים של הוועידה הדמוקרטית באטלנטה והוועידה הרפובליקנית בניו־אורלינס. הוא לא אמר הרבה, אבל איכשהו, תמיד הדברים שאמר היו ראויים לציטוט. מן אמיתות יפות ושטחיות, המזכירות את מלך האימרות השטחיות רונלד רייגן, שכל משפט היוצא מפיו זוכה כאופן אוטומאטי להנהון של כ־200 מיליון ראשים. לא תאומן ההשפעה של רייגן, ואולי גם זו של קרונקייט. איך שלא יהיה, תמיד נעים לראות אותו ולהקשיב לו.

עוד דינוזאור, שבהבדל מקרונקייט מוסיף לתפקד כבעבר, הוא דייויד ברינקלי, מאחרוני דור הנפילים. אחד מבניו, אגב, ג'ואל ברינקלי, הוא כתב „הניו יורק טיימס" בישראל. ברינקלי מופיע מדי שבוע בימי א' בתוכניתו „השבוע" ברשת האיי.בי.סי. לצדו מופיעים, כמו פעם, סם דונאלדסון וג'ורג' וויל, הראשון אגרסיבי, השני אגרסיבי וימני. וויל היה משוכלל בהופעותיו מאז ומתמיד. דונאלדסון השתכלל, אם כי עד היום הוא נראה כמי שצמח מעל ליכולתו. ברינקלי לא מתערב הרבה, אבל הנחייתו האינטליגנטית מורגשת, נותנת חותם של תרבות ומקצועיות בתוכנית כולה. יש לו חיוך ספק סלחני ספק ציני שכאילו אומר — חבל להתרגז מדברים, אבל שלא יחשבו שאנחנו לא תופסים מה קורה. את התוכנית שלו אינני מחמיצה ובמיוחד לא את הפסוק המסיים, שהוא מן מאמר מערכת קטן, המאיר נקודה, מסלק חשבון, מותח ביקורת עוקצנית חכמה.

טד קופל ממשיך להנחות את „נייטליין", ונדמה לי, שאצלו אפשר לחוש את העייפות. ערב ערב לטפל בנושא שעמד במרכז החדשות, כאשר — כך מתברר מכתבת דיוקן שהתפרסמה עליו במוסף השבועי של „הניו יורק טיימס" — רבים אינם רוצים להופיע אצלו. פוחדים משאלותיו הנוקבות, ממבטו הקר, מיכולתו לחדור אל עומק העניין ולשלוף אותו החוצה תוך שנייה.

ב„בוקר טוב, אמריקה" ממשיכה לראיין ולהיות נחמדה מתקתקה ג'ין לאנדון, המתייחסת לכל מה שקורה בתוכנית, לפעמים שטויות נכבדות עד מאוד, בהתפעלות ראשונית והנאה מופגנת. המבנה של התוכנית — חדשות אמיתיות, מעורבות בעניינים מתחום הבית והמשפחה, הקאריירה והסרטים — הוא קצת משונה, אבל זו נוסחה שהצליחה ועם הצלחה לא מתווכחים. היא עצמה היתה פעם מס' 2 מבין שני המראיינים, והיום היא הפכה למספר אחד. לי היא נראית כמו בלונדינית מפלאסטיק, השאלות שלה הן חסרות השראה, המראיין שלצדה עוד פחות מעניין ממנה, כך שהרשת „שלי" עכשיו בשביל תוכנית הבוקר היא סי.בי.אס.

בטלוויזיה הציבורית ממשיכים לסחוב מקניל ולרר, שאיני מצליחה להפריד ביניהם, וכל אחד מהם הוא או מקניל או לרר. הם מגישים פעמיים ביום מהדורת חדשות בת שעה שלמה, שאינה מופרעת על־ידי סרטוני פרסומת — סיבה לכל אמריקני שמכבד עצמו לשבח את תוכניתם, אפילו אם לא טרח לראותה זה שנתיים. הבעיה של התוכנית היא (היתה ונשארה), שכיוון שאינה משועבדת ל„דבר המפרסם", היא איבדה קצב ולעיתים היא נמרחת בין המצויין לטרחני עד המשעמם.

איפה „שושלת", איפה „דאלאס"?

הפכתי והפכתי בלוח המישדרים, אך לא מצאתי את „שושלת" (לאוהדי „דאלאס" — גם לא מצאתי את „דאלאס"). ייתכן ששתי הסדרות נפלו קורבן לשביתת התסריטאים הממושכת ועוד מעט יחזרו אל המסך. בינתיים, „שוטרי רחוב היל", שהיו כאן להיט גדול לפני ארבע שנים, ירדו מן המסך והתחילו קאריירה מבטיחה בישראל. לעומת זאת רצים כאן „משפחת קוסבי", „בית־דין לילי", „משפטני לוס אנג'לס (זו אחת הסדרות הפופולאריות ביותר עכשיו, גרפה מספר פרסים „אמי"), „מי הבוס", „רצח, היא כתבה" ו„שלושה בדירה". לצידם מנערים כאן מנפטלין את קוג'אק ומקלאוד, מקגייוור ומקמילן ואשתו, „ספינת האהבה" ו„הכל קורה במשפחה" עם ארצ'י באנקר. מבחינה זו הישראלי חש ממש בבית. אפילו סדרות אנגליות, שכבר היו בארץ, רצות כאן ברשת הטלוויזיה הציבורית.

ג'וני קארסון, שכבר נראה כמו החיקוי של עצמו, ממשיך לשדר מהוליווד לילה לילה, ובסך־הכל נראה כאן המסך כמו הטלוויזיה האמריקנית לעניים. משדרי הפרסומת הם בלתי־נסבלים, וייתכן שזה בעצם ההסבר: הטלוויזיה עברה למקום אחר. לשידורים בכבלים. הרשתות נשארו בשביל דלי האמצעים. הן משדרות זבל ופרסומת. האמת היא, שבין פרסומת לפרסומת קשה להבחין אם החומר הוא טוב או רע. רק התרכזת טיפה, וכבר באים קטעי המזון לצפורים וכלבים ומוציאים אותך מן הריכוז. נגמרת הפרסומת, מתחדש השידור, אתה מתרכז מחדש, ושוב מוציאים אותך מהריכוז קטעי הפרסומת. כשזה קורה כך פעם אחרי פעם, אתה חדל להתרכז, אחרת תשתגע. זה כל הסיפור כולו. או שהפכת לאפאטי, או שאינך מוכן להשלים עם זה: אמריקה אינה ארץ שבה טורקים דלת, הופכים שולחן וצועקים. פשוט הולכים הצידה. לא רוצים פרסומת, או לא מסתכלים, שיעורי הצפייה יורדים ואז ממציאים משהו שבו הפרסומת לא באה לידי ביטוי וממשיכים לחיות בנוחיות.

החזרה לאמריקה היא גם חזרה למקדונלד'ס, שקודם רואים את ה„אם" הגדולה הצהובה שלו ובעקבותיו מוצאים את המקום בעצמו. לקח לי שנים להבין ממה מתפעלים, אבל כשיום אחד הבנתי, הפכתי לאוהדת מושבעת וחסרת־תקנה. כבר שלושה חודשים, בכל הזדמנות, אני מזמינה את המזון הקלוקל הזה, שעכשיו נוספו לו גם שלושה סוגי סלט: סלט נלווה (למנה העיקרית), סלט גן (מנה גדולה של סלט) וסלט עם פיסות עוף. הסלט הוא התשובה הניצחת למשמיצים, שלא יגידו שמקדונלד'ס זה „ג'אנק פוד". האופנה משתנה כל הזמן, הדברים שהם „אין" והדברים שהם „אאוט". אבל ברקע נשארים אותם דברים. הז'קטים המרופדים לחורף, הנעליים השטוחות, אם את אשת קאריירה בוושינגטון — חליפה סולידית, גרבי מכנס לבנים גם בקיץ. גברים קושרים לצוארם פאפיונים, וגם נשים יכולות. חוסר היכולת להתאים צבעים כלבוש ממש מדהים. כאילו עם של עוורי צבעים. רוב

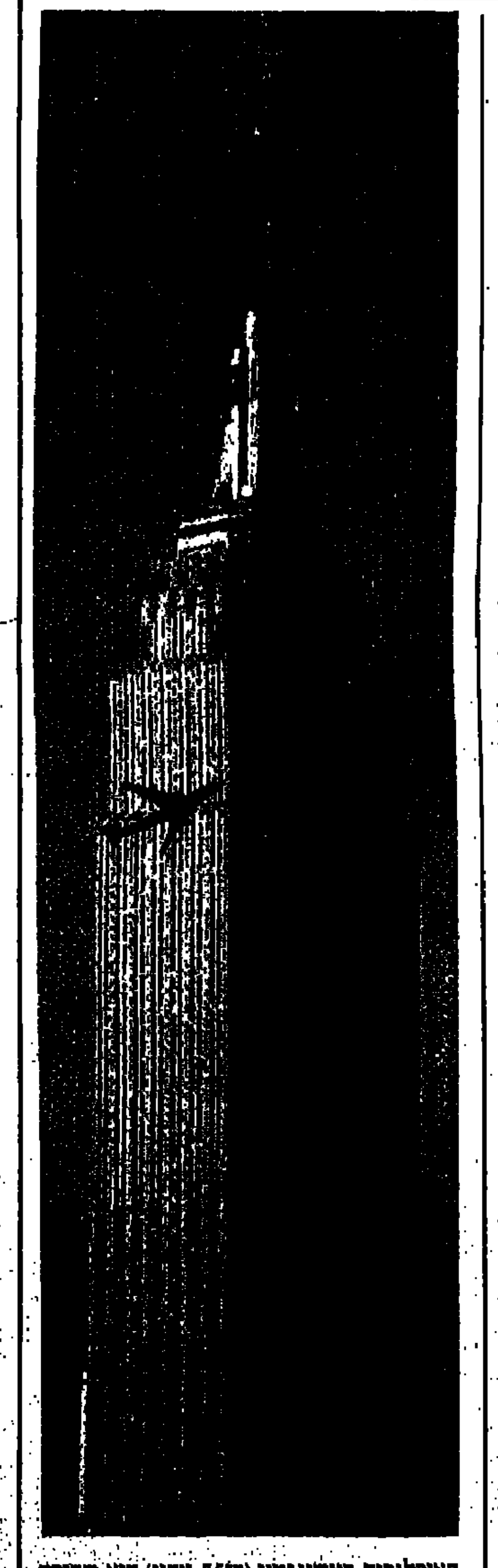

האוכלוסיה בוושינגטון (כ־75 אחוז) היא שחורה, וההתבוננות בשפע התסרוקות של נשים שחורות צעירות אינה מפסיקה לרתק אותי. נדמה, שהסיפור הידוע על הדשא הירוק יותר אצל השכן, מקבל אצלן את ההוכחה האחרונה. כמעט אין בוושינגטון תסרוקת „אפרו". הן מיישרות את השיער, צובעות אותו, גוזרות אותו בצורות שונות ומשונות — רק לא משאירות אותו טבעי. היפאניות חולמות על תלתלים, השחורות חולמות על שיער חלק. אף אחד לא מבסוט ממה שיש לו. □

פצוע כורדי, שנמלט לתורכיה לאחר ההפגזה העיראקית, מקבל טיפול רפואי. העולם, בינתיים, שותק

דמעות תנין

תבוסתם של הכורדים של עיראק, בסופה של מתקפת החורמה שנמשכה שלושה שבועות, איננה רק נצחון לסאדאם חוסיין, אלא גם אות־קין על מצחם של רייגן וגורבאצ'וב, קוהל, מיטראן, תאצ'ר ופרז דה־קוויאר גם יחד

צבי גורן

הרבה מילים נכתבו בעיתוני העולם על רצח הכורדים בנשק הכימי של עיראק, מאז החלה המתקפה הגדולה על ריכוזיהם מיד אחרי הפסקת האש בין עיראק לאיראן, ב־20 באוגוסט. בזמן, כמו על דפי העתון הזה, נכתבה הזעקה ונרשמה האזהרה מפני המתרחש בכורדיסטאן העיראקית, ומפני חוסר המעש הצפוי והאופייני של העולם. עתה מדווחים כי רעם התותחים נדם, ונראה כי שליט בגדד, סאדאם חוסיין, זקף לזכותו נצחון מהיר על המורדים ה„בוגדים" שסייעו לאיראן במלחמתה בת שמונה השנים נגדו. במהלך המלחמה ההיא הוא השתמש בנשק הכימי שברשותו, ועתה, משהתפנה ממנה, הוא שב וניצל את הנשק המכונה „אטום לעניים" כדי להשליט סדר גם ב„בית". אמנם, אמנת ז'נבה מ־1925 אוסרת על השימוש בנשק כימי, אך מי שהתעלם ממנה במלחמתו נגד האיראנים, ודאי שלא ישית לבו אליה במלחמתו נגד אזרחיו שלו, מה גם שהאמנה הזאת איננה עוסקת כלל ב„עניינים פנימיים", כפי שבגדד רואה את הדברים. בגדד, מכל מקום, מכחישה את הטענות המופנות כלפיה עתה.

הדיווחים הראשונים, שנראה היה כי אינם מזיזים את מנהיגי העולם מסדר היום שנקבע להם, היו רק הקדמה לעדויות שנאספו בשבועיים שעברו, ואשר על פיהן הפגיזו העיראקים מהאוויר את הכורדים בגז חרדל, גז עצבים, ובנשק כימי אחר. מאות, אלפים ככל הידוע, מצאו מותם בדרכם אל המקלט הזמני שניתן להם בתורכיה (ואף זאת, רק אחרי שתחילה ניסתה למנוע את כניסתם לתחומה, ונסוגה מעמדתה הזאת בלחץ האירועים והדיווחים על המתרחש מעבר לגבול). בין ששים אלף למאה אלף פליטי־חרב־וגז התמקמו במחנות שתורכיה הקימה, מקצתם הועברו מיד לאיראן, ולרבים אחרים כבר הוצע לחפש כתובת באירופה (אנקרה הבטיחה לסייע להם להגר לשם). רופאים שטיפלו באלה שנמלטו בעור שיניהם מצריבות הגז שהומטר עליהם והצליחו לחצות את גבול תורכיה, מיהרו לדווח כי לא נמצאה עדות של ממש לטענת הכורדים, וכי עיקר סבלם בא מתת־תזונה, או מפגיעות שנפגעו במהלך מנוסתם מהצבא העיראקי. אלא שחוות הדעת הרפואית לא עמדה במבחן העדויות האחרות, שלוקטו בידי עיתונאים שהצליחו להגיע אל פליטי החרב, רבים מהם ילדים. משלחת של אנשי ממשל אמריקנים דיווחה לסטייט דפארטמנט בוושינגטון על עדויות למכביר שהצביעו בבירור על השימוש בנשק הכימי. וכך, בעקבות תדריות נאלצה וושינגטון לצאת משתיקתה, ואפילו בצורה מרשימה למדי: שולץ מיהר לגנות במילים תקיפות. והסנט העביר החלטה על חרם כלכלי מסביב שיוטל על עיראק בגלל רצח העם הכורדי. אלא שההחלטה, אחרי שבית הנבחרים ורייגן יאשרו אותה, איננה על ענישה בגין מה שכבר נעשה, אלא רק איום מפני המשך מסע הרדיפה הכימיות. ובינתיים סאדאם חוסיין כבר עשה את שלו, ובטוח בנצחונו, אפילו הכריז על חנינה כללית למורדים הכורדים שיניחו נשקם.

20 מיליון כורדים בחמש מדינות

יתר על כן, ארה"ב וארבע החברות הקבועות במועצת הבטחון אפילו לא ניסו לביישו ברבים, באמצעות החלטת־גינוי וסנקציות מפורשות. הן, כמו מזכ"ל האו"ם (הנאבק על שמירתו של הסכם הפסקת האש בין עיראק לאיראן, ושיחות השלום ביניהן, ואפילו במחיר רצח־עם של הכורדים), ומנהיגים אחרים, במערב ובעולם השלישי, מוסיפות ומשחקות את משחק האינטרסים שלהן. צרפת, בריטניה וגרמניה המערבית יודעות שבקרוב מאוד ייקראו לחתום על חוזים שמנים עם ממשלת עיראק, שתבקש לשקם את המדינה ואת הצבא מנזקי המלחמה הממושכת. ארצות־הברית, שסוככה על המפרץ ועל השיט העיראקי בו, אמנם מחזרת אחרי איראן, ועיראק מאשימה אותה שהיא מנסה להסב את דעת הקהל ממדיניות ישראל בשטחים, אך גם היא איננה מוכנה להתנתק כליל מבגדד (שהיא כידוע יריבתה של סוריה, שהיא כידוע בת־חסותה של ברית־המועצות). גם למוסקבה יש סיבה לשתוק. היא אמנם אימצה לעצמה את החיוך של גורבאצ'וב, אך לא ויתרה על שאיפותיה שלה באיזור, וגם אצלה יש כורדים, שגם להם יש שאיפות לאומיות.

ארצות־הברית, ברית־המועצות ומדינות אירופה מעדיפות לשכוח כי רצונם של הכורדים לכונן לעצמם מדינה הוכר בחוזה סבר מ־1920, אלא שהחוזה לא כובד על־ידי חותמיו, ואף לא אושרר על־ידי התורכים. (קמאל אתאטורק קרע את ההסכם לגזרים ב־1923, דיכא סדרת מרידות במזרח ארצו, וזכה להערצת המערב). וכך קרה שעשרים מיליון כורדים חיים עתה בחמש מדינות: עיראק, איראן, תורכיה, ברית־המועצות וסוריה.

בעיראק מונים הכורדים כארבעה מיליונים, והם תובעים לעצמם שלטון עצמי רב יותר מזה שהוענק להם ב־1970, בזכות המרד שהנהיג מולא מוצטפא בארזאני. אז סייעו בידם כל מי שהתנגדו למשטרו הצעיר של סאדאם חוסיין — ארצות־הברית, וברית־המועצות, סוריה ואיראן של השאה, ואפילו ישראל. האוטונומיה של 1970 החלה כמוסכם, ובגדד החלה לפתח את צפון המדינה, שבו היה עיקר הריכוז הכורדי. אלא שכעבור ארבע שנים התחדש המרד הכורדי, בתמיכת השאה וארצות־הברית. במרס 1975 „קנה" סאדאם חוסיין את השאה בהסכם שהכיר בריבונות איראן על מחצית שט־אל־ערב. השאה הפסיק את הסיוע למורדים, וברזאני נכנע, ויצא לגלות בארצות הברית, עד מותו שם, ב־1979.

שליט עיראק המשיך להכות בכורדים, וטען שהם כפויי טובה כלפי בגדד, שהעניקה להם אוטונומיה חלקית, בניגוד לרדיפות שרדפו טהרן ואנקרה את אחיהם שבתחומן, ואפילו הכירה בשפה הכורדית בבתי הספר שלהם (בניגוד לחרם ולאיסור שהטילו תורכיה ואיראן). הוא פתח במבצע שנועד להצר את צעדי הכורדים שלו, והורה על הריסת מאות כפרים, והעברתם של תושביהם מאזורי ההרים הגובלים בתורכיה ובאיראן, אל כפרים חדישים שנבנו במיוחד לאורך כבישיה הראשיים של עיראק. הוא גם העביר רבבות מהם לדרום המדינה, הרחק מבני עמם, ושיכן בצפון עיראקים ערבים, ובעיקר באיזור בארות הנפט של קירקוק, הגובלים באיזור הכורדי.

עם פרוץ המלחמה נגד איראן, נאלץ סאדאם חוסיין להרפות ממאבקו נגד הכורדים, והם גילו במלחמה הזדמנות לקדם את עניינם, ובמקרים רבים אף סייעו לאיראנים, כפי שבגדד האשימה אותם. תחילה נמנעו צעירי הכורדים מהשתתפות במלחמה, וכדי שלא להיות מגויסים לצבא הם נמלטו אל ההרים. אחר־כך, ב־1975, גייסה טהראן את שני מנהיגי הכורדים, מסעוד בארזאני העומד בראש המפלגה הכורדית הדמוקראטית, וג'לאל טאלאבאני, מנהיג האיחוד הפטריוטי של כורדיסטאן. האיראנים סיפקו נשק לכורדים, ואלה פתחו במלחמת־עורף נגד צבא עיראק, במטרה להסיט יחידות שלמות מהחזית. הכורדים ידעו כי הם נוטלים על עצמם סיכון, הן במהלך המלחמה והן אחריה: עוצמתו הגוברת של צבא עיראק איימה לחסל את המרד שלהם. אך הם העדיפו להמר על הסיכוי שיוכלו להגשים סוף סוף את שאיפותיהם הלאומיות. הפסקת האש המפתיעה במלחמת המפרץ, איפשרה לסאדאם חוסיין להפנות חלק מהמכונה הצבאית שלו, שהיתה חמה עדיין, כלפי ה„בוגדים" בצפון, ואף כי צעדו זה היה צפוי, (במרס השנה כבר נמסר כי הפגיז בנשק כימי את העיר חאלאבג'ה ו־4000 מתושביה מתו), נראה כי איש לא היה מוכן, שם ובעולם למעלליו, מיד אחרי שהפסקת האש נכנסה לתוקפה.

הסכנה לחוסיין — ריבוי העדות האתניות

עשרים שנה כבר שולט חוסיין בעיראק, ואם כי תולדות שלטונו רצופים מעשי רצח ואכזריות, בכל זאת הוא הצליח להרדים מעט את העינות כלפיו ולהסב את תשומת הלב אל מפעליו החיוביים (בעיקר בתחום ההשכלה) בארצו. אלה משמשים תרוץ נוח לשלטון האבסולוטי שלו ושל מפלגת הבעת' שלו, ובגיל 51 הוא איננו צריך לחשוב על יורש. הוא אמנם מוסלמי סוני, בארץ שבה יש רוב קל לשיעים, אך הסכנה העיקרית לשלטונו איננה בכך אלא בריבוי העדות האתניות. הכורדים בשבילו הם מטרה נוחה, בהיותם מוסלמים לא ערבים, ונצחון מוחלט עליהם ישמש אותו במאבקו לאחד את בני עיראק לעם אחד. הנצחון על איראן, כפי שהוא מוצג בבגדד, מציב את חוסיין בשורה אחת עם נבוכדנצאר וחמורבי, והאריה המכונף של אשור שב לקשט את מצעדי הנצחון. הוא עצמו מוצג בתמונות, כשהוא לובש מדי צבא (אף כי הוא איננו חייל אם כי הכתיר עצמו כגנראל), בשדה הקרב של קאדיסיה, שבו הביס צבא ערבי לראשונה את הצבא הפרסי, בשנת 637.

העיראקים מכירים היטב את הביוגרפיה של חוסיין: כשהיה בן 22, ניסו הוא ותשעה חברים שלו לרצוח את שליט עיראק, עבדל כארים קאסם. כאשר קבוצה חשאית במפלגת הבעת' תפסה את השלטון בעיראק ב־1968, היה סאדאם חוסיין השליט האמיתי של המדינה, אם כי היה לנשיא באופן רשמי רק ב־1979. מיד אחר־כך הוא הוציא להורג כתריסר ממתנגדיו בצמרת המפלגה, אחד מהם ידיד קרוב. הוא מוקף חיל־משמר מהאיזור שלו, וגיסו הוא ראש שירות הבטחון. ב־1983 היה נסיון למרד צבאי נגדו, לא מעט משום שניסה לנהל את המלחמה בעצמו. משלמד לסמוך על קציניו הבכירים של הצבא, הבטיח לעצמו לא רק את ההתאוששות מול איראן, אלא גם את אי התערבותם בעניינים פוליטיים פנימיים.

עתה נראה כי סאדאם חוסיין הצליח לרשום בביוגראפיה שלו עוד פרק של נצחון אכזרי על מתנגדיו. אמנם עדיין לא נאמרה המילה האחרונה במאבק נגד הכורדים, ואלה מסרבים לדבר על כניעה, ואינם ממהרים להיענות להצעת החנינה המפתה שהניח לפתחם, וזהו קרב נואש, הם מודים, וכבר למדו כי מה שלא יושג בכוחם שלהם, לא יושג עבורם בידי מדינות העולם. ובכל זאת, ובמחיר כבד, הם מאמינים בנצחונם. וגם אם כבר אינם זוכים בסיוע שזכו בו בעבר, כיום נותר להם רק לייחל לסיוע הומניסטי, ואולי לנכונות של כמה ממדינות המערב לקלוט אותם אצלן. ישראל כבר הודיעה כי תקלוט 200 מפליטי הזוועה שהונחתה על העם הכורדי. נכון, זהו מספר קטן, וזה רק מעט ממה שצריך לעשות. אך אילו שאר המדינות היו נענות לאתגר, ייתכן שהחלטתה הקטנה של ישראל, לא היתה זוכה לאזכור באמצעי תקשורת זרים. ואולי, בכל זאת, עוד ייעשו המעשים, במקום כל המילים המתעופפות בלשכות הפוליטיות, ובמקום דמעות־התנין על עם שהולך ונעלם. כי כן, כך הם נראים עתה, מנהיגי העולם, שאצלם כמנהגם תמיד וגם עכשיו, רק המילים בוכות. ▢

יש דיבור

ערכה שולה עזה

בחירות תשמ"ח

ספורטאי השנה

ישראלי עמוס מנסדורף — אלוף הטניס הישראלי.

זיים קארל לואיס — אמריקאי, ובן ג'ונסון — קנדי, — המהירים בעולם. האטרקציה המסקרנת של האולימפיאדה הקרובה.

גאול מכליס

הצגות השנה

שני אירועים מרכזיים היו השנה בתיאטרון הישראלי, בשני הקצוות של הטעם. בקצה של העוז והקידמה — „סינדרום ירושלים" — הצגה מרתקת, מסובכת, קשה ומסתכנת שנכשלה מהסיבות הלא טובות, ובקצה הנגדי — „סלאח שבתי", הצגה גנובה מעצמה, פשטנית וזולה, שהצליחה מהסיבות הלא טובות, ושהצפייה בה משולה לאכילת שוקולד צמיג תוך ישיבה באמבט רקק.

אירוע תיאטרוני לא ישראלי היה המופע של ג'אנגו ארוארדס, אורח פסטיבל ישראל. מופע „ליצני" זה נלמד כעת על־ידי שחקנים ואנשי תיאטרון וקרוב לודאי שבמשך הזמן נראה את חיקוייו פה. זה סימן דרך בתאטרון מעורב — פרטי ואנושי.

אורה מאירסון ב„אין זו בן זו".

הסצנה חשובה ביותר שראיתי השנה שייכת לאורה מאירסון בהצגה „אין זו בן זו" מאת אלדד זיו בהפקת החאן הירושלמי. היה בסצנה זו הומור מטורף, שילוב נדיר של עצב קיומי ותנטריש צרוף. אורה שיחקה על גבול ההיסטריה, אך בשליטה מלאה, מצחיקה ונוגעת ללב.

שמעון לוי

הפרידה העצובה של השנה

טולים אהובנו הוותיק ירד מהמרקע והשאיר חלל געגועים כפול — שלו ושל דליק.

כמו לידידים אישיים חיכינו להם כל שבוע — לפנים המבינים, לטון הסבלני, העדין והחם, לרצינות ולצחוקים של דליק ולנענועי ההסכמה השעירים של טולים.

לא בטוח בכלל שמישהו בתוכנית כלשהי יוכל למלא את מקומם בלבנו.

הרפתקאות השנה

הרצל אביטן שהשכיח מכולנו — צעירים ובוגרים — את החום, את האיידס, את תאונות הדרכים, האינתיפאדה, הבחירות הקרבות.

הטלפונים שלו, החברה שלו, הילד שלו. המשפחה שאצלה „התארח", כמעט דמעות ההזדהות עם רגישותו כשהוא מוליך קלילות

באקרוזו את בת ערוכתו הקטנה, ואחר־כך מחבק ומנשק אותה בעצב אדיר של פרידה...

אולי בכוונה „סידרו" לנו את „הסיפור" הזה, כדי להשכיח מאתנו את כל הדברים החשובים באמת כעת?

ע.ע.

תקליטי השנה

שלושה שהשפיעו עלי יותר מכולם, שהם תקליטי השנה שלי:

שרון ליפשיץ — טהורה וזכה ב„שתי בוכות על הנוט".

אלון אולארצ'יק — מרתק ומרגש ב„שעשועי כאילו".

שלום חנוך — בוטח וחזק ב„רק בן אדם".

שלום חנוך נתן לי להבין כמה חשובה הפשטות, הישירות, הבהירות. אלבומו הכפול — „רק בן־אדם", למרות שהתקבל בהסתייגות מצד התקשורת, מגלה פנים נדירות של אישיות מורכבת מצד אחד, ופשוטה, כמעט תמימה, מצד שני. „בסוף אמצא אותך" — יכול היה לתפקד בתור „שיר השנה" לו היה מושג כזה.

בשרון ליפשיץ, לעומת שלום חנוך הוותיק, קיימת עדיין בוסריות. עם־זאת התקליט השני מגובש יותר מקודמו, יפה יותר, משכר. העיבודים העדינים של ערי רנרט תורמים לאיכות הממכרת של השירים שכתבה שרון. הבלדה „רני" (שנכתבה על בעלה) היא אחד השירים היותר מרגשים בהם נתקלתי בזמן האחרון.

אלון אולארצ'יק הביא בתחילת השנה את ה„בום" העל־קולי שלו. „שעשועי כאילו" הוא תקליט מהמם. נקודה. כל מה שיש בו — התכנים המילוליים, העיבודים, ההפקה, השירה החמה. ממש מסטר־פיס. אחד מבחירי התקליטים שנוצרו בשנים האחרונות. יצירה שעוד תשפיע הרבה על מהלכי המוסיקה הישראלית בשנים הבאות.

אז שתהיה לנו שנת מוסיקה לא פחות טובה, ואפילו יותר.

י. זמרוני

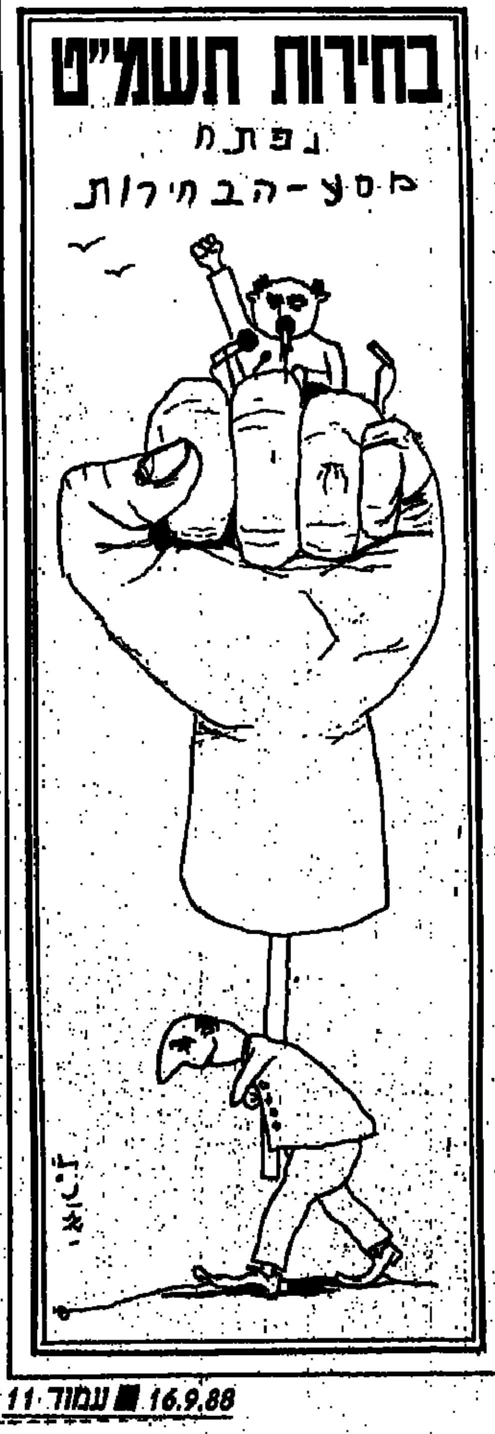

התרחשות השנה

אינתיפאדה

מקור המלה — התנערות. פעולת גוף המנוער על־מנת לסלק מעצמו עצמים זרים, כמו כלב שמנער מעצמו מים.

הכוונה כאן, כמובן להתנערות מהכיבוש.

ההתרחשות התחילה, רשמית, ב־9.12.87, לאחר דריסתם למוות של שלושה ערבים על־ידי משאית ישראלית ליד מחסום ארז. פריצתה הטבעית היתה, לכן, ברצועת־עזה, בה היו כבר קודם לכן הפגנות המוניות, ותוך מספר שבועות התפשטה גם לגדה המערבית.

שתי ההפתעות הגדולות של האינתיפאדה הן — ראשית, העובדה שלא פרצה קודם לכן, משך 20 שנות הכיבוש. ושנית — שלמרות פעילותו האינטנסיבית של צה"ל, היא עדיין נמשכת. האמת היא שאיש מיוזמיה ומפעיליה לא האמין בתחילתה, שתמשיך לפעול משך תקופה כה ארוכה.

המסקנות העולות מהמצב מצביעות באופן ברור על־כך שבאמצעים צבאיים לא ניתן יהיה לשבור את התהליך, ושהמודעות הפוליטית מקיפה כעת את רוב רובם של תושבי השטחים, שמאמינים שבכוחה של האינתיפאדה להוביל אותם להישגים ממשיים: שחשו את הכיבוש על בשרם משך 20 שנה בכל פן אפשרי שלו: שמרגישים שאינם יכולים ומוכנים לחיות כך יותר.

הפתרון היחיד למצב — הקמת מדינה פלסטינית לצידה של מדינת ישראל. הצהרה רשמית על כוונותיה העקרוניות של ישראל למהלך כזה, תפסיק מיידית את כל הפעילות העוינת, הפוגעת פגיעה קשה בחיי התושבים משני צידי המתרס.

מאריד ע' נאם
עתונאי

סופת ההוריקן גילברט, שהשתוללה השבוע בים הקריבי ועתה היא מאיימת על חופי ארה"ב, נחשבת לקשה ביותר במאה העשרים. לפי האומדנים, כ־80 אחוז מהבניינים והכבישים בג'מייקה נהרסו כליל

יעל לוטן

השבוע השתוללה בים הקריבי סופת הוריקן שנשאה את השם גילברט. (פירוש הדבר, שהיא סופת ההוריקן השביעית בעונה זו. מתחילים באות A וממשיכים. בעבר היו משתמשים רק בשמות נשים, אך מאז שנות השישים הפמיניסטיות, משתמשים גם בשמות גברים.) הסופה תוארה כקשה ביותר מאז קיים הרישום המדויק של ההוריקנים, על עוצמת רוחותיהם ונזקיהם.

כל שנה, מתחילת אוגוסט ועד סוף אוקטובר, עוצרים תושבי האזור הקריבי, באיים וביבשה המקיפה את הימה הגדולה, את נשימתם, כשהם מאזינים לתחזית מזג־האוויר. כיום הלוויינים עוקבים אחרי התפתחותם של ההוריקנים ומדווחים על גידולם וכיוונם. ההתראות נמסרות ברדיו, והאוכלוסיה מתחילה להתכונן — אוגרים מזון, מים ותאורת חירום, דואגים למצב הגג והתריסים, מכניסים פנימה כל דבר העלול לעוף ברוח, כולל מכוניות וסירות. בדרך־כלל ההוריקן מסתובב לו כמו דרוויש, שמלותיו מתבדרות ומתרחבות וסוחפות עימם כל דבר שאינו מחובר לקרקע או לים, אך בהדרגה הוא מאבד מעוצמתו וגווע, מבלי להותיר אחריו נזקים חמורים, פרט לגשמים כבדים היורדים ברדיוס של עשרות קילומטרים מסביבו.

אך יש שההוריקן צובר עוצמה — בדרך־כלל מעל לים — והופך למעין מלחמה ניידת, התפרצות־זעם של הטבע, כאילו גמר אומר לחסל את כל השטויות הקטנות והמיותרות שהצטברו והתגבבו על פני האדמה, ובעיקר, מעשי ידי האדם. ספינות נטרפות, בתים נהרסים, עצים גדולים קורסים, נהרות משנים את מסלוליהם, מטעים נרמסים, בעלי־חיים נסחפים בזרמי מים אדירים או נמעכים תחת גגות מעופפים, עצים וכדומה. בתום הסערה אנשים יוצאים מבתיהם ומתקשים להכיר את העולם המקיף אותם.

בשנת 1963 השתוללה באזור הוריקן פלורה, ששמלותיה חלפו על פני ג'מאיקה והאיים הקטנים הסמוכים לה, איי קיימן. את האיטי היא חיסלה כמעט כליל. לאחר מכן צריך היה לשרטט את מפתה מחדש, פשוטו כמשמעו.

ב־1971 היה זה הוריקן דייויד, שהיכה גם הוא באיים הפנימיים. פלורידה גם היא ניזוקה קשה בהוריקנים האלה. היום קיים מרכז התראה בים הקריבי, המשמש את כל האזור, והוא מאפשר לתושבים להתכונן מבעוד מועד — ניתנת התראה של כשלושה ימים. במקרה הטוב, יישארו עם עודפי מזון בבית. במקרה הגרוע, יעברו עליהם כמה ימים הדומים יותר מכל לחיים תחת הפגזה קשה.

מוזר שדווקא אזור זה, הדומה לגן־העדן ביופי נופיו, בצמחיה העשירה ונדיבה שלו, באקלימו הנוח והמטיב, טומן בחובו את השד הזה. אנשים עשירים מאירופה ומארה"ב נוהגים לבלות את חופשותיהם באיים הקריביים, שרועים על חולות הזהב, לוגמים רום, מאזינים למוסיקה המקומית, הקליפסו והראגיי והמרימבה, שוטפים את עיניהם ביפי הנוף הקסום וחינם של בני המקום. הקוקוס וקנה הסוכר, פרי ההדר והבננות, הדגים ושאר פירות הים, ועימם הפרחים הטרופיים המרהיבים, הציפורים הססגוניות — כל אלה מצטיירים

עין הסערה משתרעת על פני מאות מייל. העוצמה והמהירות — חסרות תקדים

צילום: אי. פי.

אמא־טבע מכה שוב

כמתנות הטבע האוהב והרך, שנשתמרו מילדותו של העולם. במכתביו למלכי ספרד תיאר קולומבוס את האיים כגן־עדן עלי אדמות; הקונקיסטאדור פונסה דה ליאון חיפש בפלורידה את מעיין הנעורים; האמן פול גוגן גילה במרטיניק את עולם חלומותיו. האיטי היתה הפנינה בכתר הצרפתי. אך מתחת לפני הדברים מסתתר כוח איתני, הקם על האדם השאנן ומזכיר לו שאמא טבע יכולה להיות גם אם תורגת רצחנית. זהו אזור של הרי געש, ולא מכבר התעורר גם הר הגעש בהאיטי והמטיר עליה אש וגפרית. זהו אזור של רעידות אדמה קשות. אחת מהן, בתחילת המאה השבע־עשרה, הטילה את כל העיר הג'מאיקאית פורט רויאל — עירם של שודדי־הים הידועים, שחור־הזקן וקפטן מורגאן — למצולות הים. וזהו, כאמור, גם אזור ההוריקנים.

אין פלא, אם כן, שהאלים הקדמונים שאיכלסו את הפנתיאון הקריבי, על כל מדוריו, היו אלים מפחידים ואיתניים. קורבנות אדם היו דבר שכשיגרה, ושמו של הים הקריבי לקוח מן השם שנתנו הספרדים לאינדיאנים יושבי האיים והחופים מסביב, והוא שיבוש של המלה „קניבלים". ילדי־טבע אלה, בני האזור, יכלו להתקיים ללא מאמץ מיוחד, ללא דאגה — הטבע סיפק את כל מחסורם בפירות ובדגה, ודי לו לאדם באוהל עשוי מחצלות לתת לו מעט צל והגנה מפני הגשם הטרופי; בבגדים אין שום צורך. כל זאת, בימים כתיקנם. אך אז בא אסון הטבע וטורף את הקלפים: גן־העדן הופך בבת אחת לגיהינום — האלים זועמים.

משהו מן הכפילות הזו נעוץ לא רק בתרבויות הקדומות, הפרה־קולומביאניות, שבאזור, כי אם גם בהיסטוריה שלו בעת החדשה. מצד אחד — איי חלומות קסומים, מקור לעושר עצום למדינות האם האירופיות; מצד שני — אדמה רוויה דם וצער שקשה לתארם. האינדיאנים נכחדו, רובם ככולם בידי הכובש הספרדי; נותרים בחיים איבדו את תרבותם עד תום. משגילו הכובשים הלבנים שהאינדיאנים לא ייצלחו לשמש כעבדים, החלו ליבא שבויים אפריקאיים, ובמשך מאות בשנים צלחו את הימים אוניות־משא עמוסות מטען אנושי, ש„פחת" של 30 אחוזים — שמתו בדרך — נחשב סביר בעיני הסוחרים. מה שעבר על השחורים שנעקרו מבתיהם ונשלחו למטעים הקריביים לא תועד כראוי עד עצם היום הזה. זו היתה שואה מתמשכת, דור אחרי דור. העושר שזרם לאירופה היה ספוג דם, אך אפילו המעודנים של האירופים לא חשו בצחנתו.

וכך גם היום. כשסופת ההוריקן מתחילה להשתולל, העניים הם אלה המשלמים את המחיר. בקתותיהם העלובות יתמוטטו, שעה שבתיהם הבנויים היטב של האורחים האמידים יחזיקו מעמד. משקיהם הקטנים ייהרסו ברוח ובשיטפון, שעה שמטעיהם של העשירים מבוטחים כראוי בפני אסונות טבע. משכנות העוני שמסביב לערים ייראו כמו אחרי הרעשה מן האוויר, ובגניהם של הבורגנים יתקנו הגננים עד מהרה את כל נזקי הסופה. השמש תזרח והתיירים ישובו, ואם ייאמר להם שיש מחסור באי־אלה פירות, בגלל מעלליו של „גילברט", יניחו ראש בחמלה והבנה, ילגמו עוד תום קולינס אחר וירדו לחוף הזהב. □

מצב החומר

מעשה בבניאדם

הבחירות מתקרבות, ומפלגת העבודה, שתמיד מחפשת את קירבת הסופרים ובעיקר הבדרנים למיניהם, פועלת במרץ רב. לכן לא הופתעתי לקבל טלפון, כשבצד השני של הקו קול נשי, המזמין אותי למפגש סגור עם מר פרס. מבלי להסס עניתי שלצערי הרב באותו יום ובאותה שעה יש לי פגישה אחרת, שלא אוכל לבטלה, ועם כל הכבוד שאני רוחש למפלגת העבודה בכלל ולמר פרס בפרט, לא אוכל להיענות להזמנה המכובדת.

מילא, אילו ידעתי כי במפגש שכזה יוגשו משקאות יקרים ומאכלים משגעים, הייתי מבטל את הפגישה האחרת (מזמן חדלתי להתפתות למילים), אבל כיוון שידעתי היטב מה צפוי לי (היינו, מלבד מר פרס יהיה עלי לפגוש גם כל מיני סופרים ובעיקר אנשי תיאטרון שאני מתעב את התנהגותם האמנותית), הרי החלטתי כי מוטב לי לוותר על אירוע מסוג זה, שבסופו של דבר יהפוך מבחינתי לסיוט של ממש.

מובן מאליו שאני מעדיף את האופורטוניזם של פרס על הקנאות העיוורת של שמיר, אך גם בשל כך אינני מוצא אפילו סיבה אחת לבוא ולהיפגש עם עוד כמה טיפוסים, שלא פעם אני עובר לצד השני של המדרכה כשאני פוגש אותם במקרה ברחוב התל־אביבי. ידעתי גם שבפגישות הללו, אף אחד כמעט אינו מעז לקום ולדבר נחרצות, בהתאם למצב הנוכחי, ולהיות היחיד שצועק במדבר, דבר זה נראה לי כמעשה אווילי חסר כל תועלת.

ידיד יקר שהוזמן לפגישה הזאת, והלך לשם מתוך סקרנות עיתונאית, דיווח לי על המפגש. ושוב הרגשתי מאושר שלא נעניתי להזמנה המכובדת. ראשית, הסתבר לי שגברת יעל דיין היא זו שניהלה את העניינים. מה לי ולנסיכה הזאת? למה, לכל הרוחות, היא צריכה להיות חברת כנסת? מפני שהיתה הבת של דיין, ובשעתו צילם אותה מגזין כמו „פארי מאץ'" בכל מיני פוזות מלחמתיות כשהיא מתלווה לאביה בתור „הבת של"?

אבל לא הנסיכה הזאת היא שמפריעה לי באופן מיוחד. מסתבר שבאותו מפגש קם עומרי ניצן, המנהל האמנותי של „הבימה" (בניין המכונה משום מה „התיאטרון הלאומי"), ושאל את פרס מה יהיה עם התקציבים של התיאטרון. מן הדיווח שקיבלתי נודע לי שפרס השיב לו כי רק לאחר הבחירות יוכל לענות לו על כך — וזאת בהחלט תשובה מלאת הומור ואינטליגנטית. אני לא יודע למה, אבל הקרנף התרבותי הזה מצליח תמיד לחמם ולהרגיז אותי. שפטו בעצמכם מה מעניין אותו בימים אלה: תקציב התיאטרון המסחרי שלו! אין אינתיפאדה... אין כהאניזם... אין בעיות כלכליות... אין חומניזם יהודי... יש בארץ הזאת רק חרדות יצירה, ואילו השלטון הרשע, במקום לתת לעומרי החמוד שלנו עוד כמה מיליוני דולרים כדי שיעלה את ספר ירמיהו כמחזמר ענק בסגנון ברודווי, מפזר את כספיו על כל מיני שטויות. אולי כאן המקום להרגיע את עומרי הדואג: חביבי, אפילו אם כהנא יעלה לשלטון, הרי בהתאם למה שאתה מעלה על הבמה של התיאטרון הלאומי, גם הוא יחלק לך כספים ביד נדיבה.

לבסוף אשתדל לתת עצה נבונה למערכת יחסי הציבור של מפלגת העבודה. עזבו את הבדרנים האלה. לא מהם תצמח לכם הישועה בבחירות הבאות. התחילו לדבר ברור, בעברית פשוטה, הסבירו מהי המדיניות שלכם, כיצד אתם מתכוונים לפתור את הבעיה הערבית, מה ההבדל ביניכם לבין אנשי הליכוד. אל תפזרו עשן וססמאות מעורפלות, גלו אומץ, כי אפילו אם בשל כך תפסידו את הבחירות, הרי פעלתם בהגינות, ואם העם הזה לא ירצה אתכם, הרי זו הבעיה שלו ולא של מפלגת העבודה.

מעשה בקופים

לפני כמה ימים שוחחתי בטלפון עם ידידי נחום כהן, איש שתמיד ידעתי להעריך את חוש ההומור האינטליגנטי שלו. דיברנו על המצב, וסיפרתי לו שהתרבות כאן מזכירה לי סרט

שראיתי בילדותי. היה זה מערבון, אבל במקום שחקנים, כל המשתתפים היו קופים. השריף, הקאובויים, האינדיאנים והפושעים, כולל הבחורה שלמענה כולם יורים זה בזה, היו כולם קופים עליזים. נחום צחק, אמר שאין לו ספק כי זה היה סרט גאוני, אבל הוסיף כי עליו לספר לי דבר שראה במו עיניו בחיפה, עיר ואם בישראל.

ובכן, סיפר לי ידידי, הוא נסע לשם לפני כמה שבועות ונכנס לאוטובוס שעולה לכרמל. על ספסל אחד ראה איש היושב לו בניחותא ולידו קוף. האיש הביט בשלווה דרך החלון, ואילו הקוף שלו לעס במרץ מסטיק גדול. לא רק לעס, הוסיף נחום, מדי פעם גם היה מושך את המסטיק באצבעותיו, ממש כאילו היה בן־אדם אמיתי. כעבור כמה תחנות עלה לאוטובוס איש אחר, וגם לו היה קוף. כיוון שהאוטובוס לא היה מלא התיישב האיש עם הקוף מול הנוסע הראשון וקופו. נחום, שישב בקרבתם, הבין שקודם לכן לא הכירו זה את זה. גם הקוף החדש לעס מסטיק ומדי פעם משך אותו באצבעותיו מחוץ לפה כאילו היה חוט ארוך של טלפון. בעלי הקופים התחילו לדבר זה עם זה, ונחום, שהאזין לשיחתם, סיפר לי שהם התווכחו על המצב הפוליטי ובעיקר על עניינים כלכליים ועל האינתיפאדה.

ומה עשו הקופים, שאלתי את נחום? הקופים, צחק נחום, ישבו זה מול זה, לעסו את המסטיק שלהם במרץ, ומדי פעם הראה האחד מהם לשני כיצד הוא יודע למשוך את המסטיק ולהחזיר אותו לפה. □

עמידם כהן : על הפנים

רכב לחבר

בראש השנה, בין התפוח והדבש, כל מי שיכול, עוזב קלאץ' ויוצא לגליל, לנגב, לכנרת, לדודה בחדרה.

רק יוסי מהקיבוץ נשאר בבית.

אז ככה, מספר יוסי, בראש השנה אשתקד אמרנו, האשה ואני: הילדים קצת גדלו, תמיד אנחנו נשארים בבית, אולי נצא גם אנחנו פעם אחת?

הילדים שמעו וצהלו, הכלב כישכש בזנב, התמלאנו בתכניות יפות.

סיכמנו על יום בכנרת ויום בגליל. מיהרנו להעביר את התורנויות לסוכות, ומהר ומהר, חודש לפני, נרשמנו ל„רכב לחבר", שאצלנו, בקיבוץ, הוא מוסד מאוד מסודר.

על הפתק, בתשובתו, בישר לנו הרכז הצעיר כי רכב ליומיים — אין דבר כזה; „בחייכם, זה ראש השנה!"

ירדנו מהגליל. מה יש, לא מספיק לנו יום אחד להסתובב בחום הזה ובזבובים?

יומיים לפני החג מצלצל הסדרן הצעיר: „הרכב שלכם", הוא מצטער, „שפך לאגר. מישהו שכח להוסיף שמן". אבל אל דאגה. יש לו, בשבילנו, במקום. אמנם טנדר ואמנם אין ספסלים מאחור ואמנם הדלת האחורית לא ננעלת — „תקשרו עם חוט ברזל" — אבל זה מה שיש לו ו„בחייכם, זה ראש השנה!"

למחרת — הטלפון מצלצל שוב: יש לו בעיה עם משפחת רוזנקרנץ. האם אנחנו מסכימים לחזור עם הרכב עד ארבע? הסכמנו: „בחייכם, זה ראש השנה!"

וכראוי לנו, הוא מייעץ, להימנע מעליות. „בדקתי את הרכב — אצלנו לא מוסרים רכב בלי לבדוק — והוא מתחמם נורא."

— „עד הכנרת הוא יסחוב...?"

— „בירידה..."

עשינו הסבה לים התיכון. מה רע לפקנק בים התיכון? מה יש, צריך להידחס עם כולם בכנרת המגעילה והחום הנורא?!

סוף טוב הכל טוב. בצהריים, ערב החג, מצאנו מפתח אמיתי בתיבת הדואר.

בשלוש אחר הצהריים, עמוסים בצידנית, באוהל, בסירה מתנפחת, באשה, בילדים ובכלב, יצאנו בשיירת אופניים למגרש החנייה. מפתח — יש. אוטו — אין.

גם במוסך אין. בחדר האוכל אין אותו. גם לא במגרש החנייה. ולא בקטן.

אך לא, האדמה לא בלעה את טנדרנו חסר הספסלים: עמוס לעייפה בארגזי מיץ, מיכלי חומוס, שקיות פיתה ושאר חמוצים גילינו את האבידה מתגלגלת לאיטה לעבר רחבת החג.

„זה הרכב היחידי שנשאר בחצר", הסביר רכז הצוות, „אז קיבלנו אותו לשעתיים מסדרן הרכב".

את הסדרן אי־אפשר היה לשאול שאלות למרות שהיו לנו כמה, כי הברנש נעלם כבר בצהריים, יצא ליעד בלתי ידוע. „אני אחזור רק מחרתיים," היה רשום בפתק על הדלת.

מחכים על הספסל, הרי לא נחבל בשמחת החג. ואכן, איזה יופי. סוף סוף עברו חלפו רק שעתיים, והוא שלנו. עד מחר בארבע.

לא נעשה עניין מקצת מיץ דביק שנשפך על האין־ספסלים, משאריות החומוס שהתיישבו על שמלת החג של האשה, על ריח השום והחמוצים, על הגריז השחור שעל חולצות הילדים. והמראה השמאלית קצת סדוקה, אבל אין דבר! מספיק שיש ארבעה גלגלים ובכולם יש אוויר; „בחייכם, זה ערב ראש השנה!" אבל איפה הספייר? היה. עד שמישהו העביר אותו לטנדר אחר, שלא היה בו ספייר.

בלי ספייר זה כבר סיפור. לנסוע או לא לנסוע? הרבה להתלבט אין זמן כי הילד בועט, והאשה מתפוצצת, והכלב נובח — אז יאללה, נוסעים!

באמצע הדרך בין הקיבוץ לים — איך ידעתם? — פנצ'ר. ואילמלא הגיע למקום, לאחר כמה שעות, שוטר תנועה, ואילמלא היה לו דוד שהוא במקרה פנצ'ר־מאכר בכפר הסמוך, ואילמלא עוד כמה אילמלא, היינו מלקקים שם תפוח בדבש עד היום.

בחצות וחצי הפנצ'ר מתוקן, אבל האשה בהיסטריה, הילדים מרביצים והכלב ברח לג'בלאות.

חזרנו הביתה. גם את המסיבה עם החומוס והמיץ הפסדנו. „ומאז", מספר יוסי בצל הפקאן, „יש לי חלום קפיטליסטי קטן של קיבוצניק נאמן, על פיאט ישן מודל 62, שעומד לו ליד הבית כאן, בצל הפקאן. רק שלי, בלי שותפים, בלי משפחת רוזנקרנץ ובלי משפחת גילדנשטרן." □

קונג־פו לאניני הטעם

„פקין בלוז", קולנוע דיזנגוף, תל־אביב

הלגיטימציה, שלה זוכה הקולנוע ההונג־קונגי בשנים האחרונות, מוצאת סוף סוף את ביטויה גם בבתי הקולנוע בישראל. הסרט ההונג־קונגי „פקין בלוז" מוצג בבית קולנוע מכובד במרכז העיר, ששמו קשור בסרטי „איכות". שנים אחדות קודם, כשפרח עדיין ז'אנר סרטי הקונג־פו והקארטה, המוצרים העיקריים שהוציאה תעשיית הקולנוע ההונג־קונגית, שובצו הסרטים הללו בבתי הקולנוע של דרום תל אביב — „מרכז", „תמר" או „מתמיד", בטרם עשו הסבה לפורנוגרפיה. היום הקולנוע של הונג־קונג, בדומה לקולנוע של טאיוואן, ולאחרונה גם של סין הקומוניסטית, תופס נתח חשוב בפסטיבלים החשובים לקולנוע ברחבי העולם. כיום מדברים גם על גל חדש בקולנוע של הונג־קונג. טסואי הארק, במאי „פקין בלוז", נחשב לאחד המובילים בגל קולנועי זה.

אנשי הדור החדש של הקולנוע בהונג־קונג הם במאים צעירים בוגרי בתי ספר לקולנוע באירופה ובארה"ב, שהחלו לעבוד בארצם בסוף שנות השבעים וראשית שנות השמונים. יוצרים אלה הביאו עמם רעיונות מערביים, אבל באותה עת, כפי שניתן להיווכח ב„פקין בלוז", שולבה בסרטיהם גם המסורת הוותיקה של ז'אנר סרטי הקונג־פו. כך שבצד גילוי הקולנוע הצעיר של הונג־קונג זוכה עתה להערכה מחודשת גם אותו ז'אנר עממי פופולרי של הקונג־פו. בצד דיון בגל החדש מנתחים היום גם את סרטי הקארטה, ובין יוצריהם אף נמצא אחד הנחשב למחבר קולנועי בעל שיעור קומה, הבמאי קינג הו.

הבמאי הצעיר טסואי הארק (יליד וייטנאם 1951) למד קולנוע באוניברסיטה בטקסס והוא מביים סרטים זה למעלה מעשור. הוא התגלה בפסטיבלים עם סרטו העלילתי הראשון, סרט פעולה היסטורי „רוצחי הפרפרים" (1978). סרטו הראשון המוצג בארץ לקהל הרחב „פקין בלוז" (1986), הוא בעצם חלק אמצעי של טרילוגיה מתוכננת. הסרט הראשון באותה טרילוגיה, „שנחאי בלוז" (1984), הוצג כאן בפסטיבל ירושלים לפני שנתיים. שלושת החלקים ממוקמים בשנים קריטיות בתולדות סין המודרנית. „שנחאי בלוז" התרחש ב־1948 במהלך התוהו ובוהו הפוליטי והחברתי שקדם להשתלטות הקומוניסטים. „פקין בלוז" מתרחש ב־1913 לאחר התמוטטות האימפריה הסינית (האירועים המתוארים ב„קיסר האחרון" של ברטולוצ'י). החלק השלישי מתוכנן להתרחש בשנות ה־20, תקופה בה חדרו לסין השפעות מערביות בתחומי האמנות הויזואלית והספרות.

על־פי דיווחי הבמאי היו לו ב„פקין בלוז" כוונות פוליטיות וחברתיות. בין היתר, דיון במצבה של האשה הסינית ותהליך שחרורה מכבלים מסורתיים. אולם, כל אותן מגמות פמיניסטיות ואחרות קשות לאיבחון בתוך הפעולה הגדושה והססגונית, שהסרט פורש לעיני הצופים בתנופה ובקלילות מעוררות קנאה. הוירטואוזיות הקולנועית מתגברת כאן על התוכן הדל למדי, ולעיתים קרובות היא אף משכיחה מה ולמה פועלות הדמויות כפי שהן פועלות.

מדובר בסיפוריהן המשתלבים של שלוש יפהפיות סיניות (כולן שחקניות מוכרות וידועות בארצן, שהארק מפגישן יחדיו לראשונה). האחת, טסו ואן (לין צ'ינג הסיה, הכוכבת הגדולה והמפורסמת בין השלוש, שמאחוריה הופעות בכ־80 סרטים בארצה), היא בתו של גנרל מושחת ורב־עוצמה, המצטרפת לחבורת מהפכנים ומנסה לגנוב מסמך סודי מכספתו של אביה. השנייה, שונג הונג (צ'רי צ'ונג), היא זמרת ענייה, שאפתנית ורודפת־בצע, שגונבת תכשיטים מאבדת אותם ובעקבותיהם נקלעת לתוך להקת תיאטרון. השלישית פט ניל (סאלי יה), היא בתו של מנהל להקת אופרה, השואפת להשתלב בלהקת התיאטרון ולשבור בכך את הקוד המסורתי, שעל פיו גברים גילמו תפקידי נשים ואילו לנשים אסור היה להופיע על הבמה.

הסרט, שקרוי אצלנו „פקין בלוז", נקרא במערב „בלוז אופרת פקין", אבל בעצם אין בו בלוז וגם לא אופרה. במקור שמו „דו מא דאן", והוא מתכוון לאחד התפקידים הנשיים בתיאטרון המסורתי הסיני.

העלילות משתלבות זו בזו בסבך של אינטריגות פוליטיות, שבהן נוטלים חלק אנשי צבא אכזריים, שחקני תיאטרון ומהפכנים, כשהגיבורות נקלעות לסידרה כשחקניות לתוך הספקטקל הבימתי האקרובטי המרהיב. כל אלה אינם פלא בבחינת „מקגאפין", אם להשתמש במושג היצ'קוקיאני (אותו דבר מה מיסתורי שסביבו נרקמת עלילת מתח, שהוא בעצם דבר מה שאינו קיים כלל. כמו, למשל, בסרט של היצ'קוק „סודות מדינה", מה הם אותם סודות — הסרט בעצם אינו מפרט כלל). כאן העלילות הסבוכות הם תואנה לשטף של פעולה רצופה: עריכה קצבית מהירה של קטעי דילוגים, גילגולים, הנפות חרבות והבזקי ירידות. הגיבורים מעופפים הם מלגלגים על חוקי כוח המשיכה. כל זאת עד לשיא המסכם, שהוא מרדף מטורף על גבי גג התיאטרון. טסואי הארק צילם את סרטו בתוך אולפן, ובכך ניתנה לו שליטה מירבית במרכיביו תוך כדי נטילת קלישאות של פעולה מסרטים אמריקנים, קומדיות סלפסטיק, סרטי הרפתקאות החל בדאגלאס פייקבנקס וכלה בסטיבן שפילברג, וכאמור, השפעה מכרעת של סרטי הקונג־פו ההונג־קונגיים. □

לין צ'ינג הסיה וצ'רי צ'ונג — מגמות פמיניסטיות קשות לאיבחון

דורית קדר ■ תערוכות

קצוות קשורים היטב

דניאל פרלטה, אשדות־יעקב

תערוכת הציורים של דניאל פרלטה, שהוצגה באשדות־יעקב, ראויה לסקירה מדוקדקת, שכן נכון לה עתיד בטוח גם במקומות אחרים. מספר נקודות מנחות תשמשנה כאמצעי מסייע להתבוננות.

מצע הנייר הנו שווה־ערך לעולם החיצוני, ופרלטה מחשיב אותו כפי שהוא מחשיב את היסודות הציוריים האחרים. יש, אם כן, לראות בו מרכיב שווה־ערך בעל תפקיד משתנה. לפעמים הוא ישמש כחלל רנסנסי מסורתי, המעניק את תחושת העומק ואת אשליית המימד השלישי, ועם זאת הוא יתפקד גם כחלל ציורי מודרני, שאינו מעמיד פנים אלא משקף את היות הנייר דו־מימדי. במקרה זה תחושת העומק אמנם ניתנת, אך היא מלווה במודעות ובהבנה שאין כאן אלא משחק של עומק אשלייתי ופסיכולוגי הנוצר על משטח דו־מימדי. העין פוסחת בין אשלייה לידיעה, וההנאה יותר מגוונת.

האמור לעיל אינו כה נהיר, ולא ניתן בעצם להבדיל בצורה כה חד משמעית בין החלל הרנסנסי לחלל המודרני, שכן כל המסטרים ידעו את התחומות הנייר, ועקב מודעות גדולה לדו־מימד הצליחו בסופו של דבר להעניק את אשליית העומק. פרלטה חושב על הנושא ומציג את אותם המסטרים, שהם „מודרניים" לפי תפיסתם, ועל כן הם נעים בין אשליית עומק להכרה בהשטחה.

לשם הדגשת הנושא (לא באופן דירקטי אלא כמחקר פרטי, כהתחקות אחר קו חשיבה מסויים) בוחר לו האמן קטעים מהמסטרים, אותם הוא מגדיל ומשחזר על פי העשייה הייחודית לו. עם זאת ניתן לראות בקטעים שבחר רצון לשחזר את המודרני שניבט מהמסורתי. בכך קושר האמן את הקצוות, ומוכיח — באמצעות העשייה הציורית — את המשותף בין ציור „ישן" לציור „חדש", את הצורך בהבנה עמוקה הן של החלל החיצוני המציאותי והן של החלל הציורי.

הבחירה שנפלה על ורמר מעניינת עקב הקומפוזיציה הסדורה מאוד שלו, ההתכנסות על קווים אופקיים ואנכיים בנקודת מוצא. העובדה כי מונדריאן או מלוין הם צאצאיו הרוחניים של ורמר מובנת לאחר התבוננות והשוואה. הבחירה שנפלה על מאנה אולי קשורה לטיפול בכתמי צבע כגורמים אוטונומיים. אם ורמר הוא אב הקומפוזיציה המופשטת הגאומטרית, הרי מאנה הוא בבירור חוזה האימפרסיוניסטים וחוזהו של המופשט המאפיין את יצירותיו האחרונות של מונה. את ברויגל בחר כנראה פרלטה בגין הציור הסכמטי, השטוח, בגין החופש שנוקט האמן לגבי מצע הבד. אין הוא כפוף לחוקיות של החלל הרנסנסי האיטלקי, והציור הוא חופשי יותר. אף את דויד הנאוקלסי בוחר פרלטה עקב הרישום השטוח. בעצם, ניתן להסיק — אמנם בזהירות מרובה — שככל שהאדם הוא יותר ריאליסט, ככל שהוא מכיר את המציאות טוב יותר, הרי הוא גם מתבונן בהפשטת יתר ויודע לקלוט את המופשט שבמוחשי.

פרלטה אכן עוקב אחר רעיון מנחה זה, ולכן התערוכה חייבת להתחיל דווקא בנושאים הפיגורטיביים יותר — עד הציורים המופשטים. צפייה כזו תגלה שהאמן רוצה תמיד לשלב את התלת־מימד עם הדו־מימד, את התבליט והציור, את תחושת העומק, וכאמור את ההכרה בהשטחה קיימת. קפל של הנייר יוצר מיד תבליט של ממש, וההצללה שנוצרת בעקבות הקפל נותנת בד בבד הרגשה פיסולית. ההצללה גם „צובעת" את המצע כניואנס אחר הנראה כצבע לשמו. הפסיחה הנבונה תיעשה לכל האורך. לובן הנייר ישמש כמצע או לחלופין יצויין אוביקט כסדין הנעשה ע"י עפרון מינימלי וסגסטיבי.

מכאן בהחלט יש לציין עקרון מנחה אחר — הסוגסטיה כמו גם מתן הרגשה של דבר־מה כולל במינימום אמצעים ציוריים. כך קו של ממש או קפל נייר מהווה מעין „משענת" „שולחן", וכך הוא מצליח להעביר מסר של בליטה ממשית. (הפסל שבצייר מסייע מאוד במקרה זה, ושוב ניתן כאן לראות שאינטרדיציפלינה בין האמנויות מהווה הכרח בתחום ההוראה וזכות בתחום העשייה עצמה). הצביעה עצמה, כמו הקווים, היא מעודנת וסוגסטיבית. הצופה יכול לחוש ברוך של בד או בקשיות מסמרים המתממשים על־ידי כתמי עפרון וערפולים עדינים.

האמן — כמו המסטרים אותם הוא לומד היטב — גם פועל בצורה פסיכולוגית על העין המתבוננת וזאת עקב יצירת תחושה של „מתח" בין שני קצוות, „רפיון" בד, „חם" ו„קר", „טקסטורות" המתגלות אך ורק תוך השימוש בשחור העפרון לגווניו ובמצע הנייר עצמו.

פרלטה מערב רציונליות במבנה הקומפוזיציה ורגישות בהנחת הצבעים, ואולי הצורות החיצוניות מתרגמות לרציונליזציה כאשר הטקסטורות והצבעוניות — לרגישות. (ראה את ההבדלים הדקים בין עץ מעובד בציור לבין עץ טבעי, בין מתכת לבין אבן).

רעיון מנחה נוסף הוא הפסיחה בין הנושא הפיגורטיבי למושא הציורי. כל גורם מצויר — פחות או יותר פיגורטיבי, פחות או יותר מופשט — יכול להסתגל הן לעולם הפנומנים הקיים והן לעולם של המוטיבים הציוריים. זאת, כמובן, בהקבלה לרעיון הנדון לעיל — הווה אומר: התנועה שבין פיגורציה להפשטה, כאשר הגבולות אינם מוחלטים, ופיגורציה (ציור פריטים לקוחים מהמציאות) עשויה להיחשב כהפשטה כאשר ההפשטה אינה אלא דבר־מה מוחשי.

דברים אלו נהירים יותר כאשר מתבוננים על החלק המאוחר יותר של העבודות — הציורים היותר צבעוניים וגאומטריים. אם בתחום הפיגורטיבי הפריטים הריאליים מתרגמים לצורות גאומטריות, הרי כאן הפריטים הריאליים נדחקו לפינה ורק הצורות הגאומטריות הטהורות נותרו. אבל גם הפעם ההפשטה המוחלטת אינה אפשרית, והאדם, מטבעו, מייחס את הנראה לסביבתו הטבעית. מיד תתחלנה אסוציאציות ותקשרנה את הנראה עם מבנים ארכיטקטוניים, פתחים ל„תוך" ופתחים מ„חוץ" ל„בניינים".

הציורים הם בעלי דינמיקה פנימית חזקה. אפשר לראות בהם מערך כולל כמו גם אוסף של יחידות גאומטריות (הסתכלות מהכלל אל הפרט והסתכלות מהפרט אל הכלל).

אופן הצביעה העדין והמחתרתי כמעט בא כדי להעצים את הכניסות והיציאות שלכאורה. התקרבות לציור תגלה טיפול מדוקדק כמו גיר ארום וחריטה היוצרת פסיפס. גירים סגולים ואפרוריות ביניהם, או עיגולים בשחורים וצהובים עם ליווי של צליל ירוקים. צביעה פשוטה, מינימלית וראשונית, היוצרת טקסטורה לשמה. תערוכה איכותית עד מאוד. אנו מאחלים למוזיאון כי ימשיך בקו זה. □

משחק צל ואור

עורכת: יעל לוטן עורך משנה: אילן שיינפלד

קשר משפחתי

סיפור

רות בלומרט

בעשר בלילה, לוהט ומיוזע, הגעתי עם אשתי לשער המוליך לאולם ע"ש דווידזון במוזיאון העירוני. קצין הבטחון עיין בחשיבות ברשימות שאורכן היה כאורך ספר טלפונים. השם לא הופיע. אף לא בקירוב או כשיבוש. לא יכולתי אפוא להכנס למקום שאליו הגעתי, מונע בידי רגשות מבולבלים כדבעי, ומאוחרים מדי, של נאמנות משפחתית שקשריה התרופפו וכמעט נותקו כשל בלאי עוד לפני שנתיים, באיזו שמחה משפחתית שבה נדרנו להתראות לעתים מזומנות יותר. להפתעתי הגיעה הזמנה טלפונית מן הדוד של אשתי, השותף העיקרי בקונצרן ג.מ.ש., לערב קריאת שירים שהולחנו בידי טובי המוסיקאים במדינה. והמשוררת — בתו. ודאי. ידעתי היטב במה דברים אמורים וקצת סלדתי מפגישה מחודשת עם כל אותם אנשים שלא הכרתי היטב, על אף הקרבה המשפחתית, ובעיקר סלדתי מן היצירתיות המתפרצת בתומתה הלא־מודעת בלוויית נגינה משובחת, במוזיאון, לא פחות. וקצת סלדתי מעצמי שאני מתנשא ומתרחק ומתמקם בשיטתיות מאנשים טובים שלא שכחו אותי ומוכן לשפוט משהו שבעצם לא קראתי או שמעתי. ולפיכך, כשהחלטתי להגיע ולו גם באיחור, למורת רוחה הגלויה של אשתי, שופע רצון טוב והתפעלות מעצמי על פרץ המשפחתיות שנבע בי, נראה לי מעשהו של קצין הבטחון פוגע במיוחד. אמנם לא היה שם איש, הקרואים הדרושים כבר הצטופפו בפנים, והמניעה הייתה אישית ופרטית וודאי לא מכוונת. הצעיר הקשוח מתרגל עלי, עתה שיש לו פנאי והוא משועמם למדי, את ההנחיות החמורות שניתנו לו הערב. כיוון שלאחרונה ריננו שהשמירה במוזיאון לקויה וכמה יצירות מודרניות נעלמו. במוזיאון עוד לא תלו קלאסיקה ולא יתלו, אני מכיר את האוצר. על כל פנים, קצין הבטחון לא התכוון להרשות לכל ארחי־פרחי שכמותי, המכריז עצמו קרוב משפחה, לחדור לכל התרבות.

כשהצעתי לו שיתקשר פנימה, אל הדוד, ויברר, ננעצה בי אשתי, העייפה והמתמוטטת מן השרב ומן הנסיעה, מרפק שהבהיר לי את כוונתה. זו הייתה הזדמנות להימלט על נפשותינו. קודם נמלטנו גם מן החתונה בקיבוץ, שאמנם לא הייתה חתונתה של גליה — לכלה היה שם אחר שפרח מזכרוני כרגע — גם היא או בעלה קרובים של אשתי. שם היה לנו תירוץ נפלא: השכן הגלמוד והחביב שלנו סומך עלינו שניתן לו את התרופה בשעה קבועה בלילה, אחרת הוא יאבד את ההכרה ואיך זה יראה, שלא לדבר על איך נרגיש, ובדיוק עכשיו בזמן שביתת הרופאים והאחיות, שיש לה סימפטומים של מחלה כרונית.

למעשה הייתי שתוי: אחד החברים בקיבוץ שהבחין בשעמומי המופגן מזג לי שוב ושוב וודקה מבקבוק שהסתיר תחת השולחן. זו הייתה חתונה קשה. לי, לא לגליה, שנראה מרוצה למדי בינתיים. אבל הוא הכיר את הקהל וכוודאי גם את הכלה מזה זמן רב. אני הייתי זר. אמנם לא היו לי כל ציפיות אך גם בלעדיהן והאכזבה. והכיבוד היה טבעוני למהדרין. בפנים רקד הקהל בדבקות מיוזעת אך צייתנית ובחוץ היו יתושים. כיוון שלפני שנה עיקמתי את קרסולי, לא חשתי שום צורך להתחזות כמי שנהנה ממשהו. הסתובבתי ליד הבר המאולתר בפרצוף חמוץ, למורת רוחם הגלויה של קרובי שניסו לשעשע אותי בכוח. שתיתי וודקה עד שנתלצנו והגענו למוזיאון. ועל המפגש עם קצין הבטחון כבר סיפרתי. יכולתי לפצפץ את פרצופו במחי ידיקה או לשכנעו להתקשר בטלפון הפנימי לקרובינו ולהודיעם — אנחנו פה, ולו רק כדי לגאול את כבודי בעיניו ולהיכנס. פתאום היה לי חשוב להיכנס. אבל למולי עמדה אשתי על משמר הדברים החשובים באמת והתעשתתי. הסכמנו שומני וכבודי אני בעיני חשובים יותר ושעשיתי כבר מעל־ומעבר להוכחת רצון־טוב הערב. כלפי כולם. אבל בתוך תוכי נפגעתי מן הזלזול. הערב התרבותי במרכאות היה למעשה הזדמנות פז להביט עליהם מלמעלה, מקרוב. הרי בפיהם אני מכונה איש־הרוח. הם אנשי המעשה, המצליחים.

בעיני רוחי ראיתי את המתרחש בפנים, כלומר במוזיאון. בקול רם תיארתי לרעייתי כל תמונה ותמונה בהתרחשות. איך יושבים כולם כנועים להאזין לשירים רגשניים וחסרי־פשר (גרגרי סוכר, אם זה נחשב כטעם ומשהו לימונדה ופפריקה — אם זו תערובת ראויה של מירות מקובלת לאיזון המתק והלחות שבשפה הפיוטית הרוטטת), שירים הממלמלים עצמם על פני מוסיקה אלקטרונית בחללים שטובי האדריכלים ושנוני הבנקאים — דווידזון היה אחד — הברו ליצור. יצירה שלא הייתה מביישת שום אלכימאי מן השורה בשלהי התקופה הבארוקית. איך בת־הדוד, הדוגמת של רעייתי למעשה, מתייצבת בבגדים חרוקים שנקנו בלונדון להשמיע את יצירותיה על רקע מבחר המוסיקה של בחירי המלחינים בארץ. המשכתי לתאר את הקרואים ההדורים, שהיו מעדיפים את הגששים, או אפילו תכנית טלוויזיה מזרחית־תיכונית, שישתמשו בהזמנות העשויות קרטון עבה ויקר כבמניפות למקרה שהמיזוג לא יפעל וכחומה להסתרת פיהוקים למקרה שיפעל. אני מעדיף לכתוב רשימות קניות, או מועדי פגישות, על הזמנות כאלה. הן לא מתקפלות ונעלמות באותה קלות כשאר פיסות־הנייר המזדמנות על ידינו. ותמיד תמיד נמצא מישהו המציץ בהן כבדרך־אגב ומתרשם שאתה, דווקא אתה, הוזמנת לאירוע נוצץ אקסקלוסיבי. כאן אשתי התערבה, ערה לחלוטין, וציינה שחסרים בבית תפוחי־אדמה וקינמון.

— את משנה את הנושא, התרעמתי. אצלה זה שיטתי.

— הזכרת רשימת־קניות. וחסר בשר טחון. ראית מה הגישו בחתונה. אני רעבה.

— את ממשיכה בשלך. הגישו מה שהגישו. מה את רוצה, קאוויאר? במוזיאון מגישים קאוויאר. אבל אנחנו כאן.

— מותר לי לדבר!

בשתיקה שנמשכה דקות אחדות נהגתי בזעם. אשתי שקעה לתוך עצמה. בקושי נמנעה התנגשות ברכב שבא ממול. גידפתי מעט. אשתי התעוררה וצנחה מותשת.

רציתי להגיע הביתה והבנתי שעלי לשמור על עירנות כלשהי. אז איפה הייתי. הזמנות הדודות. אלה מגיעות אלי כעשר בשבוע. לגלגתי בקול על השירים ועל הקרובים ועל המוסיקאים שכירי־עגל־הזהב ועל המוזיאון שנעשה אולם שמחות — שהרי איך נגדיר אירוע כזה. ושוב שקעתי בדממה.

אשתי נמנמה כעובר במי־שפיר. קצת רעל, קצת מזון, וחמימות ברחם המכונית המשפחתית.

בבוקר גבר החום והמזגן לא פעל, כרגיל. התכוונתי לצלצל אל הדוד ולומר לו משהו. אני בעצם לא נעלבתי, אבל זו הזדמנות לתת לו הרגשה כזו. קצת רוע עוד חלחל בי מאמש. זה היה מביא לאיזה נתק שהיה נשכח רשמית בחתונה משפחתית, אפילו של אותה משוררת שנזקקה לכל אולם דווידזון כדי לתמוך בה, שלא להזכיר את המוסיקה שהולחנה במיוחד, והנגנים. אח"כ אטרוק את השפופרת. נפלא.

אבל הדוד היה המום. הרגשות המשפחתיים והצלחתו המפתיעה של הערב (ובעיניו העובדה שנכספתי להגיע הייתה הוכחה מוחצת) זעזעו משהו בנשמתו המעשית. הוא אף לא העלה בדעתו שאבוא. ובכלל הוא לא זה שהכין את הרשימות, זו ודאי המזכירה, אולי מזכירתה של אשתו, שכחה, שהרי אינני כלול ברשימות המכותבים במשרד.

אהה, הוזמנתי אפוא כדי לצאת ידי חובה. העלבון שלם. הזדמנות לומר שורת מחץ ולטרוק. אך למרבה הפלא הוא אמנם איש עסקים אבל בעל רגישות סייסמית לטון של נפגעים והוא גמר אומר לפצות אותי בכל מאודו.

— אתה תבוא אלינו ותשמע הכל, עם מוסיקה, תראה.

— טוב, שלח לי את ההקלטה, אם עשית. ודאי עשית.

— לא. אני אארגן ערב נוסף. לכבודך. בביתנו. יש לו בית בגודל טירה ממוצעת ברמת־אביב.

— השתגעת, בשבילי במיוחד?

— כן, מגיע לך.

— בזבוז מיותר.

— למה? אני אזמין את כל מי שתבקש. הקטנה תתמוגג. הקטנה בת שלושים לפחות.

— ואשתך, רק זה חסר לה.

— אתה צודק, מוטב שלא נערוך את זה בבית. נשמתי לרווחה.

— אני אקבל שוב את אולם דווידזון. זה היה מושלם. היית צריך לראות. היא משהו. כל כך רגישה. לא רגיל. כולם התפעלו מזה שיש לנו בת כזו.

— סירנה, הה?

— מה אתה שח?

— מה חשבת, אזעקה? לא, סירנה זו זמרת קדמונית כזו, בים.

הוא צחק במבוכה. אולי חש בעקיצה אבל אני כבר לא הייתי בעיניו יותר מתירוץ: אני אזמין גם את חבר הכנסת. והוא נקב בשמו של מישהו מוכר, שכן שלו. הקטנה שלי תתמוגג. אתה יודע, החבר שלה הסתבך קצת ונסע לחו"ל.

— באמת, אני מקבל את זה שהייתה טעות ושבאמת התכוונת שאבוא. תודה. אבל אל תגזים. אני מעריך הכל בהחלט. מתפעל ממש. להתראות.

— אתה אומר לי בפני שאינך מעוניין? קולו נשמע כעוס. אולי גם המזגן במשרדו התקלקל.

— מה איתך? מוקדם בבוקר, אני מוכרח לצאת לסדר עניינים, בנק, קניות, ועוד לא כתבתי את הטור שלי. ועלי לתכנן הרצאה לאוניברסיטה. מסור ד"ש. להתראות.

— פנטסטי. נתת לי רעיון. מדוע שלא תעיין מראש בשירים ותכין איזו הערכה, רצנזיה מה שקוראים. זה יהיה משהו. ושמעתי שאפשר לבקש מצ. לבוא, הוא נקב שם של קריין טלוויזיה ידוע המתמחה בהנחיות מתחרתיות של ערבים שונים ומשונים.

— תעורר בעיות אתיות!

— אל תדאג, לא אשלם לו, אפצה אותו. סמוך. קור רוחי התאייד סופית: הנח לי!

— לא. חשוב על זה. אתה צלצלת, סימן שמשהו קרה. חוץ מזה רוצים לראות איך אתה נראה בגודל טבעי. הרי כבר לא נצליח לזהות אתכם ברחוב!

— אנחנו לא מסתובבים ברחוב. עסוקים מעל לראש.

— גאוותן. אודיע לך על הערב. הכן הרצאה.

— אין לי כוח. עברתי התקף לב. אני מצטער שצלצלתי אליך. הרי קצין הבטחון לא נגע בי באצבע קטנה.

— הם ישמעו ממני. לעצור אורחים שלי.

כעבור שבוע הגיעה בידי שליח מיוחד הזמנה מודפסת. אורח־הכבוד באירוע יהיה חבר הכנסת. קריין הטלוויזיה ינחה. בטורי הרכילות בעיתוני סוף־השבוע נרמז שמבקר ספרות ידוע — ראשי־התיבות של שמי — עומד מאחורי תגלית ספרותית, כאן צויין שמה המפורש של המשוררת ותמונה שלה. היא לא נראתה לי מוכרת בכלל. כמה מחברי הקבועים בבית הקפה זקפו לעברי עין תמהה ומישהו אמר, אתה יודע, היא הבת של קונצרן ג.מ.ש.

תחילה נאלמתי דום ואחר נזעקתי להגן על כבוד המשפחה, מבלי לרמוז שזו משפחה, והטחתי בפני היושבים שהם שופטים מתוך דעה קדומה, ושאולי צפויה הפתעה. הערב שנערך באולם ע"ש דווידזון היה נורא. אשתי סירבה להצטרף כדי שלא לראות כזרפתי והכריזה על כאב־ראש לא־שגרתי. לי היו פריחה וכאבי־בטן אבל התייצבתי. השירים לא היו נוראים משום שהמוסיקה החרישה את מילותיהם והתקדמה בלעדיהם. אמרתי כמה דברים הנכונים לכל עת על השתיקות שבשירה ועל הרווחים רווי־המשמעות שבין השורות ועל אותה איכות אישית־פרטית־בלתי־נתפשת, המפרפרת אינטימית ונחשפת כאחת. כשדיברתי, ראיתי בקצה האולם את העיתונאית הוותיקה מעיתון הערב אורבת ורושמת בהנאה גלויה כל מילה שאמרתי, אבל זה כבר לא שינה הרבה. ממילא הכל הוקלט.

בשלושה מוספי ספרות הופיעו דברי עם וכלי תוספות, יחד עם שירים שלה. לאביה יש מניות ביותר מעיתון אחד.

נרשמתי מיד לטיול סביב העולם. זה יחסל את חסכונותינו אבל מוטב כך. כשאשוב, אני מקווה, תפרוץ סוף־סוף המלחמה התורנית שתסיח את דעת הקולגות שלי ממני.

הדוד של אשתי צלצל כדי להיפרד, נרגש ואסיר־תודה ואמר, כמגלה סוד, שבתו עומדת להוציא ספר שירים הדור במיוחד. הוא יוקדש לי.

מיכאל גיטלין: שמן גיר על נייר; מתוך תערוכתו הנוכחית בגלריה ארטיפקט, תל־אביב

דני בירן

בִּקַּשְׁתִּי

לְהֵאָחֵז בָּעֵשֶׂב
לִמְצֹא מִשְׁעֶנֶת בְּקָנֶה שֶׁל סוּף,
לִתְפֹּס בְּקֶרֶן הַיּוֹרֶדֶת
אֶל שְׁאוֹל הַתַּחְתִּיּוֹת.
שְׁרוּעָה הִיא נִשְׁמָתִי, נוֹשֶׁמֶת,
עַל פְּנֵי רִגְבֵי עָפָר וַאֲרָצוֹת.
וְרוּחַ הַנּוֹשְׁמִים
עַל הַיַּבֶּשֶׁת
קְצָרָה מְאֹד הָיְתָה,
קְצָרָה מְאֹד.

דְּבֵלִים וְצִמּוּקִים

כִּכְלוֹת יָמִים
שֶׁל עֲנָנוֹת עִקֶּשֶׁת,
שֶׁל בֵּין עַרְבּוֹ צוֹנֵן
וְהַנּוֹטָה אָפֹר.
הָיְתָה יָדִי שָׁלָל
שֶׁל הַדְּבֵלִים וְצִמּוּקִים
אוֹסֶפֶת.

כִּי אֵין יָדִי כֹּחִי
לַחְפֹּן אֶת זֶה הַטּוֹב,
חֲרוּזוֹת יָמִים בְּשֵׁלָה
שֶׁל מֹר, עָסִיס גּוֹטֵף
וּבְשַׂר הַפְּרִי
שֶׁהוּא חַיִּים — תַּמִּים
לִתְמוֹל וְלְמָחָר,
הַיּוֹם רַק חָפְנָן
צִמּוּקִים וְהַדְּבֵלִים
אוֹסֶפֶת.

לוקאל־פטריוט קוסמופוליטי

גיורא מנור

יוסף מונדי: „לילות פרנקפורט העליזים", מחזות; הוצאת יעוקן, 1988

עלי להתנצל על הכותרת הלועזית. תמיד יש לי תחושה, שהשימוש במילים בינלאומיות במקום המונח העברי — אם קיים כזה, החופף ולו בצורה כללית את הכוונה — מיותר. לא משום שיש לי משהו נגד לשונות זרות — להיפך, אני מאוהב בכמה מהן — אבל התערובת לא נראית לי, אם אינה מוסיפה משהו ייחודי לקוקטייל. (והנה עוד מלה שאין לה תחליף מן הגמרא). מה לעשות, ויוסף מונדי, שהכל קוראים לו פשוט מונדי, ואולי רק אישתו לוחשת לו יוסי באוזן, כשאיש אינו שומע, הוא בעיני איש בו מתגלמות ומתמקדות הרבה תכונות אופייניות לעמנו. אי־אפשר לתאר את מחזותיו מחוץ למרחב האווירי של ארץ־ישראל, שאינה שלימה ללא דיעותיו הפוליטיות של המחזאי המעורר עליו את זעמם של הלאומנים שלומי אמוני השלימות כביכול, ובה במידה אין לתארם או להבינם מחוץ להקשר האירופי. אין זה פלא, שהחלש בשלושת המחזות הרואים אור בכרך חדש זה, הוא „מיסטריה אמריקאית" (שצריכה היתה להיקרא אמריקנית, וסליחה על הנוקרנות שלי...), כי מונדי הוא בן־בית באירופה, בייחוד בצרפת, אך רק תייר באמריקה. כמו אלכסיס דה טוקוויל (שום קרבה ל„שושלת" וג'ואן קולינס!) בשעתו, מנסה מונדי, שביקר באמריקה שבועות מספר, לתאר את ה־DOWN AND OUTS של הבאורי בניו־יורק, את חיי המלצר שחסר לו „הכרטיס הירוק" הגואל, קצת בסגנון מחזות־המחאה של שנות השלושים, כמו „מחכים ללפטי" של קליפורד אודטס ובני זמנם. ואם כי התמונות הללו מחיי ארה"ב יש בהן חריפות, הן כלליות מדי מכדי לשכנע באמת.

ג'ורג' מייקס, שהתפרסם בספרו המקסים על אנגליה, אליה היגר מהונגריה, מולדת ההומור האירופי, כתב גם ספר על ארצנו הקטנה, ספרון שנקרא „חלב ודבש", ובהקדמה שם הוא אומר בערך כך: „אני מצטער, שאיני יכול לכתוב כמומחה לענייני המזרח התיכון, אלא רק כתייר, כי כדי להיות מומחה היה עלי לשהות באיזור שבועיים נוספים". ומונדי לא „מומחה לאמריקה", רק תייר.

בשני המחזות האחרים שבספר, „אנדרטה הפוכה" ו„לילות עליזים" המהווים את כותרת הספר, מונדי ניצב על קרקע בטוחה הרבה יותר, על אדמת אירופה הזקנה, שהוא מכיר וחש היטב.

בעמ' 14 של „האנדרטה" יש רפליקה, הנראית לי כדיוקן־עצמי מצויין של מונדי:

המספר: האמת היא, שבזכותך קיבלתי מקדמה על חשבון שכר סופרים. (חוטף את הבקבוק מידי ההרוג. שותה.) מה אני אעשה אתך? עצם הדבר, שאני עוסק בדמות שלך זה סימן מובהק שעדיין איכפת לי משהו... שאני מחפש שייכות למקום הזה... זו טעות מרה... מרה... אכלתי אותה... הכל הלך ההיפך ממה שקיוויתי שיקרה. לא פיללתי לראות התבהמות כזאת (בהחלטה פתאומית) אתה יודע מה... לעזאזל ההתחייבות שלי... אחזיר את המקדמה... כלאו הכי קיבלתי רק כמה פרוטות ואסתלק מכל העניין הזה... אשלח אותך חזרה אל עולם התוהו ובוהו ואגמור את העסק.

שניים מהמחזות עוסקים במשיכה הכמעט־חולנית של הישראלים לגרמניה ולתופעה הבלתי ניתנת להסבר, ולשכחה, של הנאצים. מונדי נולד ברומניה וגדל בארץ. הוא הגיע ארצה כנער, אבל האירופיות דבקה בו היטב. אין הוא אחד מן ה„צברים המוגזמים", הכנעניים, המנסים להיות יותר ילידי־הארץ מילידי־הארץ, עד לקריקאטורה. אצל מונדי עולם הדימויים, הרמיזות הספרותיות שהוא מצטט, כל כתיבתו קשורה בטבורה לתרבות האירופית. וזה בעיני יתרון חשוב.

במקרה זה, אולי הדבר בא במקצת על חשבון השפה, כי רק בשנים האחרונות, במחזותיו החדשים, הוא הצליח ללטש את השפה בה הוא כותב, שדווקא ביצירותיו החשובות ביותר היתה בעיני פשוטה מדי, חד־ממדית, לא רחובית או עגתית, אלא פשוט לא עשירה מספיק בהשוואה לאוצר הדימויים והרעיונות של המחזאי, שיותר מכל היתה לו ראייה של נביא אמת, כזה המנבא רעות.

כוונתי, כמובן, ראשית כל ל„זה מסתובב", שבראשית שנות ה־60 היה נועז ומהפכני, משהפגיש בהצגה זו את הרצל (תיאודור) וזיגמונד (פרויד) בבית־המשוגעים, כדי להוכיח לאן מוליך החלום ה„ממלכתיות", השאיפה הציונית הוולגארית ליהדות של שרירים ורובים. הוא כתב זאת הרבה לפני שמישהו חשב על בעיות אלה, שנים רבות לפני סרבול, לפני המבול.

המחזה השני שנראה לי חשוב מאוד הוא „מושל יריחו", שהוא תיאור מה קורה לצה"ל, שהפך מצבא־ההגנה לצבא־הכיבוש.

הכעס שעורר או „מושל יריחו" כמעט אינו מובן כיום, כי הכל התרגלו לראות את הדברים לאשורם, אבל מונדי ראה זאת הרבה זמן לפנינו.

הרעש שקם על פי רוב סביב הצגות מחזותיו אינו מזיק לאיש. כולנו — גם מונדי, אני מניח — התרגלנו לסקאנדלים. מה יש, אלה יחסי־ציבור טובים, חינם אין כסף. אבל הסיבות למהומה הן על פי רוב צדדיות ומתמקדות סביב דברים־שוליים במחזה. גם „לילות פרנקפורט העליזים", משהוצג בתיאטרון חיפה, עורר את זעמם של אלה הסבורים שהם שומרי המוסר שלנו. ולא בגלל הניתוח המבריק של הצבר הכביכול תם וישר, הנקלע למאורת הנחשים של בית־זונות בו חוגג הדמיון הפרוע של יצר־המין, אותו „דידי מהסיירת", המתגלה כשיטחי ודל לעומת ה„מפלצת" בוגר־שואה, יהודי החי בגרמניה על רווחי זונה.

ויקי מורן ואלכס מונטה בסצינה מתוך „לילות פרנקפורט העליזים" ליוסף מונדי

וילי, בעליו של מועדון הלילה האקזוטי, יש בו כל החכמה היהודית שנאספה במשך דורות, גם היכולת להשלים עם המציאות, גם תושיה עתיקת־יומין, ואילו דידי איננו אלא מישהו שרירי ומאומן היטב באמנויות הקרב, אבל בעצם חלש מאוד.

בתיאור זה של עימות בין שני העולמות של מונדי לדון בבעיה המרכזית המוסיפה להטריד אותנו: מה קורה לנו, כאן בישראל. מי אנחנו ומי יהיו ילדינו ונכדינו. ולכן אני מוכן לסלוח למונדי גם את הנהה אחרי מיני אורגיות על הבימה, הגסות והחספוס, ואפילו את השרטוטים בקווים נחרצים של סצינות אלימות, מיניות. כי כל אלה נובעים, לדעתי, משתי אהבותיו הסוערות של המחזאי: האהבה לתיאטרון, שתמיד היה לא־עדין ורחובי, ולישראל ואנשיה, המסוגלים להוציא אותו מכליו, כפי שרק אנשים אוהבים יכולים.

הלשון והקיום

אבי גורן

נורמאן מאלקולם: לודוויג ויטגנשטיין — ממואר, עברית: א. פנר, הקיבוץ המאוחד, 1988

הממואר הוא סוג ספרותי שאינו נפרץ במיוחד בספרות העברית של השנים האחרונות. בניגוד לאוטוביוגרפיה, המרוכזת סביב לחיי המספר ואישיותו, משמש הממואר לתאור תקופה, הווי וסביבה חברתית מבעד לנקודת־מבט אישית. ספרות הממוארים היתה נפוצה ביחוד בצרפת למן המאה ה־14 ועצם המושג מעלה לרוב אסוציאציה של אשת־תענוגות חכמה במנזר לעת זקנה על מעלליה בחצר־המלך. אולם הממואר יכול להיות גם בעל ערך ספרותי והיסטורי רב. זכרונותיהם של בסנוסון ויוליוס קיסר, לדוגמא, מאירים תקופות עתיקות ואירועים מרתקים. הממוארים על לודוויג ויטגנשטיין הם מטע מסוג אחר ועומדים בצילו של אחד מענקי הרוח של המחשבה המודרנית.

מה מיוחד בפילוסוף האוסטרי שחי באנגליה ואשר תלמידיו וידידיו כתבו על היכרותם והתכתבותם איתו מחדרת קודש? בספר שלפנינו, וכן בספרו של פאול אנגלמן „מכתבים מויטגנשטיין עם ממואר", שיצא באנגליה ב־1967, עולה אבן דמות מרשימה ומיוחדת־במינה.

לודוויג ויטגנשטיין נולד בווינה ב־1889 למשפחה ממוצא יהודי. סבו התנצר והוא עצמו נטבל בכנסיה הקתולית. אביו היה תעשיין פלדה חשוב ועשיר שניהל עם האם בית עשיר בחיי תרבות ובעיקר בפעילות מוסיקלית. לודוויג הצעיר בחר ללמוד הנדסה וב־1908 יצא לאנגליה, שם עסק בהנדסה ובאווירונאוטיקה. תוך כדי לימודיו ומחקריו החל להתעניין במתמטיקה, ביחוד בהשפעת ספרו של ברטרנד ראסל „פרינקיפיה מתמטיקה". בעקבות ראסל הוא הגיע לקיימברידג' ולמד שם בשנים 1912־13. ערב מלחה"ע הראשונה שהה בנורבגיה, בכפר קטן מצפון לברגן, וחי חיי בדידות בבקתה שבנה במו ידיו. עם פרוץ המלחמה התנדב לצבא האוסטרי ונלחם בחזית המזרח וחזית הדרום, עד שנפל בשבי האיטלקי. גם בתקופה זו לא הפסיק לרשום את מחשבותיו בפנקסו, ובסיום המלחמה השלים את ספרו החשוב „טרקטאט לוגי־פילוסופי". אחרי המלחמה שימש ויטגנשטיין כמורה בכפרים נידחים באוסטריה וויתר על כל כספי הירושה הגדולה שירש מאביו. הוא חש שבספרו מיצה את כל מה שהיה לו לומר בתחום הפילוסופיה ונקלע למשבר. בסופו של דבר חזר לעזור הגנן במנזר ליד וינה וב־1926 קיבל על עצמו לבנות בית לאחת מאחיותיו. אולם בתוצאה מקשריו עם מוריץ שליק וחברים אחרים של „החוג הווינאי" שב והתעורר בו הצורך בעיסוק הפילוסופי והוא חזר לקיימברידג' ב־1929. בעת כיהן כמרצה ויבול הרצאותיו מסתכם בספרו החשוב השני, „מחקרים פילוסופיים". הוא נעשה נתין בריטי ובעת מלחה"ע השניה התנדב לעבודה בבית־חולים. בשנת 1947 החליט לנטוש את ההוראה ולהתמסר שוב למחקר ולחיי בדידות בבקתה בחופה המערבי של אירלנד. שנותיו האחרונות עמדו בסימן מחלה קשה עד לפטירתו ב־1951.

מן העובדות הביוגרפיות היבשות עולה דמות של אדם שידע לתכנן ולבנות בית, לנצח על תזמורת, לכתוב ספרי פילוסופיה ולחיות לבדו ללא נסיון להרשים את סביבתו. לפי זכרונותיו של תלמידו נורמאן מאלקולם, אמרת כל אישיותו מרות וסמכותיות, למרות הפשטות המרובה של חייו, חדרו, שהיה מרוהט בחומרה וקירותיו חשופים, ולבושו המסורבל ללא חליפה ועניבה, דבר שנחשב בקיימברידג' של תחילת המאה לחילול הקודש. מאלקולם מתמצת את אופיו של ויטגנשטיין כאדם שלא ידע פשרות. מבחינה זו הוא מזכיר את דמותו של ואן גוך, שהתמסר לאמנותו עד ששרף את עצמו והגיע לסף השגעון (ואגב, ויטגנשטיין חשש כל ימיו שהוא יקלע למחלת נפש). גם ויטגנשטיין היה אדם שלא ידע פשרות וחש שעליו להגיע להבנה מלאה. לכן הרצאותיו שלו היו עיון וחשיבה בצוותא וגם הוא וגם תלמידיו היו מותשים מהן. לאחר הרצאה או מאמץ חשיבתי אהב ויטגנשטיין ללכת לקולנוע ולקרוא סיפורים בלשיים אמריקניים. כרמן מירנדה היתה כוכבת קולנוע שחיבב במיוחד.

גם בקרב הקהילה האקדמית, הנוהגה לקבל בסובלנות מלומדים אקסצנטריים, היה ויטגנשטיין יוצא־דופן. הוא ראה בפילוסופיה דרך חיים וסלד מפילוסופים מקצועיים, המנהלים חיים מרובעים, ללא קשר לנושא עיסוקם. לכן התרחק מחברת הקולגות שלו ומעולם לא סעד במזנון הסגל בגלל השיחות המלאכותיות וההומורניות שהתנהלו שם. יחסי הידידות בין המחבר לויטגנשטיין מתוארים כטעונים מתח רב, עקב התביעות האינטלקטואליות המחמירות שלו ונטייתו לדיכאון. שיחה של מיספר שעות איתו היתה מביאה את מאלקולם לאפיסת־כוחות.. אולם מהזכרונות עולה שויטגנשטיין היה הקרבן העיקרי של היושר האינטלקטואלי שלו. אחת האנקדוטות בספר מתארת שיחה בינו לבין אחד מעמיתיו בעת נסיעה ברכבת. אותו אדם הדגים לויטגנשטיין תנועת יד שבה מבטאים האיטלקים תחושה של בוז וגועל ובכך הוכיח לו שהתאוריה הפילוסופית־לשונית שלו אינה מכילה תנועה זו. ויטגנשטיין הודה בצדקת בר־שיחו, חזר בו מהתאוריה שפיתח ב„טרקטאט" ופנה לתאוריה אחרת, גאונית לא פחות. מסתבר שגם החיים הפילוסופיים יכולים להיות דרמטיים, ביחוד כשמדובר באדם כויטגנשטיין.

אופייני לויטגנשטיין שהגות שלו שוחה נגד הזרם והתחושות המקובלות על רוב בני־האדם. לא לחינם „צפור הנפש" היה רב־מכר גדול בספרות העברית. אנו נוטים לחשוב שבקרבנו פנימה מסתתרת לה „נפש", בדמות צפור או כל צורה אחרת, וכן גם עצמים פנימיים כמו „כאב", „אושר" וכו'. אנו אומרים „אני חש כאב", ומאמינים שאכן מסתתר לו ה„כאב" היכן שהוא בליבנו, מוחנו או „נפשנו". וגם הפילוסופים שואלים, מאז ימי סוקרטס, שאלות כגון „מהי האמת?" או „מהם היופי והמוסר?" — מתוך ההנחה שהמלים הללו מייצגות משהו הקיים באופן עצמאי, ולו גם באופן מופשט. ויטגנשטיין טען שהנחה זו היא משגה המביא אותנו לטעויות קשות. החקירה הלשונית היא שלב בסיסי בניכוש העשבים השוטים שפשטו בשדה הפילוסופיה. מאלקולם מספר כיצד הגיע ויטגנשטיין לתאוריה הלשונית שלו: בהיותו בחזית קרא בעיתון על משפט שהתנהל בפריז שבו הוצג דגם של תאונת־דרכים. אז הסתבר לו כי טיבעה של כל טענה היא לתת תמונה של המציאות. בעקבות זאת פיתח ויטגנשטיין ב„טרקטאט" את „תאוריית המשמעות התמונתית", לפיה הלשון מייצגת את העולם על ידי ציורו. כך שהמלים הן בסופו של דבר שמות של דברים הקיימים בעולם. מכאן שהיחסים בין המלים במשפט תואמים את היחסים השוררים בין הדברים בעולם. כך סולקו מהדיון הפילוסופי מושגים כגון „ציפור הנפש", שאין טעם לדבר עליהם כי אינם מוסרים מידע של ממש על העולם. המשפט האחרון ב„טראקטאט" מבטא רעיון זה באופן פרדוקסלי: „מה שלא ניתן לדבר על אודותיו, יש לעבור עליו בשתיקה."

כאמור, שינה ויטגנשטיין את תפיסתו לאחר שהתברר לו שאי אפשר לדבר על „התאמה לוגית" בין תנועת־יד עממית לבין הטענה המתארת אותה. ב„מחקרים פילוסופיים" הוא הציג תאוריה שונה, הרואה בלשון לא עיקרון מופשט אלא תופעה אנושית המתפקדת רק כאשר מצויים כללים המקובלים על יותר מאדם אחד. כלומר, הלשון לא כתמונה, אלא ככלי או כמשחק חברתי.

אי־אפשר לדון על רגל אחת בכל רבדי ההגות של ויטגנשטיין, וגם הממואר אינו מתיימר לעשות זאת. הוא פשוט מאיר באופן אישי את דמותו מנקודת־המבט של ידידו הקרוב. מלותיו האחרונות של ויטגנשטיין היו: „אמרי להם שהיו לי חיים נפלאים." מאלקולם מציין שזהו ביטוי מסתורי, מוזר ונוגע ללב מפיו של אדם שנתש עם עצמו ועם כשרונו בדרך קשוחה, שהיה פסימי והתייסר כל ימיו ביסורי־נפש.

יומן ספרותי

א.ב. יפה

ספרות עברית בפולניה

בימים אלה עומד להופיע בהוצ' ספריית פועלים ספרה של מרים עקביא „המחיר", שהוא מהדורה מורחבת של קובץ סיפורים באותו שם שהופיע לפני כמה שנים. המחברת מגדירה את ספרה כ„סיפורי השרדות", ולמעשה כל כמה שכתבה ופירסמה בעברית („כרמי שלי", „נעורים בשלכת") סובב על ציר אחד השואה. „כרמי שלי" הוא רומן משפחה אחד, המגיע עד שנת 1939, אך צל המלחמה והחורבן כבר מרחף מעליו. „נעורים בשלכת" הוא סיפור המגולל פרשיה משנות השואה. ספריה זכו להדים רבים, ואף תורגמו לכמה שפות זרות. אך רק השנה גילו הפולנים עניין מיוחד בכתיבתה של מרים עקביא. היא הוזמנה לוארשה הקיץ ושם הוענק לה פרס מטעם „החברה האירופית לתרבות" (הסניף הפולני) בזכות תרגומיה מן הספרות הפולנית. ואכן היא תירגמה את ספרו של תדיאוש פנקביץ „בית מרקחת בגטו קראקוב", שיצא לאור בהוצאת ידיעות [?], את מסתו של לאשק קולקובסקי „רצח עם ואידיאולוגיה", סיפורים של יוסף וֹן, ובעת היא תירגמה בשביל תיאטרון „הבימה" את המחזה „אדם" מאת יז'י שיטו (המחזה על אדם צ'רניאקוב).

אגב, בדברי המבוא שכתב למחזהו, הנקרא במקורו הפולני „שמע ישראל" (ובעברית הוחלט לתת לו את השם „אדם"), כותב שיטו:

„חייב אני הסבר, מדוע העזתי לגעת בנושא — אני, שאישית לא התנסיתי בחוויות המתוארות, ושמוצאי לא מחייב אותי לעסוק בהן.

סבורני, שלטרגדיה של העם היהודי אין תקדים בתולדות האנושות. ואין זה דבר של מספרים בלבד. הרעיון המטורף להשמיד את העם כולו מרעיל עד עצם היום הזה את ישות התרבות האירופית. כל אחד מאיתנו מוכרח, לפי דרכו הוא, להתמודד עם זה ולהגיע להכרעה בתוך עצמו. הדיאלוג בין מתים וחיים מוכרח להתלבן והוא יתלבן. תפילנה בו שאלות, שלא ניתן לענות עליהן".

נימוקים דומים וגם אחרים הם שהביאו סופרים פולנים רבים להידרש בימינו לנושא השואה וגורל העם היהודי. וזאת דווקא כעת, מתוך פרספקטיווה של מנות דור, כאשר הפולנים עצמם החלו לתפוס מה גדולה היתה תרומתם של היהודים לחיי התרבות בפולניה. במאמר שהופיע בירחון הפולני „ספרות בעולם" מסכם יז'י בירנצקי את התופעה הזאת של „חזרה לנושא היהודי" והוא טוען כי עדיין יש לעשות הרבה בתחום זה ויש להרבות בתרגומים מן הספרות העברית ומיידיש, כי „הספרות היהודית צריכה להיות צמודה לתרבות הפולנית במידה גדולה בהרבה מן המצב..." כמובן שישנם קשיים רבים, ולא חסרים גם „מוקשים" הטמונים בדרך הזאת, והחוקר בירניצקי מודע לכך, ואף־על־פי־כן, סבור הוא כי מן ההכרח לעשות מאמצים בכיוון זה, לגלות מתרגמים, ליזום תרגום היצירות הייצוגיות מן הספרות היהודית על לשונותיה, כדי למלא את החסר.

התחדשותה של הספרות האיטלקית

יריד הספרים שייערך השנה בפראנקפורט יעמוד בסימן הספרות האיטלקית. והכל — בזכותו של אומברטו אקו, שספרו „שם הורד" פרץ את הדרך לפני הספרות האיטלקית בגרמניה והגיע לתפוצת שיא של 3 מיליון עותקים. זהו דבר חסר תקדים ולא רק לגבי הספרים האיטלקיים. אלה היו מופיעים במספר לא־מבוטל בגרמניה, אך אפילו ספריהם של רומניסטים ידועי־שם כגון אלברטו מוראביה או ליאונרדו שיאשיא, היו מופיעים בתפוצה ממוצעת של 3000 עותקים. לאחר הצלחתו הבלתי־צפויה של „סיפור־רצח זה שעלילתו מתרחשת במנזר בנדיקטיני בימי הביניים", והוא יצירתו של פרופסור ידוע, מומחה לתורת הספרות, נפתחה הדרך גם לספרים נוספים מן הספרות האיטלקית, ויצירותיהם של איטלו קאלווינו, אנטוניו טאבוקי, אנדריאה דה קרלו ואחרים, זכו אף הם בתפוצה נאה.

דורותיאה זיסל הכותבת על נושא זה ב„שטוטגארטר צייטונג", טוענת כי הספרות האיטלקית זקוקה עדיין ל„דחיפה" בגרמניה, כיוון שהיא מפגרת בהרבה אחרי הספרות האנגלית או הצרפתית, וגם כיום היא מהווה רק כשלושה אחוז מכלל התוצר הכולל של המו"לות הגרמנית.

עד עתה היו מוכרים שם בעיקר הקלאסיקונים (מאנצוני, פיראנדלו) או סופרים מודרניים שהיה להם קהל חסידים ספציפי (צ'זארה פאווזה או פאזוליני), שפתחו דרכים חדשות לביטוי הספרותי־האמנותי בזמננו. סגנונה של הספרות השתנה והתחדש החל בשנות החמישים, כאשר אבד הכלח על הספרות הניאו־ריאליסטית שגיבורה היה „איש העם", לוחם המחתרת, ואיטליה נהפכה אט־אט לחברה תעשייתית השרויה במשבר רוחני עמוק. היו כמובן זרמים שונים בספרות האיטלקית, והיו ספרויות „אזוריות" שונות (הצפון, הדרום, סרדיניה וכו') — אך הסופר „הכלל־איטלקי" החשוב ביותר, שאגר די מרץ פיוטי ניאו־דיאליסטי כדי להתמודד, לכל הפחות בדרך סאטירית, עם התמורה שהתרחשה אחרי 1950, היה איטלו קאלווינו, שנפטר בתחילת שנות השמונים. הוא פנה אל קוראיו ואמר להם: „היו לכם די דפים של חטטנות אינטלקטואלית, של לבטים וקרעי־נפש שלא הותירו אחריהם שום דבר שלם. אתם שואפים לחזור אל קריאת ספרים שיהיו טבעיים, תמימים, מקוריים." והוא עצמו השתדל לספק להם ספרים כאלה. הסופר נהפך לשותפו של הקורא בחיפוש הדרך למוצא מן המשבר שלתוכו נקלע הרומן. קאלווינו היה אדם ישר. הוא לא התיימר לספק תשובה לכל הבעיות והקושיות שנתעוררו. אך הוא פתח דרכים לפני הסופרים הצעירים, שבאו אחריו, וביקשו לחזור אל המסורת הטובה של הספרות האיטלקית הישנה, הנשענת על יסודות איתנים של עלילה, גיבורים, דמיון. ואומברטו אקו הוא לכל הדעות הדוגמה הטובה ביותר של הסגנון החדש הזה.

מגלים את איטליה: תרומתו של אומברטו אקו לגל החדש; תמונה מתוך הסרט „שם הורד"

הממשלה הטורית חייבת ליפול

(מונולוג)

שלמה שובל

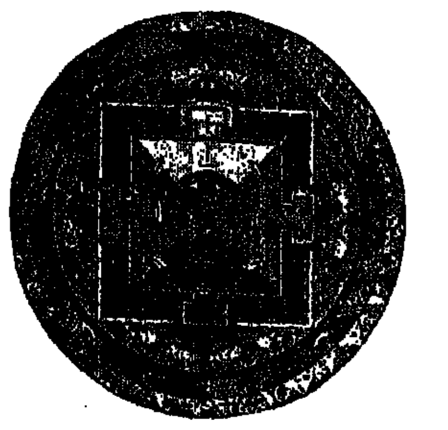

אני בער פיאודליזם ליבראלי. שנים אני חוזר ואומר שצריכה להיות דימוקראטיה פרלמנטארית לכל דורש. ואיש אינו שומע לי. אני לייבור. צריך להשליט את חוקי המורכני על כל מערכת השמש. אתה חושב שאני משוגע? בסדר. שיהיה כך. אבל אתה לא יכול להגיד שהמפלגה היעקובינית לא צודקת במאה אחוז. אני גם חבר הסתדרות נוסף לכל, יש לי נתינות סיריוסית ואני נאמן לרגל הרב־ממדי. הלאה תנועת התבונות המאוחדות! בשנה האחרונה התמניתי לציר בקונגרס האלפא־חלמאי השלישי לזכויות הכלל. מה אתה מעמיד פני תם? לא שמעת שאני מלוכני שרוף עם תעודות? תשאל את מי שאתה רוצה. שתי גרות לגלקסיה!!! זה חמש שנים אני נושא דרכון אמריקני ודי מרוצה. מוות לבולשביקים! אני חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הלטבית. הממשלה הטורית חייבת ליפול. אני צדוקי בלב ונפש, תמיד הייתי כזה ותמיד אהיה. אני פטריוט פרוסי, אני מוכן בשעת הצורך למות בעד כדור הארץ, אני מוכן גם למות בעד הגלקסיה, אבל רק בתנאים מסויימים. אתה שואל אילו תנאים? אני לא מוכן לגלות לך: למה שאני אגלה לך, מי אתה בכלל? חוץ מזה הרי שנינו יודעים שהגלקסיות האלה עומדות על כרעי תרנגולת, אז מה יש לנו בכלל לדבר?

מעשה שמתחיל במי שנקלעו לשדה קרב ומסתיים בגמר משחקי גביע היקום בשחמט

מעשה במי שנקלעו לשדה קרב ולא ידעו כי קלועים הם שם, ונפלו בהם חללים וחשבו שאליהם כל זה מכוון, ולקחו חבורה מקרבם והלבישו אותם במדי קרב ונתנו בידיהם כלי משחית ושלחו אותם לאיזה מקום, וקראו את המקום ההוא חזית ואת מקומם קראו עורף, וכשעלה דרך מקרה מספר הנפגעים במה שקרוי עורף על נפגעי מה שקרוי חזית, מצאו להם הסבר מן ההסברים והחליפו חזיתות, והיו מחליפים את החזיתות חזור והחלף ומתעסקים בכך הרבה מאוד, ואת מתיהם עיטרו באותות ומצאו צידוק למותם ופיתחו רעיונות וכתבו אותם בספרים, והיו גם מי שניסו את כוחם בהבנה הכללית ופירשו את המהלכים ואת תנועת הכוחות הנראים והבלתי־נראים, וכתבו גם אותם בספרים ובמגילות ולימדו אותם בבתי אולפנא בכל הרצינות ובכל כובד הראש.

ומשפסקה המלחמה באותו שדה קרב, מיד קמו והכריזו על ניצחון גדול ונפלו איש על צוואר רעהו והגירו דמעות גיל והודיעו על חנינה כללית וכו', וכן היו צועקים ברחובות ובשווקים ובכל הזדמנות: „יש אלוהים", ובכלל הייתה התעוררות בלתי רגילה, שאפילו זקני הגלקסיה לא זכרו כדוגמתה מאז התנגשות השרשרת של חצי מיליון שמשות, שלפי האמונה הרווחת נמנעה ברגע האחרון כתוצאה מתפילתו הזכה של נער סיפון בחללית סוחר.

ואז חזרה המלחמה לסורה ובמשנה תוקף ובכוחות מתוגברים החלו משסעים זה את זה לחתיכות ולחתיכות של חתיכות, בדיוק מעל לראשיהם. אך הפעם מרוב פחד ורעדה שאחזו בהם הסתגרו הקלועים בבתיהם, ובכלל זה הצבא ובעלי הצבא וכן מספר מצומצם של בעלי חיים ובעלי כנף פרוטקציונרים, ושכבו על גחונם בלי לזוז ארבעים יום וארבעים לילה בצום מלא, עד שביום הארבעים ואחד, משששככו מעט הדי הקרב, שוכנע לבסוף אחד הדורסים אשר עמהם, אחרי הפצרות מרובות, לצאת ולבדוק את המצב: אך מקץ שניות ספורות חזר העוף חיוור כסיד, ומאותו יום ואילך הפך לצמחוני מושבע ולא בא עוד בשר אל פיו.

ומאותו יום ואילך המשיכו הנ"ל במנהגם החדש שלא להתערב עוד במלחמות ובמעשים של אחרים בלי שנתבקשו לכך תחילה, ולא תחבו עוד את חוטמם לאן שלא צריך, אלא רק לאן שצריך וגם זה בהסתייגויות לא מעטות, והצקלון המתהפך הצא להם לעדות עד היום הזה ועד בכלל.

ואף על פי כן אפשר לשמוע מדי פעם על מקרים חריגים, כמו למשל הסיפור האחרון על גמר משחקי גביע היקום בשחמט, שהחל בדיוק בעת שמיודעינו גילו את הרדיו־אסטרונומיה וקלטו בדיוק את המהלכים האחרונים של המשחק ההיסטורי וחשבו בדיוק את אותה מחשבה ראשונה וילדותית שכל זה מכוון אליהם, וקפצו משמחה, והזולו מזיזים כלים וקלקלו את כל המשחק.

חלון ראווה

פרויד בעברית

זיגמונד פרויד: „מבוא לפסיכואנאליזה", תרגם: חיים איזק;
זיגמונד פרויד: „מעשה היצירה בראי הפסיכואנאליזה", תרגם: אריה בר;
זיגמונד פרויד: „טוטם וטאבו" ומסות אחרות, תרגם: חיים איזק;
זיגמונד פרויד: „מעבר לעקרון העונג" ומסות אחרות, תרגם: חיים איזק;
זיגמונד פרויד: „תרבות בלא נחת" ומסות אחרות, תרגם: אריה בר; עריכה מדעית: ד"ר ח. אורמיאן, כולם בהוצאת „דביר", 1988

מעשה יפה ומועיל עשתה הוצאת „דביר" בהגישה לנו עכשיו מהדורה עברית חדשה של כתבי זיגמונד פרויד בחמישה כרכים, המקפלים את עיקר תורתו. המהדורה הראשונה של כתבים אלה, בתירגומם העברי של חיים איזק ואריה בר, ראתה אור בדיוק לפני עשרים שנה, ב־1968. אין ספק שספרי המהדורה העכשווית, שהופיעו בצורה גראפית נאה, בכריכה קשה ובעטיפות צבעוניות המושכות את העין, יגיעו לידיו של דור קוראים חדש, אשר ודאי שמע על פרויד ועל המהפכה שחוללה תורתו בחשיבה האנושית ובמחקר של התנהגות־האדם, אך לא תמיד היתה לו אפשרות לגשת אל יצירתו עצמה.

הכרך הראשון, הנושא את השם „מבוא לפסיכואנאליזה", מכיל הרצאות שפרויד הרצה בשני סמסטרים של חורף 1915/16 וחורף 1916/17 לפני קהל של רופאים ואחרים. המהדורה הראשונה של הספר הופיעה בווינה באביב של 1917, ואילו למהדורה העברית הראשונה, שיצאה לאור בהוצאת שטיבל בתרגומו של י. דבוסיס, כתב פרויד בסוף 1930 הקדמה מיוחדת, שבה הוא מזכיר את יהדותו ומרגיש שהעברית היא לשון עתיקת־יומין שקמה לתחייה מכוח רצונו של העם היהודי. באותה הקדמה הוא מבקש מהקורא העברי לגלות אורך־רוח ולא להיחפז לדחות את החידושים הרבים שבפסיכואנאליזה, כיוון שכל דבר חדש מעורר התנגדות.

בכרך השני, הדן במעשה־היצירה בראי הפסיכואנאליזה, נכללו דברים שנכתבו ונתפרסמו במקור הגרמני בין השנים 1908 ו־1928 והם מתייחסים לנושאים כגון המשורר וההזייה, משה של מיכאל־אנג'לו, זכרון־ילדות מתוך „שירה ואמת" לגיתה, דוסטוייבסקי ורצח־האב, ההומור. בשלושת הכרכים הנוספים מוגשים לקורא ארבעת המאמרים המרכיבים את יצירתו הנודעת של פרויד „טוטם וטאבו", המעלה מקבילות בחיי־הנפש של הפראים ושל הנאורוטיקנים, שורת מאמרים הנוגעים לתולדות הפסיכואנאליזה וצדדים שונים בה, המנתחים את הפסיכולוגיה של ההמון תוך עריכת אנאליזה של האני, סידרה חדשה של הרצאות משנות ה־30, המוגדרת אף היא כמבוא לפסיכואנאליזה, ועוד.

משחקי־מלחמה

טום קלנסי: „סערה אדומה עולה", מאנגלית: יוסף אשכול, מועדון קוראי מעריב, 1988

„הם נעו במהירות, בדומיה, בתכליתיות, מתחת לשמי לילה, צלולים כבדולח חרורי־כוכבים במערב סיביר. הם היו מוסלמים, אף על פי שהדיבור לא ניכר בלשונם, שהיתה רוסית, אבל מוטעמת באותו מבטא אוזבקי מתנגן שנשמע, שלא בצדק, לבכירים בצוות ההנדסי כמשעשע. שלושתם השלימו זה עתה משימה מסובכת בקרביים המכליות והרכבת, פתיחת מאות שסתומי הטענה..."

כך נפתח הרומאן חדש זה של טום קלנסי, שספרו הקודם, „המרדף אחר אוקטובר האדום" (גם הוא תורגם לעברית) הביא לו הצלחה והציבו ברשימה של מחברי רבי־המכר. ראשיתו של „סערה אדומה עולה" במשחקי מלחמה, אחד ממשחקי־המלחמה המופצים בשנים האחרונות בארצות־הברית. הוא נתן לקלנסי את הרעיון לנסות לתאר מלחמה עתידית בין המעצמות, וכיוון שבלי סיפור אי־אפשר, הרי שהדברים מתחילים עם פעולת־טרור של קנאים מוסלמים, המסכנת את קיומה של ברית־המועצות. זו מנסה לגונן על עצמה באמצעות מבצע צבאי רב־היקף, המלווה בדיפלומטיה פעילה. בהמשך פורץ הצבא הסובייטי לאירופה ולצפון האטלנטי ומתפתחת מלחמה גלובלית עם המערב.

היום, בתקופת גורבאצ'וב והפרסטרויקה, כאשר המעצמות נמצאות בתהליך של הידברות, משמידות נשק קטלני ומחסלות סיכסוכים אזוריים — האם לא איבד הספר משהו מן האקטואליות שלו?

חבשים בירושלים

יהואש ביבר: „שמשיות ברחוב הנביאים", ציורים: רות צרפתי, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988

רחוב הנביאים בירושלים הוא, כידוע, גם רחוב החבשים, כי אליו מתחברת סימטת החבשים ובסמוך נמצאת הכנסייה החבשית הגדולה. הרחוב ודייריו נכנסו מזמן לספרות העברית בזכות תיאוריו של דוד שחר. בספרו החדש של יהואש ביבר לילדים, המלווה בציוריה של רות צרפתי — שהם חגיגה צבעונית לעיניים — מועלה סיפורה של תהלוכה: חבשים נושאי שמשיות בשלל צבעים מהלכים ברחוב הנביאים ומעוררים את עניינו של הילד הירושלמי שי, העוקב אחריהם. בסוף התהלוכה ילד חבשי המחזיק שמשיה ביד אחת ומושך בשניה כלב הקשור ברצועה. הכלב משתחרר מידו של הילד ומתחיל לרדוף אחר חתול והילד רץ אחריו כדי לתפסו. לא עובר זמן רב ושני תאומים חבשיים, המחזיקים בשמשיה צהובה, מתחילים לרוץ אחר יונה ופורשים מן ההולכים וכך עוזבים החבשים בזה אחר זה את התהלוכה: אחד הולך שבי אחרי צליליה של חצוצרה, שניה עולה על נדנדה, שתיים אחרות נכנסות לחנות של שמלות ובעלת שמשיה ירוקה הולכת למסעדה. לבסוף נותר רק כושי אחד גבוה בעל שמשיה סגולה והוא היחיד המגיע לבית החבשים ונכנס בו.

ברחוב הריק עומד עתה רק הילד שי — שהתהלוכה הצבעונית עברה וחלפה על פניו.

מ. אבי־שלמה

קצב סקנדינבי

מאי שוואל פר וולה: „רוזאנה", מאנגלית: ארנון בן־נחום, עטיפה: יוסי לםל וגל פרידמן, הוצאת מודן, מאי 1988

התצלום על העטיפה כבר מרמז על כך שרוזאנה אינה נערת־זוהר. רוזאנה היא גופה של נערה אמריקנית שנמצאה על שפת אגם בשוודיה. פעם היתה רוזאנה, וכשעדיין היתה — נחנקה למוות, הותקפה על־ידי סוטה־מין.

זו התפאורה. כמו הצגת תיאטרון בעיר־שדה — שניים על הבמה, בלא תלבושות מיוחדות ובלא אביזרי־במה משוכללים. רק הם — והקהל. בספר, לעומת זאת, מצויים רק הגופה רוזאנה ופקד המשטרה משטוקהולם, מרטין בק, רדוף בעיות מבית — כמו כל איש משטרה מוכשר בספרים — שבסבלנות של נמלה אינו מרפה מן המקרה ובעזרת עבודת שטח אפורה ומתישה מגיע אל ההוראה בפשע.

זו אינה חידה בלשית. בשלב מסוים ברור לקורא מיהו האשם. נותרה רק בעיית ההוכחה. או במלים נמלצות יותר — איך לסגור עליו את הרשת.

ספר מתח שוודי (למרות שתורגם מאנגלית) הוא מאוד נדיר במקומותינו. לאנשים — ה„שחקנים" הראשיים — יש כאן אופי אחר מאשר לאלה בלונדון או בניו־יורק. הקצב הוא איטי יותר, קצב של ספינת מעבורת ולא של מטוס סילון מתוך אל תוף. בקצב זה מתפתחת גם העלילה לפסיפס של מתח ופעולה.

אפי לנדאו

מחפשים את דוידק

אחד הספרים הפופולאריים ביותר בפולין הוא היום הרומאן של פאול הילה, „ויידר דוידק". שם הספר מופיע על גבי העטיפה באותיות גוטיות. והאותיות העבריות א"ב־ג, המודפסות במהופך מעברה של העטיפה, מעמידות מייד סימן שאלה אצל הקורא. משהו מוזר קורה כאן. אכן, לפנינו יצירה ספרותית מסקרנת, שהשפעתו של גינטר גראס ניכרת בגישתה ובסיגנונה. הרושם הזה גובר כשמתברר שהספר ראה אור בגדנסק (דנציג).

מובאת כאן רשת סיפורית בה מתחלפים ומתפתלים אירועים שונים, לאורך תקופה של שלושים שנה. המחבר משתדל לפענח בה את סוד קיומו והיעלמו של דוידק וייזר, חברו היהודי. מי היה דוידק? על רקע החוף הבלטי מצטיירת דמותו ההרמוניתי־מיסטורית: מהפנט המכניע נמרים במבטו, פירוטכנאי המכין מדי פעם התפוצציות של זמרים צבעוניים, בעל מחסן סודי המלמד את חבריו הגויים להשתמש ב„שמייסר" או „גאגאן", כדורגלן פנומנאלי ותלמיד מצטיין. הגר עם סבו הזקן, שבו הוא רואה את הפילוסוף הגדול בעולם — כשהוא עצמו יודע הרבה על העולם הסובב אותו, מציל עשרות נחשים המועילים לחקלאות מידי מתיישבים כפריים בעלי דעות קדומות, מגלה את מורהו הסדיסט כנאצי המסתיר את עברו. דוידק כובש בכוחו הנסתר ובכשרונותיו את לבם של שלושת חבריו, הגרים באותו בית. גם אם אינם אוהבים יהודים, אף כי אינם יודעים מה זה, הם הולכים אחריו כמהופנטים. הוא עושה עימם מה שהוא רוצה. ונעלם. הוא נכנס למנהרה לא ארוכה ושוב לא יוצא ממנה. לשווא יחפשוהו. העוזרת שלו, אלקה, שותקת כמו קבר. אינה זוכרת דבר.

דוידק נעלם ואיננו עוד, אך כוחו הרמוני הנסתר נותר אחריו. הייתכן כי זה הוא מעורר, אחרי שלושים שנה, מהומות דמים של הפועלים בגדנסק? מי יודע? דוידק איננו, אבל החקירה אחרי היעלמו המסתורי נמשכת. המיליציה והנהלת בית־הספר משוכנעים כי ניספה יחד עם אלקה בהתפוצצות האחרונה וגופותיהם התרסקו לרסיסים.

למרות זאת נותרים החקירה והכוח המסתורי בעינם. בהקשר זה עולה בזכרון נבואתו של יוליוש סלובצקי, אחד ה„חוזים" הרומאנטיים של הספרות הפולנית, בשירו „צוואתי שלי":

הכוח המטלי אחרי כלותי ישרד.
אותי החי איכול, עיטר רק בפרחים.
אבל אחרי מותי רוחו ירדוף לעד
עד שאתכם חולי־אישים יהפוך למלאכים.
(תרגם בנימין טנא)

נתן גרוס

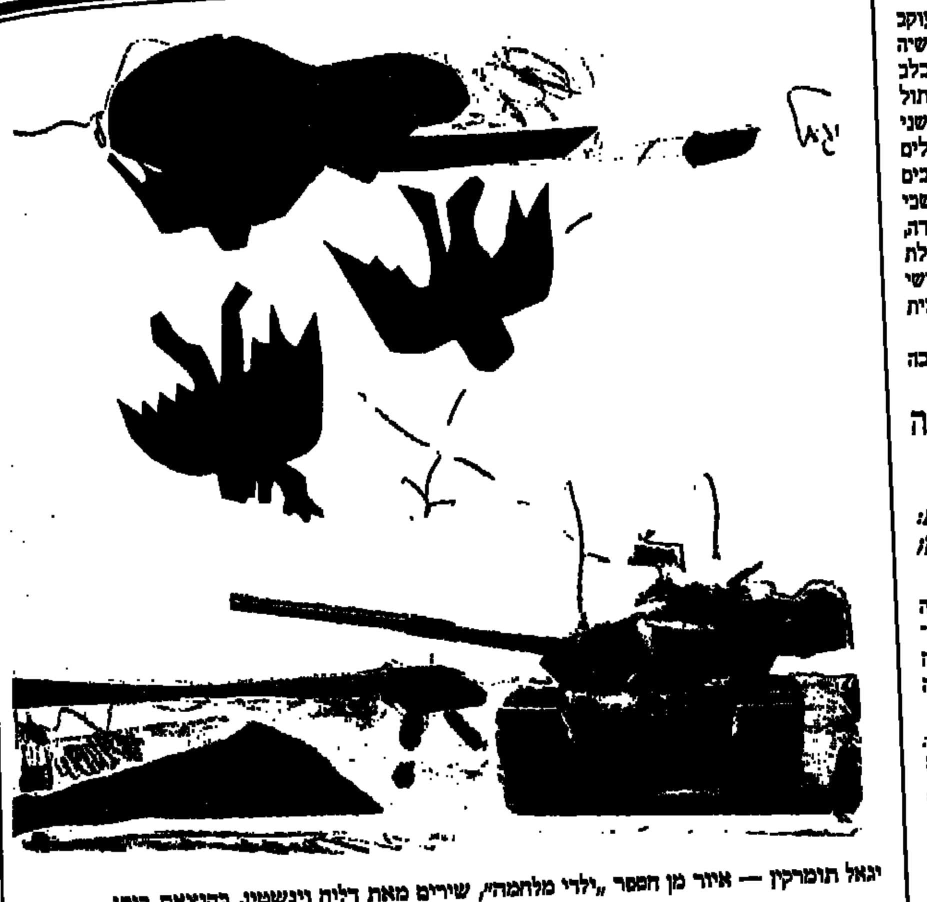

יגאל תומרקין — איור מן הספר „ילדי מלחמה", שירים מאת דליה וינשטין, בהוצאת ביתן.

תומרקין מטייל

יגאל תומרקין: בנין הארץ, תל־אביב. משרד הביטחון — ההוצאה לאור, ספריית „אוניברסיטה משודרת", 1988.

כל מי שיחפש בספרו דק הכרס של תומרקין אבן־דרך לתולדות האדריכלות העולמית והיהודית־ישראלית, יתאכזב. כך גם יקרה למי שיחפש ביקורת נוקבת והודרנית על פרוייקטים אדריכליים יהודיים. גם לעבודותיו של תומרקין אין זכר בספר, שבפתיחתו מתנצל המחבר: „אינני גיאוגרף, אף לא היסטוריון, לא הולך וטייל סנאטי ולא איש, אף שעל, אני אמן ער ורגיש לנופי הארץ, רבדי התרבות השונים ועריצות המיתוסים, אני נפעם מעוצמת האור ומן השכבות והרמות של ההיסטוריה."

המחבר מטייל ברחבי הארץ, ובכל איזור ואתר הוא מתרשם ומעלה את הרהוריו במנקסו, ואגב־כך מביא מובאות רבות מקשת רחבה של הוגים היסטוריונים, ממקורות קדומים שונים, ובעיקר מספרי התנ"ך. תומרקין מרבה לצטט את יוסף בן־מתתיהו (פלביוס), את פרופ' קיסמן, מספרו על „תולדות האמונה היהודית", את פאלמר ואת מרק טווין, שכנראה הוא אוהבו מאוד, בשל ביקורתו הקשה והציניות על הנעשה בארץ, את יהושפט הרכבי, את הנרי לאמנס על „תולדות האיסלאם", את איבן חלדון ואת האדריכלים לה־קורבוזיה ואריה שרון. אלה ואחרים מסייעים בידו להבין את התפתחותו של הנוף האנושי בכלל והאדריכלי־תרבותי בפרט.

תומרקין מובילנו בשבילי הארץ ומשחזר את המבנים, התכנון וההשתלבות בנוף מתקופת המקרא, דרך יהושע והמלכים, תקופת הורדוס, „הבנאי הגדול מכולם", הנצרות, הצלבנים, האיסלאם, ישראל במאה הי"ט, המדינה שבדרך וכלה בתקופת הבינוי בעשורים הראשונים של המדינה.

הפרקים העוסקים בהיסטוריה ובאורבניות אינם ממצים. המחבר מבצע „קפיצות" רבות בזמן, בלא רציפות מחשבתית. מכך קשה לקבל תמונה שלימה. אולם, חשיבותם של פרקים אלה נעוצה בגישתו המיוחדת של תומרקין, שמנפץ מיתוסים ומעלה על נס דווקא סוגיות שנויות במחלוקת, כרמות־המזבח, „מגדל בבל", כפירה במעשי־ידיהם של בני־ישראל במצרים ועוד.

הפרקים הבאים בספר סוקרים את העת החדשה (פרקים ט־י"ג). כאן מעלה המחבר על נס את אותם אדריכלים ידועי־שם ומוכרים פחות, שהפיחו רוח חיים באדריכלות הישראלית וניסו לגשר על המגמות השונות, בין מזרח למערב, בבקרו קשות את המגמות הנובורישיות, האקלקטיים, השמאלציים („בתי־החלומות" המצועצעים). בין המבוקרים קשות מופיעים אדריכלים כמנחם־זוק, שליט, ברוולד, ברנסקי ואחרים.

בין האדריכלים הנערצים על תומרקין, אלה שניסו לבנות תוך כדי השתלבות בנוף ובהווה הארץ, מצוי אריק מנדלסון, שבין יצירותיו האדריכליות, בית־החולים „הדסה" בהר הצופים, המקלטה לחקלאות ברחובות, בית הנשיא ברחובות, בית־שוקן, גנים ציבוריים ועוד. אדריכלים אחרים שהמחבר משבחם הם אריה שרון, אלפרד נויס, רכטר (האב) ואחרים. לגבי עבודות אחרות הוא שופך אש וגפרית ובמפרט לגבי הבניינים והתכנון „המודרני": „החברה הישראלית הפכה לחברה של ריצה אחר ערכים מזוייפים ובני חלוף. והתומה והשאיפות לערכי־אמת של שנים קודמות הלכו ונשכחו. נשכח קנה־המידה, שהוא אחד היסודות החשובים באדריכלות. קנה־מידה חברתי, כלכלי, כמותי ואיכותי. הארכיטקטורה היא ראי החברה הולידה באותה התקופה בנייני ענק בנוסח „אמריקאי." (עמ' 118־118). והדוגמאות לא חסרות: „מגדל־שלום", התחנה המרכזית, שורת בתי־המלון בחוף תל־אביב החוצצת בין העיר והמלוחיתה ובין הים, „לב דיזנגוף", וילות במגנון עובדי־ישי בפרברי העיר העברית הראשונה ומטורות ציבור ושירות שונים. את האדריכלות המנגנונית, הפונקציונאלית והאורגנית, תוספת מם, לדעת תומרקין, אדריכלות של „מקושש יותר, מקשקש יותר, משורנת יותר". בשיחה עם אריה שרון מעלה תומרקין קווים לדמותה של העיר רבתי ועיקרה יצירת מוקדים אורבניים חזקים, שדרות נרחבות, קשר הדוק לשפת־הים, כברות ירוקות ועוד.

מסקנותיו של תומרקין הן די עגומות. ריבוי האוכלוסין, הבעיות האקולוגיות הקשות, אובדן הדרך החברתית, הנהייה אחר מיקסמים שהוא כל בליים — יכולים להובילנו אל עברי־פי־פחת: „אם לא יגיע העולם לניהול־על עד לסוף המאה ה־20, הוא יחזור לשבטיות" (עמ' 140).

למרות שמשנתו אינה סדורה, והוא ערוך כהרצאות נפרדות, הספר מרתק בשל רוחב ידיעתו. הוא אינו מצטמצם בהיבטים אדריכליים טהורים בלבד, אלא סוקר את תולדותינו ואת מעשינו, תוך ביקורת נוקבת.

אין אנו משופעים בספרי הגות של אדריכלים ומתכננים ורוב ידיעותינו באות לנו מתוך לקט בספרי תולדות א"י, מונוגרפיות ומאמרים שונים בכתבי־עת. מכאן ייחודו של הספר וחשיבותו הרבה להבנת המירקם העירוני, הנופי והתרבותי בתוך היסטורי.

דן יהב

הופיע
הדפסה שניה
„בקש שלום ורדפהו"
מאת אליהו בילצקי
ספר המניפסט האנטי־מלחמתי
להשיג אצל המחבר – משמר הירדן 1 גבעתיים, טל' 5712942

תל־אביב

אסתר
ללא מעצורים
מוצ"ש וחול 7.30, 9.45
יום ו' 10.00, 12.15
יומיות 5.00
יום ד' 9.45

אורלי
עליזה מזרחי
יום ו' 10.00
מוצ"ש וחול 7.15, 9.30
יומיות 5.00

בית ציוני אמריקה
לול
יום ו' 14.30
ופיו של החטא
יום ו' 24.00
לול
מוצ"ש
11.30, 7.30, 9.30
יום ד' 21.30
יום ה' 17.00, 19.30, 21.30, 23.30

בן יהודה
אלף האורות של ניו־יורק
מוצ"ש וחול יומיות 5.00
7.15, 9.30
מגלה את אמריקה
יום ו' 10.00, 12.00
יום ד' 9.30 בלבד

גת
בוקר טוב ויאטנם
יום ו' 10.00, 12.00
מוצ"ש וחול 7.30, 9.45
יומיות 5.00
יום ד' 9.45

גורדון
החגיגה של באבט
יום ו' 14.30
מוצ"ש וחול 7.30, 9.45
יומיות 17.00
יום ד' רק 21.30

דקל
קרוקודיל דנדי
מוצ"ש וחול
7.15, 9.30
DIE HART
יום ו' 10.00 טרום בכורה
יום ב' קרוקודיל דנדי 10.00

דרייב אין
גבר, ללא רחמים
יום ו' 10.00
7.30, 9.30
סקס, 12.00

הוד
מגלה את אמריקה
7.15, 9.45

לימור חדש
מגפיים לוהטים
יום ו' 10.00, 12.00
חול 5.00, 7.30, 9.30
12.00 חצות – שכרון חושים
יום ד' 9.30

פאר
כח משיכה
מוצ"ש וחול 7.30, 9.30

מוזיאון ת"א
עיניים שחורות
7.00, 9.30
בגלל המלחמה ההיא
7.00, 9.00

טיילת 1
שם המשחק
מוצ"ש, 7.30, 9.45
יום ו', 9.45, 12.00
לסי שובי הביתה
שבת 11.00,
חול 5.00, 7.30, 9.45

טיילת 2
מוכת ירח
מוצ"ש, 7.30, 9.45
יום ו' 14.00, 9.45, 12.00
חול 7.30, 9.45
חתיך חתיך
יום שבת 11.00

טיילת 3
מחיר הבגידה
מוצ"ש וחול, 7.30, 9.45
יום ו' 14.00, 9.45, 12.00
מעבר לשיא
יום שבת 11.00

פריז
לידי איב
מוצ"ש וחול 7.15, 9.30
מילכוד 22
יום ו' 14.30
מארה סאד
16.30
מונטי פייטון –
בראיין כוכב עליון
יום שבת 11.00
בגידה
13.00
מלצר
15.00
חוכמת רחוב
17.00
בולשוט
23.30
זכוכית שבורה
יום א' 23.30
מונטי פייטון והגביע הקדוש
יום ב' 23.30
בראיין כוכב עליון
יום ד' 23.30
שוער הלילה
יום ה' 23.30

חן 5
הקיסר האחרון
יום ו' 10.00
6.30, 9.30
מוצ"ש
א', ב', ח' 11.00, 2.00, 6.30, 9.30,
יום ד' 9.30
רובין הוד
שבת 11.00

לב 1
הנסיכה הקסומה
יום ו' 22.00, 24.15
8.00, 10.00
א־ג 14.00, 8.00, 10.00
ה' 8.00, 10.00

לב 2
אהבנו כל כך
יום ו' 21.45, 12.15
מוצ"ש 7.15, 9.45
א־ג 14.00, 16.45, 17.15, 21.45
ה' 20.00, 22.00

לב 3
זה אצלה בדם
יום ו' 21.50, 24.15
מוצ"ש 7.20, 9.45
א־ג 14.00, 17.00, 19.20, 21.45
ה' 20.00, 22.00

לב 4
חופשה בכפר
יום ו' 10.00
7.40 מוצ"ש
א־ג 17.00, 19.40
ה' 20.00
החבר של חברה שלי
יום ו' 12.15, מוצ"ש 9.55
א–ג 14.00, 9.55 יום ה' 22.00

שחף
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
יום ו' 10.00
מוצ"ש וחול 5.45, 9.15
יום ד' 9.15, בלבד

תכלת
כרמן
מוצ"ש וחול 6.30, 9.30
יום ד' 9.30

תל־אביב
גבר, ללא רחמים
יום ו' 9.45, 12.00
מוצ"ש 7.15, 9.40
חול 5.00, 7.15, 9.30
יום ד' 9.30, בלבד

חיפה

רב גת 1
בוקר טוב ויאטנם
מוצ"ש וחול 6.45, 9.15

רב גת 2
פרחים בעליית גת
מוצ"ש וחול – 7.00, 9.15

חן
עליזה מזרחי
מוצ"ש וחול – 7.00, 9.15

אורלי
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
מוצ"ש וחול 6.00, 9.15

רון
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7, 9.15

אורה
קפה בגדד
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

קרן אור המחודש
החגיגה של באבט
מוצ"ש וחול – 7.00, 9.15
יומיות – 16.30
התפוז המכני
מוצאי־שבת – 23.30
התפוז המכני
חמישי – 23.30

פאר
ללא מעצורים
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.15

עצמון 1
מצלמה בלי בושה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

עצמון 2
מגפים לוהטים
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

עצמון 3
שם המשחק
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

רב אור 1
פרנטיק
מוצ"ש וחול – 6.45, 9.15

רב אור 2
קרוקודיל דנדי II
מוצ"ש וחול – 7, 9.15

רב אור 3
החבר של החברה שלי
מוצ"ש וחול – 7, 9.15

חן 1
פרנטיק
יום ו' 9.55, 12.00
מוצ"ש 7.30, 9.50
א', ב', ח' 5.00, 7.30, 9.50
יום ד' 9.45
מק חברי הטוב ביותר
שבת 11.00

חן 2
טומי
7.30, 9.50, מוצ"ש
א', ב', ח' 5.00, 7.30, 9.30
יום ד', 9.45
מהדובים באהבה
שבת 11.00

חן 3
פרחים בעליית הגג
יום ו' 10.00, 12.15
7.30, 9.50, מוצ"ש
א', ב', ח' 5.00, 7.30, 9.50
יום ד' 9.45
ספר הג'ונגל
שבת 11.00

חן 4
בעקבות האיגואנה הכחולה
יום ו' 10.00, 12.00
7.30, 9.50 מוצ"ש
א', ב', ח' 11.00, 2.00,
5.00, 7.30, 9.50
יום ד' 9.45
הרפתקאות הצ'יפמנק
מסביב לעולם
יום שבת 11.00

גבעתיים

שביט
הקיץ של אביה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

הדר
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

צוותא – תרבות מתקדמת

„צוותא" ירושלים
יום שני, 19.9.88 שעה 20.30 ערב לשלה אמריקה הלטינית משתתפים: חווה, איציקסון, עו"ד נוח סולן וחיים חיי.

יום חמישי, 22.9.88 שעה 20.30 הרצאה על הגשטאלט.

ליל שבת, 23.9.88 שעה 22.00 הופעת הזמרת יעל לוי.

שידורי האולימפיאדה על מסך ענק. יוקרנו כל יום בצהריים ובערב. שידורי לילה יוקרנו למחרת בשעה 17.00.

„צוותא" ראשון־לציון
מוצ"ש 17.9.88 שעה 21.00 „חגיגת סיום הרוטציה" משתתפים: טוביה צפיר, אסנת וישינסקי ומני פאר. מערכונים וחיקויים בנושא האקטואליה.

ליל שבת, 23.9.88 שעה 22.00 בני גוטן – „כמת טוב.

יום ראשון. 25.9.88 שעה 22.00 יהונתן גפן מופיע בהצגת קברט ספרי עסו.

„צוותא" בית־אליעזר
מוצאי שבת, 17.9.88 שעה 21.00 „אנים ושמות", דני רובס והגיטרה.

יום שישי 23.9.88 שעה 15.30 מופע לכל המשפחה עם ציפי שביט.

מוצ"ש 24.9.88 שעה 21.00 „איפה הכסף" קומדיה בהשתתפות: גבי עמרני, קרולין לנגפורד, ארמנדו סיסמט, תקוה עזיז, רחל חימיאן, ששון אלכותר, דוד פלס, עיבוד ובימוי – יואל זילברג.

„צוותא" אשדוד
ליל שבת, 16.9.88 שעה 22.00 ערב ראיונות בהנחיית איתן דנציג.

ירושלים

אורגיל
בוקר טוב וייטנאם
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30
יום ד' – 9.30

אדיסון
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.30

עדן
עליזה מזרחי
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.30

אורנע
פרנטיק
מוצ"ש וחול –7.00, 9.15

רון
מפגש לוהט
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.15

תיאטרון ירושלים
תשוקות באפריקה
שישי – 14.00
א', ב', ח' – 7, 9.30
יום ד' רק
קפה בגדד
יום ו; 14.00
א', ב', ח' – 7.00, 9.30
יום ד' רק 9.30
הקיץ של אביה
יום ב' – 19.00
עולם נפרד
יום ו' – 14.00
יום ב' – 21.30; יום ד' – 21.30

סמדר
המבצר הנסתר
מוצ"ש וחול – 6.45, 9.30

אימפריה 1
פקין בלוז
מוצ"ש וחול –7.45, 9.45
יום ד' רק 21.30
יומיות 5.00

אימפריה 2
כת משימה
מוצ"ש וחול 7.45, 9.45
יומיות 17.00 – יום ד' רק 21.30

מיטשל
פרחים בעליית גג
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.30

כפיר
מילגרו
מוצ"ש וחול – 7.20, 9.40

בית אגרון

אור 1
מצלמה בלי בושה
מוצ"ש וחול – 7.30, 23.30

אור 2
הנסיכה הקסומה
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.30

אור 3
מגפים לוהטים
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.00

אור 4
עיניים שחורות
מוצ"ש וחול – 7.00, 9.00

אור 5
נשואים פיקטיביים
מוצ"ש וחול – 7.00, 9.00

בת־ים

עצמאות
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

נתניה

שרון
מצלמה בלי בושה
מוצ"ש ומוצאי חג – 7.00, 9.15
ימי חול – 5, 7, 9.15

סטודיו
פרנטיק
7.15, 9.30
מתח גבוה
24:30

פתח־תקוה

היכל 1
מצלמה בלי בושה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.40

היכל 2
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.40

היכל 3
הנסיכה הקסומה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.40

רמת־גן

גן 1
בוקר טוב וייטנאם
שישי – 9.50, 12.15
מוצ"ש – 7.25, 9.55
חול – 5.00, 7.30, 9.50
יום ד' – 9.45
הנסיכה הקסומה
שבת – 11.00

גן 2
פרנטיק
שישי – 9.55, 12.20
מוצ"ש וחול – 5.00, 7.20, 9.50
יום ד' – 9.45

גן 3
פרחים בעלית הגג
א', ב', ח' – 5.00, 7.30
יום ו' – 10.00
מוצ"ש – 7.30
משדרים חדשות
שישי – 12.15
מוצ"ש – 9.50
א', ב', ח' – 9.50
יום ד' – 9.50
מהדובים באהבה
שבת – 11 בבוקר

גן 4
הנסיכה הקסומה
שישי – 10.00, 12.15
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.50
יומיות – 5.00
יום ד' – 9.50
שבת 11.00
מק חברי הטוב ביותר

אואזיס
ללא מעצורים
שישי – 10.00
מוצ"ש וחול – 7.30, 9.50
יומיות – 5.00
יום ד' – 9.45

לילי
כוח־משיכה
שישי – 10.00
מוצ"ש – 7.30, 9.30
חול יומיות – 5, 7.15, 9.30
יום ד' – 9.30

עפולה

מופתרון
מפגש לוהט
מוצ"ש ומוצאי חג – 9.30

חולון

ארמון
כוח משיכה
יום ו' – 10.00
מוצ"ש וחול – 7.15, 21.30
יום ד' – רק 21.30

סבוי
מגלה את אמריקה
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30

מגדל
ללא מעצורים
שישי – 10.00
מוצ"ש וחול – 7.15, 9.30
יום ד' – 9.30

באר־שבע

חן
נס ברח' 8
7.15
חרטה
9.30

ראשון־לציון

רון 1
מצלמה בלי בושה
מוצ"ש ויום ג' – 7.15, 9.15
גם ב־11 בבוקר
ימים ד'־ח' – 5, 7.15, 9.40

רון 2
מגלה את אמריקה
מוצ"ש ויום ג' – 7.15, 9.15
גם ב־11 בבוקר
ימים ד'־ח' – 5, 7.15, 9.40

רון 3
טירונות
מוצ"ש ויום ג' – 7.15, 9.15
גם ב־11 בבוקר
ימים ד'־ח' – 5, 7.15, 9.40

חדרה

חדרה
הקיץ של אביה
מוצאי־שבת מוצאי חג
ובימי חול – 7.15, 9.30

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה

● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שישי
שערי צדק – ילדים, פנימית, הרטה ע"כ – כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג., נשים.
שבת
ביקור חולים – ילדים, נשים, הרטה ע"כ – פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.

יד ביד – אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה
ירושלים – 02־243358
ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04־229488 (11.00–20.00)
גליל מערבי – 04־922222
קו פתוח להורים במצוקה
ביפו: ב' ו־ה' – טל. 222732.
„קו פתוח" – אוזן קשבת לילדים ובני נוער 03־229723 (24 שעות)

צוותא לתרבות מתקדמת

תיאטרון
שבת 17.8, א' 18.9, ב' 19.9 – 20.30 – „לשבור את הצופן" – ת. קאמרי.

שישי – 16.9 – בשעות 22.00–24.00. חמישי – 22.9 – בשעה 21.00 –
„סטריפטיז אחרון 88" קאברט סאטירי מאת הילל מיטלפונקט. בימוי: גדליה בסר. תפאורה: איתן לוי. מוסיקה: שפי ישי. תאורה: פליס רוס. תלבושות: אילת הרפז. תנועה: תמי בן עמי. משתתפים: מוחמד בכרי, תחיה דנון, עמי וינברג, רוברטו פולק, ענת צחור, ליאורה ריבלין. על יד הפסנתר: רונית שפי.

בידור
רביעי – 21.9 – 22.00 – יהונתן גפן
חמישי – 22.9 – 17.00 – מועדון הווידאו בהנחיית יואב קוטנר: „הסמיתס"

ארועים מיוחדים
שישי – 16.9 – 14.00 – סיור כדרך חזיז בלבנון – אל"מ ראובן אבירם. סיור ונקודת שבירה לאומית – ד"ר יהודה בן מאיר. ראשון – 18.9 – 18.00 – „קפה פוליטי" – שלום ומלחמה, בהשתתפות: ד"ר מאיר פעיל, ד"ר אריה יערי.

בצוותא מוצגת תערוכת צורים של חנן ידין

שבת – 17.9 – שנף – רחובות. ראשון – 18.9 – תיאטרון ירושלים. שני – 19.9 – היכל התרבות כפר־סבא. שישי – 23.9 – מופתרון עפולה. שבת – 24.9 – כפר בלום.

אל תלכו לישון — כדאי לצפות הלילה בפתיחה בסיאול!

המשחקים האולימפיים ייפתחו הלילה, ב־2, שעון ישראל, בסיאול, בטקס חגיגי, רב־רושם, שלדעת הקוריאנים לא היה כמוהו עד כה במשחקים האולימפיים. תהיה זו תצגה מושלמת – מבטיחים המארגנים.

הרבה צבע. הרבה אירועים והרבה הפתעות יהיו בטקס־הפתיחה שהקוריאנים שוקדים עליו למעלה מארבע שנים. כבר בטקס־הנעילה של המשחקים האולימפיים בלוס־אנג'לס הם שיגרו נציגים שגילו אז טפח ממה שיהיה הלילה באיצטדיון בסיאול.

הצעתנו לכל הישראלים: כדאי לא ללכת לישון! יהיה מה לראות בטלוויזיה הישראלית שתעביר את הטקס במלואו עד לשעה 6 בבוקר.

ישראל תשתתף, כמובן, בטקס־הפתיחה. היא תהיה המדינה ה־118 שתיכנס ותצעד בין יפאן וג'מאייקה. את הדגל שלנו יישא הקלע יצחק יונסי.

בחזרה הכללית שלשום נשא את הדגל מאמנו של הקלע, יאיר דווידוביץ. הוא גם רץ עם הלפיד ברחובות סיאול קטע קטן. קיבל אותו מרץ מג'מאייקה, ומסרו לרץ מיפאן.

הכל מוכן לטקס הפתיחה. המשלחות מתמרקות ו...גם הבטחון קפדני.

בתום חמש שעות דיון הוחלט:

מתאגרפי ישראל יוכלו להופיע בזירת סיאול!

ישראל תצטרך להמציא תוך עשרה ימים את רשימת 17 הנוסעים לדרום־אפריקה שיושעו מפעילות

מוטי חביב
שליחנו בסיאול

המתאגרפים הישראלים ישתתפו במשחקי־סיאול. המתח האדיר שהצטבר לפני כנס הנהלת ההתאחדות הבין־לאומית באיגרוף התפרק אתמול, כאשר נמסרה ההחלטה שלא להשעות את מתאגרפינו מהזירה האולימפית.

בתחילת הכנס זומנו להופיע נציגי ישראל. שמואל ללקין, מנכ"ל ההתאחדות לספורט, ואורי אפק, ראש המשלחת הספורטיבית, שהו בחדר חמש דקות בלבד. ללקין מסר את השתלשלות העניינים בפרשה הדרום־אפריקנית הכאובה. נראה היה שכל הנציגים הכירו היטב את הנושא. עם סיום ההסברים יצאו הישראלים, וציפו כחמש שעות עד שנמסרה להם ההודעה המשמחת ששלושת המתאגרפים, יהודה בן־חיים, אהרון יעקבשווילי ויעקב שמואל, רשאים ליטול חלק במשחקים האולימפיים, וכי השעייתם מתחילת השבוע בטלה.

פול קונור, הנציג האמריקני, חבר הנהלת התאחדות האיגרוף הבין־לאומית, מסר לאחר־מכן לכתבים כי ההנהלה החליטה פה אחד לאפשר לשלושת המתאגרפים הישראלים להופיע במשחקי־סיאול. „ההחלטה היתה חד־משמעית: מותר להם להתאגרף".

קונור הוסיף כי התקבלה הטענה הישראלית שהמשלחת יצאה לדרום־אפריקה ללא רשות, ואף אחד משלושת המתאגרפים, שנמצאים בסיאול, לא נטל בה חלק. הנציג האמריקני, שסייע לישראלים, הדגיש כי 17 מתאגרפים ועסקני איגרוף, שנטלו חלק באותו סיור, הורחקו לצמיתות מפעילות בין־לאומית. הוא ציין כי נציגי ישראל מסרו את שמותיהם של 14 נציגים, אך הוסיף כי ידוע שהיו שלושה נוספים. לישראל ניתנו עשרה ימים כדי למסור את המידע על שלושת הנוספים. „אם לא יתקבל המידע — ציין קונור — עלולה ישראל להיות מורשעת לזמן בלתי־מוגבל".

נשיא ההתאחדות הבין־לאומית באיגרוף (איב"א), אנואר צ'אודרי מפאקיסטן, אמר בשעות הערב לכתבים, לפני סוכנות הידיעות הצרפתית, כי ראשי המשלחת הישראלית למשחקים האולימפיים הכחישו את השמועות כאילו איימה המשלחת כולה לפרוש מסיאול אם יושעו שלושת המתאגרפים.

לדעת צ'אודרי עשתה התאחדות האיגרוף הישראלית „מישגה חמור" וכי „הפרה במזיד" את הוראות ההתאחדות הבין־לאומית ושל הוועד האולימפי הבין־לאומי בקיימה מגעים עם דרום־אפריקה.

עוד טען צ'אודרי, לפי סוכנות ע"צ, כי חברי הנבחרת הישראלית השתתפו בשש תחרויות בשמות מזוייפים.

היום בשעות הצהריים תיערך הגרלת המתאגרפים. אחרי המתח שפקד את המתאגרפים בקשר לפרשה הדרום־אפריקנית הם נתונים עתה למתח בריא יותר: הם מצפים להגרלה טובה שתפתח בפניהם את הדרך לעלות לסיבוב השני.

הגרלת הטניסאים תהיה ביום שני במלון הייאט בסיאול.

שטיגמן יתחרה ביום שני

אייל שטיגמן, נציג השחייה הישראלית בסיאול, יזנק לבריכה רק ביום שני ולא ביום ראשון, כפי שנקבע תחילה.

היום, לפי תקנון המשחקים, יגולחו כל השחיינים בחזיהם. חברי המשלחת הישראלית התלוצצו על חשבון שטיגמן: „יגלחו אותך, עכשיו תהיה יפה יותר".

משלחת ישראל תצעד הלילה בטקס הפתיחה בסיאול

מחצית הישראלים תלויים בהגרלה

אורי אפק, ה„שף־דה־מיסיון" של ישראל: משלחת קטנה בלבוש מודרני ★ השייטים, בפוסאן, לא ישתתפו במצעד ★ המבחן הגדול: אם הספורטאים יגיעו לשיאם ברגע־האמת ★ קוריאה: כלכלה, בטחון, ספורט, אומנות ומבצעים מקוריים ★ התחזית: רוב המדליות יפלו בידי שש מדינות

ישראל פז

— איך תיראה משלחת ישראל שתצעד הלילה בטקס־הפתיחה של המשחקים האולימפיים בסיאול?

● אורי אפק: לבושה היטב. פעם ראשונה יצעדו הספורטאיות בלבוש אופנתי־מודרני, ללא כובעים, והספורטאים והמלווים בצבעים הקלאסיים של ישראל: מקטורן כחול, מכנסיים בהירים וחולצה לבנה. את הדגל ישא ספורטאי, תוצרת הארץ, הקלע יצחק יונסי בן אשקלון, שזו לו הפעם השנייה לייצג אותנו במשחקים האולימפיים. בלוס־אנג'לס דורג במקום השמיני. תהיה זו משלחת קטנה מאחר שארבעת השייטים ושני המאמנים שוהים בפוסאן, שם יתקיימו תחרויות השייט. לזכותם של הספורטאים יש לציין שהשיגו את מקומם תוך מאמץ, לפי קריטריון שלא הופר.

הדובר, אורי אפק, מנכ"ל הוועד האולימפי הישראלי וראש המשלחת הישראלית בכפר האולימפי. אורי, שחגג השבוע בסיאול את יום הולדתו ה־56, איש ספורט ותיק, והוא, בלשון האולימפית: „שף־דה־מיסיון" של המשלחת.

— מה ההבדל בין משלחת ישראל בסיאול עם אלו שהופיעו במשחקים האולימפיים במונטריאול (1976) ובלוס־אנג'לס (1984)?

● אפק: יש כמה מאפיינים. כמחצית הספורטאים תלויים הפעם בהגרלות, כך, ארבעת הטניסאים, שלושת המתאגרפים ושני המתאבקים. הגרלה טובה תסייע להם להתקדם. ארבעת השייטים, שני צמדים, תלויים במזג־האוויר. הויתור על שיוט יום־הכיפורים יקשה ללא ספק מאחר שיאבדו שיוט רוכבי היכול להועיל. שלוש המתעמלות, שני הקלעים והשחיין תלויים בהישגיהם. במונטריאול הופיעה ישראל עם 11 ספורטאים ונבחרת כדורגל. משלחת זו הגיעה להישגים הטובים ביותר שלנו במשחקים האולימפיים. הפעם, בניגוד למונטריאול ולוס־אנג'לס, כל הספורטאים הם תוצרת עצמית, הגם שחלק מהם נולדו בברית־המועצות. רק אבן ברנשטיין התאבק עוד בהיותו בארצות־הברית.

בדרך לברצלונה

— מה התחזית שלך?

● אפק: תמצית התחזית שלנו, ובזה המבחן הגדול, היא אם הספורטאים יגיעו לשיאם ברגע האמת שלהם, דבר שלא התברכנו בו יותר מדי בעבר.

— במבט לאחור, האם היו הקריטריונים שנקבעו צודקים?

● אפק: במבט קדימה, ולפני שאני יודע את הישגי סיאול, אני יכול לומר שעצם הקריטריונים מבטיחים משלחת טובה בהרכבה למשחקים האולימפיים בעוד ארבע שנים בברצלונה. אני מקווה שבאותם משחקים ייוצגו בכבוד גם ענפי האתלטיקה והשחייה.

— מהיכן האופטימיות הזו, ועל מה היא מתבססת?

● אפק: מהתחושה שראשי הענפים כבר מבינים את הקריטריונים: למרות שאין ויתורים ויודעים שצריכים לעבוד קשה ולשתף פעולה כדי להגיע לתוצאות שלדעתי הן בהישג־יד. ראינו ענפים מתמודדים, ראשי ענפים מתמרדים, מרכזים לא מרוצים, אבל בסופו של דבר אירע מה שקורה בכל העולם: עם המידע והאמצעים רק הספורטאי, בסיוע מאמנו, הם שעושים את התוצאה. אף מעבדה לא תחליף את המאמן דוד קושניר על המסלול; שום קומפיוטר לא ייכנס לאולם במקום המאמנת זהבה דיסמן ורק מאמן הקליעה, יאיר דוידוביץ, יכוון את יצחק יונסי. אחרי ההכנה הטובה, הספורטאים הם לבד־לבד בזירה והם שחייבים להוכיח את עצמם.

— מה בכל זאת חסר למשלחת שלנו?

● אפק: משלחת בלי ענף קבוצתי לוקה מאוד בחסר. לדאבוני בולטים הסייפים בהיעדרם, בעיקר בגלל יום כיפור, והאתלטים לא ישלחו על שאינם בסיאול.

אירועי־לווי

— כיצד אתה רואה את המשחקים האולימפיים בסיאול?

● אפק: לאור שני ביקורים שהיו לי בסיאול, לפני המשחקים, חשתי שלאורך כל הדרך, מאז קיבלה קוריאה את אירוח המשחקים האולימפיים לפני שבע שנים, חייה המדינה את האירוע.

— האם מסוגלת דרום־קוריאה, לאור מצבה, להצליח בארגון המפעל?

● אפק: אם לצאת מנקודת־מבט לא רק ספורטיבית אלא כלכלית, כדאי לציין שבארבע השנים האחרונות דילגה קוריאה מהמקום ה־10 ל־5 מבחינת מעצמה כלכלית. גם מההיבט התרבותי עושים הקוריאנים מעל־ומעבר. למשל, הקימו גן־פסלים, בו אגב ישנו גם פסל של האמן הישראלי, דני קרוון. הם הכינו תערוכות אמנותיות, משט ימי, מירוץ־לפיד בלתי־שיגרתי. הם רוצים לעלות על האמריקנים שאירגנו משחקים אולימפיים מוצלחים בלוס־אנג'לס. תהיה גם תהלוכה עם תלבושות מסורתיות של כל העמים. גם אנו שותפים לכך. דבר פיקנטי: הקוריאנים שלחו לישראל, כמו לשאר 161 המדינות, שקית עם זרעים של פרחים קוריאניים אופייניים. אנו, מצידנו, החזרנו להם שקית עם זרעים של פרחים ישראליים אופייניים.

אורי אפק

— מה מבחינה ספורטיבית־מקצוענית?

● אפק: צפויים מפגשים מרתקים. אמנם לא נראה בכדורסל את המקצוענים מהאנ.בי.איי. בגלל חוקים פנימיים באורה"ב, אבל לראשונה יופיעו במשחקים אולימפיים בכירי הטניסאים המקצוענים בעולם. כך גם בטניס־שולחן. הפעם, בהגדרת המומחים, תהיה זו האולימפיאדה המקצוענית ביותר. אבל מבחינת הסטטיסטיקה לא תישבר המסורת ש־6 מדינות לפחות יזכו ברוב המדליות ובראשן אורה"ב, בריה"מ, מזרח־גרמניה ואחרות. קשה לצפות בשטח זה להפתעות. לא נראה מנצח אולימפי ממדינה קטנה כמו כרטל מלוכסמבורג.

— מה המסקנות לעבודה?

● אפק: יהיה עלינו לא לסמוך על נסים ולהיבנות על הבנות של שנה־שנתיים. יש לעמול ארוך שנים באינטנסיביות, וזה התנאי להצלחה במשחקים אולימפיים.

לבסוף, וידוי אישי: אם ההתייחסות של מרכזי הספורט וראשי מוסדות הספורט תהיה כמו היום, אני משוכנע שלא אהיה במסגרות הזו.

מאמן השחייה, דוד סיבור, מנבא מאבקים דרמטיים בסיאול

ביונדי זה לא ספיץ!

דוד סיבור

השחיינים יזנקו ביום ראשון בבוקר לבריכה האולימפית בסיאול. בימים האחרונים התאמנו במרץ. השוני הפעם, לעומת העבר, שהתחרויות ייערכו ברווחי־זמן לא מקובלים בין המוקדמות והגמר. כך, למשל, ייפתחו התחרויות מחרתיים ב־9 בבוקר במוקדמות, ומישחי־הגמר באותם מישחקים יהיו רק לאחר 25 שעות, למחרת בשעות הצהריים. כך גם בימים האחרים.

כל זה קורה בגלל שידורי הטלוויזיה לארה"ב. יש לי הרגשה שהדבר יפגע בשחיינים. תשובה לכך נקבל, כמובן, רק בתום התחרויות. בגלל עובדה זו ימשכו התחרויות שמונה ימים. לכן, להערכתי, אותם שחיינים שיתמקדו במספר קטן של מישחים, ייצאו נשכרים.

לאחרונה פורסם שהאמריקני מאט ביונדי הודיע שישתתף בארבעה מישחים אישיים ובשלושה מישחי־שליחים. נמסר שבכוונתו לחקות את מארק ספיץ הגדול, שזכה בשבע מדליות־זהב ב־1972. נשכח אולי כי ספיץ הופיע אז בכל המישחקים האישיים כשיאן עולם, בעוד שמאט ביונדי מחזיק רק בשיא העולמי ב־100 מטר חופשי. לכן נראה לי שראשי השחייה האמריקנית יעשו טוב אילו ימחקו את ביונדי מ־50 מ' חופשי.

מה טומנים המישחים?

ב־50 מ' חופשי המועמד לנצחון השיאן האמריקני ג'יינר, ואחריו הסובייטי פריגודה, השוייצים וולרי והלסאל, וכמובן שאסור לשכוח את ביונדי. אם ביונדי, שקרוב לודאי שיזכה בזהב ב־100 חופשי. ביונדי יזכה ל„פייט" מצד פריגודה, הצרפתי קרוז, האמריקני ג'ייקובס ואחרים.

ב־200 מ' חופשי יהיה מאבק מרתק ביותר. איזה הרכב בגמר: גרוס, פאהנר, ביונדי, למברטי, השבדי הולמרץ, הפולני ווירואס. כולם בסביבות 1.48 ו־2.47 דק'.

ב־400 ו־1500 חופשי קרב בין הנקל, ווירדאס, צ'טלינסקי, דסלר, הולמרץ, פייפר. הישבר שיאו של סלניקוב ב־1500 מטר? תשובה נקבל ב־25 בספטמבר.

ארה"ב במשחי השליחים

במשחקי החזה יאבקו על הזהב הבריטי מורהאוז ושררר ב־100; ההונגרי סאבו והקנדי באומן ב־200 מ'.

בסגנון הגב יהיה מאבק־איתנים בין הסובייטי פוליאנסקי והאמריקני ברקוף. הקרב יהיה יוצא־דופן, שכן השניים סיגלו לעצמם טכניקה־של־צוללת. כלומר בבריכה הראשונה צוללים על הגב עד ל־35 מטר.

מיכאל גרוס יגן, קרוב לוודאי, על שיאו ב־200 מטר פרפר ונראה לי שינצח בבטחון. ב־100 פרפר עשוי להפתיע הבריטי ג'יימסון את גרוס, ביונדי והסובייטי וירושק.

במשחקי המעורב אישי „ימלוך" ההונגרי טמש דרנאי כשהאמריקני וורטון לא יקל עליו את המלאכה.

במשחה השליחים 4×100 חופשי ינצחו האמריקנים בשיא עולמי מורהים. כן, לדעתי זה בטוח. בעקבותיהם, בריה"מ וכל השאר. ב־4×200 חופשי מאבק גדול בין שיאני העולם ממערב־גרמניה, לבין מזרח־גרמניה, ארה"ב ו...איטליה. ב־4×100 מעורב שוב ארה"ב פייבוריטית. המאבק יהיה עם בריה"מ, קנדה ושתי הגרמניות.

מה בין הנשים?

שליטת המזרח־גרמניות תופרע ע"י מספר שחייניות מהמערב. ב־50 חופשי תתייצב קוסטה מרומניה נגד הסינית ווני יאנג; ב־100 חופשי תתמודד קריסטין אוטו ממזרח גרמניה נגד בת־ארצה, מייסה, ואולי תפתיע הסינית המהירה ב־50 חופשי; ב־200 חופשי יזכו המזרח גרמניות פרידריך וסטלמר, וב־400 ו־800 חופשי מועמדת לנצח האמריקנית ג'אנט אוונס כשיריבותיה העיקריות יהיו המזרח גרמניות פרידריך ומורינג.

במשחקי החזה יתנהל מאבק בין השיאנית ממזרח־גרמניה, הורנר, הקנדית הצעירה גיבסון, ואולי הבולגריה בוגומילובה, ששבה לשחייה לאחר לידת בן.

במשחי הגב מאבק פתוח עם אפשרות הפתעה מצד שחייניות הונגריה וקוסטה־ריקה. ב־100 ו־200 פרפר תתייצב הוותיקה, מרי ט. מאהר, מארה"ב מול ויגנר ואוטו ממזרח־גרמניה והונג קיאן מסין. במשחה המעורב שוב תבלוט האמריקנית אוונס ב־400, ואילו ב־200 יהיה מאבק פתוח בין דניאלה הונגר וקטלין גורד ממזרח־גרמניה, ואולי גם הסובייטית רנדברוכה.

במשחי־השליחות מועמדת מזרח גרמניה לנצחונות בכל המשחים. התקדמות האמריקניות תוסיף עניין למאבק.

● כדורעף

סגד הונגריה — נבחרת הנוער 0:3

קבוצת הכדורעף ההונגרית סגד ניצחה אמש, בהופעתה הראשונה בישראל, את נבחרת הנוער — 0:3 (10:15, 17:15, 11:15). המשחק נערך באולם קיבוץ הזורע. ההונגרים המנוסים שלטו במשחק שהתנהל בשיפוטם של אהרון קמל ונתי תרום. המשחק נמשך ארך 70 דקות.

הערב תשחק סגד באולם אוסישקין עם הפועל רמת־אביב; מחר בקרית־אתא עם הפועל קרית־אתא, וביום ראשון בבת־ים עם הפועל בת־ים.

● משחה חוף־חאר ה־22, למרחק של 2 וחצי ק"מ, ייערך מחר. הזינוק יהיה בשעה 8 בבוקר בבית־ינאי והסיום בחוף מכמורת.

„מאדאם באטרפליי" – שיאנית העולם בפרפר, האמריקנית מרי מאהר, אתמול באימון בסיאול. תצלום: איי.פי.

16.9.88

בצל המשחקים האולימפיים בסיאול תתחיל היום ומחר הליגה הלאומית

„ליגת המינוסים" יוצאת לדרך

דרבי תל־אביבי, בין מכבי ובית"ר, כבר היום בבלומפילד ★ המוקד מחר: מיפגש בין אלופות השנתיים האחרונות, בית"ר ירושלים והפועל ת"א ★ טבריה מחכה לנתניה ★ מה תעשה הפועל ירושלים בבאר־שבע? ★ דרבי־הפרברים השאפתני מחר בבלומפילד ★ כפר־סבא בחיפה וחולון בפ"ת

● כדורגל

הליגה הלאומית בכדורגל לעונת 1988־89 תצא היום לדרכה בצורה יוצאת־דופן. כמה קבוצות בכירות יתחילו את המאבקים עם מינוס נקודות, בגלל חריגות על תקנון התשלומים: הפועל ת"א — מינוס 4; מכבי ת"א, מכבי חיפה והפועל צפרירים חולון — מינוס 2, והפועל ירושלים — מינוס 1. הדבר ישפיע, כמובן, על הקבוצות שיצטרכו לעשות מאמץ עליון כדי לחזור למסלול.

גם תחילת המשחקים חריגה. דווקא עם פתיחת המשחקים האולימפיים בסיאול, הלילה בחצות, יתחילו תחרויות הליגה, בניגוד לרוב מדינות אירופה שהפסיקו את הפעילות, או כלל לא התחילו אותה. אותן התאחדויות שלחלק נציגות בסיאול, וגם אחרות שלא הגיעו לגמר, הבינו כי בשבועיים הקרובים תופנה כל תשומת־הלב לאירועים העולמיים בקוריאה.

הליגה הלאומית, ממנה ירדו בסיום העונה שלוש קבוצות לליגה הארצית, תתחיל כבר היום ב־3.30 באיצטדיון בלומפילד כאשר מכבי ת"א (מינוס 2) תארח את בית"ר ת"א. דרבי מעניין. שתי הקבוצות התכוננו כהלכה לעונה. בית"ר ת"א תקשה על יריבתה המנוסה ממכבי ת"א. דו־קרב שקול בו לא תפתיע כל תוצאה. ישפוט: עוזריה צבי.

● במוקד ששת משחקי מחר יהיה הדו־קרב ב־3.30 באיצטדיון בלומפילד בין אלופת אשתקד, הפועל ת"א, ואלופת המדינה לפני שנתיים, בית"ר ירושלים. התל־אביבים (מינוס 4) עברו אירועים חריגים בימי הקייץ. במקום להתכונן כהלכה עסקו ב„מלחמות". לעומת זאת היתה הכנתה של בית"ר ירושלים שקטה ורגועה יותר. מעניין כיצד יתבטא הדבר מחר על כר־הדשא, במיוחד בקבוצת הפועל ת"א, ובאיזה הרכב תופיע. בית"ר ירושלים נראית מוכנה יותר. ישפוט: עובדיה בן־יצחק.

● במשחק מוקדם בבלומפילד, ב־1.30, ייערך דרבי־הפרברים בין שמשון ת"א ובני־יהודה ת"א. תמיד עוררו המשחקים בין שתי הקבוצות עניין ומתח. גם היוקרה משחקת תפקיד חשוב. שמשון פתחה את העונה הרשמית במעידה צורבת בגביע הטוטו, כן היא מחזיקה, כשנוצחה בשבת בבלומפילד ע"י מכבי יבנה (1:0). לעומתה ניצחה בני־יהודה, באותה תוצאה, בכפר־סבא. אבל במשחקים מעין אלה קובעות לרוב השאפתנות והלחימה, וכך יהיה גם הפעם. ישפוט: יצחק בן־יצחק.

● שתי קבוצות טובות — מכבי חיפה (מינוס 2) והפועל כפר־סבא — יתמודדו מחר ב־3.30 באיצטדיון בקרית־אליעזר. מכבי חיפה גילתה יציבות במשחקי־ההרצה, ונוסף לכך היא גם ביתית — שני גורמים העשויים לסייע לה לנצח. כפר־סבא, שכבר הפתיעה בעבר את החיפנים בביתם, לא תקל על יריבתה. ישפוט: אריה פרוסט.

● האיצטדיון בטבריה יהיה מלא מחר ב־3.30 כאשר העולה החדשה, הפועל טבריה, תארח את סגנית האלופה, מכבי נתניה. בשבת, בנתניה, בגביע־הטוטו, ניצחו המארחים את הטבריינים — 0:1. הפעם, באווירה הנלהבת של טבריה, יצטרכו חניכיו של המאמן שייע פייגנבוים להתעלות כדי „לא לטבוע בכנרת"... נתניה טובה יותר, אבל טבריה נמרצת. ישפוט: יעקב שיינר.

● העולה השנייה ללאומית, הפועל ירושלים (מינוס 1), תדרים מחר ב־3.30 לאיצטדיון בבאר־שבע, למיפגש עם הקבוצה הטובה של הפועל באר־שבע. תהיה זו הפתעה אם הפועל ירושלים תחזור לבירה עם משהו מהנקודות. באר־שבע ביתית ופייבוריטית, ותשתדל לפתוח את העונה ברגל־ימין אם־כי אורחיהם לא יוותרו בקלות. ישפוט: יהושע לויה.

● המשחק השביעי במחזור הראשון יהיה מחר ב־3.30 בפ"ת, בין קבוצות הפועל פ"ת והפועל צפרירים חולון (מינוס 2). מאבק בין שתי קבוצות נמרצות, שישקיעו את כל כוחן כדי לזכות בנקודות. חולון תצטרך לפצח את הביתיות הפתח־תקואית — משימה קשה. ישפוט: צבי שריר.

בהפועל ת"א שבתו: לא נופיע מחר!

הצרות לא מרפות מקבוצת הכדורגל של הפועל ת"א. אתמול בוטל האימון, לאחר שהשחקנים לא קיבלו את הכסף שהובטח להם.

השחקנים הודיעו כי אם לא יקבלו היום את החובות לא ישחקו מחר עם בית"ר ירושלים. גזבר הקבוצה, אברהם מזרחי, אמר: „השחקנים שבעים מהבטחות. הבוקר נעשה מאמץ עליון לקבל את ההלוואה מבנק לאומי ולחסל את הפרשה המכאיבה לכולנו. אם לא נקבל אינני יודע מה יהיה מחר".

משחקי המחזור

היום
- מכבי ת"א — בית"ר ת"א

מחר
- מכבי חיפה — הפ. כפר־סבא
- הפועל פ"ת — הפועל חולון
- שמשון ת"א — בני־יהודה ת"א
- בית"ר י־ם — הפועל ת"א
- הפ. באר־שבע — הפועל י־ם
- הפועל טבריה — מכבי נתניה

השוודית קריסטין בורגסטרים נושאת את הלפיד האולימפי, [illegible] לסיאול. תצלום: איי.פי.

● יומן אולימפי ★

היסטריה לפני היסטוריה

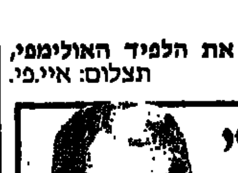

מוטי חביב
שליחנו בסיאול

[illegible] — קופנהאגן — אלסקה — סיאול. טיסות מתישות. עייפות [illegible]. שעון ביולוגי שמשגע את הגוף. לרגעים חרטה על ההחלטה [illegible], אבל רק לרגעים בודדים. בין דיילת לדיילת שמגישה עוד כוס קפה, [illegible] עוד אורנג', חושבים על סיאול. על המשחקים האולימפיים. על [illegible] ביותר של הספורט. ואז, עם הנחיתה שוכחים מהטלטלה. [illegible]. סיאול מונחת מתחת לרגליים.

סיאול. חלום כל עיתונאי ספורט. בשעת כתיבת השורות אני נמצא בעיר [illegible] רק כמה שעות, אבל אלה הספיקו כדי להבהיר עד כמה הקוריאנים [illegible] כדי שזו תהיה האולימפיאדה הגדולה מכולן. על הסדר, על הדיוק, [illegible] אולי קראתם ושמעתם כבר, אבל דומני שאין שום אפשרות [illegible] ממש את שקורה כאן. נתיבים מיוחדים לאוטובוסים, בעלי התו [illegible] דיילות חינניות (אם־כי מאוד מכוערות, לטעמי), אינן מרפות עד [illegible] כל בעייה. נערי מזוודות חייכנים. מעולם לא קדו בפני קידה, כפי [illegible] ועד שהגעתי לפתח כפר־העיתונאים. רק נער המזוודות [illegible] צנוע קד שמונה פעמים. את הטבעות האולימפיות אפשר [illegible] על כל מטר ברחוב. היסטריה שלפני ההיסטוריה.

[illegible] הספקתי כבר לחתוך לעצמי את האצבע. אל דאגה, בכפר־העיתונאים יש גם מרפאה שמיהרה לשים יוד, וגם לחבוש. שלוש נערות טיפלו [illegible], כאילו הן מבצעות ניתוח. כשחזרתי מהטיפול אמרתי לעמיתי [illegible] שהיה כדאי להיחתך. ממש פינוק.

[illegible], שום. ריח השום כאן נודף למרחקים. אלה שמצויים כאן כבר שבוע [illegible]. על חדש כמוני זה עוד משפיע. אבל זה באמת רק שום (דבר...).

ישראל התקבלה לאירופה בהתעמלות

אתמול היה יום מוצלח לישראלים בזירה הבין־לאומית. נוסף לאישור [illegible] למתאגרפים להשתתף בסיאול התקבלה ישראל בהתעמלות [illegible].

[illegible] הבין־לאומי בהתעמלות הועלתה הצעה לכלול את ישראל [illegible] לאחר שסולקה מאסיה. בדיון שנערך, בנוכחות נציגי ישראל, הוחלט [illegible] יוכלו מתעמלי ישראל להשתתף ביבשת הקרובה לנו.

ארגון הכדורגלנים ישקול בשבוע הבא הכרזת שביתה

ראובן חנניה

[illegible] השחקנים דחה בשלב זה [illegible] החלטתו לחשבית את הליגה [illegible] בכדורגל. זאת נקבע [illegible] בתום אסיפת של נציגי [illegible] במלון רמת־אביב [illegible] העונשים הכבדים [illegible] ההתאחדות לכדורגל על [illegible] הליגה, בעקבות הפרת [illegible] התשלומים.

[illegible] ארגון השחקנים, אלי יאני, [illegible] את הדחייה בכך שאירגון השחקנים לא מעוניין לפגוע במשתתפי הספורטוטו, שמילאו במיטב כספם טפסים לקראת משחקי המחזור הראשון.

בשבוע הבא, לאחר יום הכיפורים, יתכנסו שוב ראשי איגוד השחקנים לדיון מחודש בנושא.

היום ידון ביה"ד העליון של ההתאחדות לכדורגל בבקשת החנינה של שלושה שחקנים, שכבר החלו לרצות עונש: בוני גינצבורג, יוסי זאנה ומיקי בן־שיטרית.

שני משחקים יפתחו הליגה הארצית כבר היום

[illegible] גם בליגה הארצית [illegible]. שני משחקים במחזור [illegible] ייערכו כבר היום ושאר [illegible] מחר. מיפגש־שכנות [illegible] היום ב־3 בלוד, כאשר [illegible] לוד, היורדת מהלאומית, [illegible] את בית"ר רמלה, העולה [illegible] א'.

[illegible] הכדורגל משתי הערים [illegible] ללוד לחוות בדו־קרב [illegible], כן נראית לוד בעלת [illegible].

● היורדת השנייה מהלאומית, [illegible] פ"ת, תצא היום ב־3.30 [illegible], נגד הפועל בת־[illegible], המנוסים יותר.

● משחק מעניין יהיה מחר ב־[illegible] ברמת־עמידר, בין קבוצות [illegible] רמת־עמידר והפועל חיפה. [illegible], המבקשים לשוב ללאומית, [illegible] במשחק־החוץ.

● קבוצת מכבי יבנה, שחיזקה את שורותיה במטרה ללחום על כרטיס־העלייה ללאומית, תשחק מחר ב־3.30 ביהוד, נגד הפועל יהוד, עם סיכויים טובים לנצח.

● דו־קרב נמרץ יהיה ב„מכתש" בגבעתיים, בין קבוצות הפועל רמת־גן והפועל תרדה. המארחים ישתדלו לנצל מחר ב־3.30 את ביתיותם ולזכות.

● קבוצות מכבי שעריים ומכבי יפו נפרדו בשבת בתיקו אפס בגביע־הטוטו. מחר ב־3.30 יחזרו שתי הקבוצות לאותו מגרש ברחובות כדי ללחום על מלוא 3 הנקודות. שעריים ביתית והדבר יכול להעניק לה את מלוא־הנקודות.

● העולה לארצית, מכבי טמרה, תפתח מחר ב־3.30 את משחקיה הליגה השנייה במשחק בנתניה, נגד בית"ר נתניה. טמרה מסוגלת לחלץ משהו מהנקודות, אם לא את כל השלוש, גם בחוץ.

16.9.88

התנודות בקבוצות הליגה הלאומית

שם הקבוצה (שם המאמן בסוגריים)	נרכשו	עזבו
הפועל ת"א (ראטיסלב מאטיץ')	—	אריה אלטר, יהודה עמר, מיקי בן־שיטרית
מכבי נתניה (יהושע פייגנבוים)	פול דייוויס, סלובדן דרבסיץ'	שלום תקוה, מיכה רוזן, עודד מכנס
הפועל ב"ש (נסים בכר)	אבי ליברמן	גיורא אנטמן, אלי ויצמן, משה בן־שאנן, יגאל מרר
שמשון תל־אביב (צבי רוזן)	—	—
הפועל פ"ת (אברהם גרנט)	רפי כהן, גולן מלול	יוסי שושני, דורון רבינזון, רוני ג'רבי, אלון חזן
הפועל כפ"ס (שמעון שנהר)	יצחק נעמן, משה סלקטר, חורחה סמבל	רפי אידגגר, נח איינשטיין, תמיר בן־חיים, ששון גרמיש, אלי יאני, ירון פרסלני, אבי שרף
בית"ר ת"א (יצחק שום)	אריה חביב, ירון פרסלני, אלי בן־אמו	יעקב כהן, אבי ליברמן, רוני צמח
הפועל חולון (זאב זלצר)	רוני צמח	
מכבי חיפה (אמציה לבקוביץ)	גיורא אנטמן, אבי גולדר, פביאן גרינברג, יוסי קרמר	בוני גינצבורג, ליאור רוזנטל, דניאל בראיילובסקי, שלום לוי, רפי אוסמו, גולן מלול, עופר מזרחי
בני־יהודה (אהוד ברקוביץ)	תמיר בן־חיים, אלי וייצמן	נתן זקס, ראובן אלקבץ, ברוך ממן
בית"ר ירושלים (דרור קשטן)	אלי יאני, משה בן־הרוש, בוני גינצבורג	יוסי מזרחי, סמי מלכה, משה סלקטר
מכבי ת"א (יוסף מירמוביץ')	אבי כהן, יצחק זוהר	משה גריאני, מיקי כהן, חי קרייס
הפועל ירושלים (דרור שוייצר)	מיקי בן־שיטרית, רוני ג'רבי, יהודה עמר	משה בן־הרוש, יעקב גומרד, אורי סויסה
הפועל טבריה (דרור בר־נור)	אריה אלטר, ברוך ממן, חי קרייס, חיים בן־שאנן, לאו ליטרשטיין	יוסף שמריה

יצחק ויסהוף

מקדונלד בחולון: „לא יהיו בעיות נגד מאגי"

יצחק ויסהוף

בנג'מין מקדונלד, כדורסלן הגולדן־סטייט מליגת האנ.בי.איי. הגיע אתמול בשעות אחה"צ לישראל.

מקדונלד הופתע כשראה כ־30 מאוהדי חולון מצפים לו בנמל־התעופה בן־גוריון בקריאות: „מקדונלד! מקדונלד!"

הכדורסלן המצטיין סיפר כי לא שמע הרבה על ישראל אך יודע על מכבי ת"א: „קווין מאגי הוא חבר טוב שלי, וסיפר לי קצת על ישראל ועל הכדורסל כאן. באתי כדי להציג את מה שאני יודע. הגעתי לחולון כי אני עסוק בביזנס, וחולון הציעה לי הצעה טובה, שהתאימה לי. לכן אני כאן".

מקדונלד סיפר כי הוא מכיר את הזר השני של הפועל חולון, אדי פילופס, מהתקופה ששיחק בספרד. כאשר נשאל אם יהיו לו בעיות מיוחדות נגד קווין מאגי ומכבי ת"א השיב: „לא יהיו לי בעיות לשחק נגד קווין".

מכבי ראשל"צ הכניעה את פואי השווייצית 97:107

● כדורסל

יצחק ויסהוף

נצחון בין־לאומי ראשון קצרה אמש באולמה העולה החדשה לליגה הלאומית, מכבי ראשון־לציון, שגברה על מחזיקת הגביע השווייצי, פואי — 97:107 (47:52).

חניכיו של המאמן משה וינקרנץ, שהופיעו רק עם זר אחד (גארי פלאמר עדיין פצוע), שיחקו ללא כל רגשי־נחיתות. ריצ'ארד רלפורד, עם 34 נקודות ו־11 כדורים חוזרים, היה מצויין, כמו גם מיקי ברקוביץ וקורקי נלסון במחצית הראשונה.

במחצית הראשונה הוליכה מכבי ראשל"צ ביתרון כן 15 נקודות (25:40), אך עד להפסקה צימקו השווייצים — 47:52.

במחצית השנייה עלו השווייצים ליתרון — 52:54 (22), שנמחק במהירות בזכות רלפורד וברקוביץ, שניצחו בסיום — 97:107.

שפטו זאב נוימן ואריק וילברברג, לעיני 400 צופים.

קלעו למכבי ראשל"צ: רלפורד 34; ברקוביץ 22; כץ 14; זלוטיקמן 14; בוסני 11; נלסון 10 ויואל כהן 2.

קלעו לפואי: מייק סטוקהלמר 24; בראון 22; דן סטוקהלמר 20; הולמס 15; ג'ירו 9; גויאנוביץ 5 ופרלוטו 2.

השווייצים — מחר בירושלים

הפועל ירושלים תארח מחר ב־8 באולם מנחת בבירה את הקבוצה השווייצית פואי.

השווייצים יקיימו ביום שני משחק נגד הפועל הגליל־העליון, באולם החדש בכפר־בלום.

גביע־בנדל — הערב ומחר

בנג'מין מקדונלד, כדורסלן הגולדן־סטייט, שישחק בעונה הקרובה בהפועל חולון, יהיה נוכח הערב במשחק קבוצתו בצמח, בפתיחת הטורניר המסורתי לזכרו של אלוף־משנה גדעון בנדל, כשהפועל חולון תתמודד במשחק השני, ב־9, נגד הפועל חיפה.

מקדונלד הגיע אתמול לישראל, ובחולון מבקשים שלא לעייף את הכוכב החדש שלהם יתר על המידה. מבחנו הראשון יהיה, כנראה, ביום שני נגד אליצור נתניה.

במשחק הראשון הערב ב־7 יתמודדו קבוצות הפועל תל־אביב, מנצחת טורניר־אלון, שהיה בשבוע שעבר בכפר־תבור, נגד הפועל הגליל־העליון, עליה גברה בגמר טורניר־אלון בשתי הארכות.

מחר ימשכו המשחקים בצמח. משחק־הגמר יהיה בשעה 7. המשחק על המקום השלישי יתקיים ב־5.

נצחון למכבי ת"א בואלנסיה — 70:92

נצחון חמישי רצוף השיגה אמש אלופת ישראל בכדורסל, מכבי תל־אביב, על אדמת ספרד. הפעם ניצחו הישראלים את פלמסה ואלנסיה — 70:92 (31:46).

קווין מאגי היה שוב הקלעי הבולט בשורות מכבי ת"א, כשקלע 23 נקודות. יתר הקלעים למכבי ת"א: בארלו 17, ג'מצ'י 17; דניאל 16; מרסר 8; ליפין 6 וסימס 5.

משחקה האחרון של מכבי תל־אביב בספרד ייערך במוצאי־שבת שוב נגד פלמסה ואלנסיה. ביום ראשון תשוב הקבוצה ארצה.

החלו השיחות על איחודה מחדש של קפריסין

רויטר, סי״ץ

ניקוסיה. — מנהיגי היוונים והתורכים בקפריסין פתחו אתמול בשיחות ישירות באיזור החיץ המוחזק על־ידי האו״ם בניקוסיה, במטרה לשים קץ לחלוקת האי, הנמשכת זה 14 שנים.

מנהיג התורכים ראוף דנקטאש וחמשת יועציו נפגשו עם נשיא קפריסין היווני, גיאורג ואסיליו ושלושת עוזריו, ונתקבלו על־ידי הנציג המיוחד של האו״ם, אוסקר קאמיליון, במלון „לברה פאלאס". שני המנהיגים לא מסרו הודעות.

דובר האו״ם אמר, כי בפגישה אתמול לא היה דיון בנושאים מהותיים, שיחלו רק היום. חיילים קנדיים חמושים סיירו בחצר המלון.

בראיון עם רדיו קפריסין, לפני הפגישה, אמר ואסיליו, כי קצב השיחות חייב להיות נמרץ על־מנת להכין את הרקע לפגישה המכרעת בין שני המנהיגים לבין מזכיר האו״ם, בניו־יורק, בחודש הבא.

זכות השביתה תוענק כנראה לפועלי בריה״מ

רויטר

הלסינקי. — זכות השביתה תוענק כנראה בקרוב לפועלי בריה״מ — מסר פעיל בכיר באיגוד המקצועי במוסקווה לעיתונות הפינית.

יו״ר הקונפדראציה של האיגודים המקצועיים הסובייטיים, סטפן שאלייב, אמר בראיון במורמנסק, בפינלנד, כי העניין נדון בעת הדיונים בהכנת חוקה חדשה לזכויות האזרח בבריה״מ.

„אין דרושות לנו שביתות, אולם הזכות לשבות חייבת להשמר" — אמר בראיון. „אם לא יוכלו הפועלים להשמיע את קולם באמצעות ועדת הייצור של המפעל או באמצעות האיגוד המקצועי שלהם, חייבת להינתן להם זכות לשביתה."

שאלייב דחה את התופעה של הפסקות־עבודה פראיות ואמר, כי המעוניינים בשביתה יצטרכו לפנות בעניין זה לגורמים המוסמכים, בצורה מסודרת.

עוד אמר, כי סולם הדירוג ישוכלל ולא תהיה תקרת שכר, אם כי רצפת שכר חייבת להישמר. כן אמר, כי דרושים אנשים חרשים, בעלי יוזמה, באיגוד המקצועי והחוקים החדשים עשויים לתת בידי העובדים זכויות לסלק מנהלים לא־מוכשרים.

מהפכה בצבא הסיני: נתמנו 17 גנראלים

סי״ץ, רויטר

פקין. — ממשלת סין העניקה דרגות גנראל ל־17 קצינים בכירים בצבאה, בעקבות החלטה להחזיר לצבא את סולם הדרגות המקובל, תוך ויתור על חזונו של מאו צה טונג להקמת צבא שוויוני.

נספחים צבאיים של מדינות המערב אמרו, כי הצעד היה צפוי. בצו הוענקו דרגות לכל קציני הפיקוד הגבוה בצבא השחרור העממי ולמפקדי המחוזות הצבאיים.

סין ביטלה את כל התארים, הדרגות והמדים של הקצונה הבכירה ב־1965, במטרה ליצור צבא שוויוני חדש, „צבא העם". הקצינים בתפקידי פיקוד זוהו אך ורק על־פי תפקידים שמילאו.

נספח מערבי אמר, כי ביטול הדרגות הצבאיות גרם תוהו ובוהו בשדה הקרב, בעת שסין נטלה חלק במלחמת וייטנאם, ב־1979. התברר, כי קצינים לא יכלו לתת פקודות ליחידות, חוץ מלאלה שבהן היו מוכרים אישית.

„החזרת סולם הדרגות אינו עניין סמלי. זהו צעד חשוב בשיקומו של הצבא הסיני," אמר הנספח הצבאי.

צ'יצ'ולינה חשפה שד בפרלמנט הנורווגי

רויטר

אוסלו. — חברת הפרלמנט האיטלקי אילונה סטולר, המכונה צ'יצ'ולינה, הרגיזה פוליטיקאים נורווגיים כאשר חשפה שד בעת ביקורה בפרלמנט הנורווגי.

עיר־ראייה, ביניהם כמה ציירי פרלמנט, ראו כיצד חושפת כוכבת הפורנוגרפיה את שדה השמאלי, בעמדה ליד כיסא יו״ר הפרלמנט ומול תצלום של אבות הדמוקרטיה הנורווגית.

„היתה זו התנהגות מאוד לא־הולמת" — אמר יו״ר הפרלמנט, יו בנקאו, הנמנה עם פוליטיקאים שסירבו להיפגש איתה.

זכו בפיס

בסך —.250,000.00 + 16,668.00 ש״ח זכה המספר: 875843.
בסך —.15,000.00 + 1,668.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים ב: 75843.
בסך —.1500.00 + 168.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים ב: 5843.
בסך —.150.00 + 18.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים ב: 843.
בסך —.15.00 + 3.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים ב: 43.
בסך —.3.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים ב: 3; 8; 9.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שערי מטבע־חוץ בבנק הפועלים — 15.9.88

	יחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות המחאות קניה	העברות המחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.7027	1.7240	1.7185
דולר אמריקני	1	1.61	1.68	1.6283	1.6487	1.6360
מרק גרמני	1	0.85	0.89	0.8679	0.8787	0.8831
לירה סטרלינג	1	2.69	2.81	2.7351	2.7693	2.7673
פרנק צרפתי	1	0.25	0.26	0.2549	0.2581	0.2595
ין יפאני	100	1.19	1.25	1.2134	1.2285	1.2268
גילדן הולנדי	1	0.75	0.79	0.7702	0.7798	0.7827
פרנק שווייצרי	1	1.01	1.06	1.0296	1.0425	1.0484
כתר שבדי	1	0.25	0.26	0.2520	0.2552	0.2550
כתר נורווגי	1	0.23	0.24	0.2351	0.2380	0.2383
כתר דני	1	0.22	0.23	0.2263	0.2292	0.2297
מרק פיני	1	0.36	0.38	0.3670	0.3715	0.3706
דולר קנדי	1	1.31	1.37	1.3290	1.3456	1.3722
דולר אוסטרלי	1	1.26	1.35	1.3016	1.3179	1.3020
ראנד דר' אפריקני	1	0.40	0.55	0.6619	0.6701	0.6719
פרנק בלגי	10	0.40	0.42	0.4143	0.4195	0.4711
שילינג אוסטרי	10	1.21	1.27	1.2327	1.2480	1.2553
לירה איטלקית	1,000	1.14	1.21	1.1643	1.1789	1.1834

ההוריקן „גילברט" שמשתולל במקסיקו מאיים על ארה״ב

אלפי תושבים מטקסס עד לואיזיאנה החלו מפנים בתיהם ● עד כה נספו לפחות 26 בני־אדם בסערה באיזור הים הקאריבי

רויטר, סי״ץ

מיאמי. — סערת ההוריקן „גילברט" חלפה אור ליום אתמול על פני מפרץ מקסיקו ומאיימת על חוף ארה״ב, לאחר שהלמה בחופי הנופש בחצי האי יוקאטן, במקסיקו.

אלפי תושבים לאורך החוף, מטקסס עד לואיזיאנה, החלו מפנים את בתיהם נוכח התקדמות הסערה לעברם. עד כה נספו לפחות 26 בני־אדם מן המכות העזות שהנחיתו רוחות ההוריקן באיזור הים הקאריבי.

החזאים הזהירו, כי „גילברט", הממשיך לנוע במהירות של 230 קמ״ש, עלול לחזור ולהתעצם, כאשר יחלוף על פני המים החמים של מפרץ מקסיקו. מערכת תצפיות למעקב אחר ההוריקן הוקמה לאורך כל חוף טקסס, עד גבול מקסיקו.

מנהל המרכז הלאומי בארה״ב למעקב אחר סערות אמר, כי הסופה תכה בחופי ארה״ב בכל הנראה הבוקר. לפי כיוון הסערה כיום, היא תחדור ליבשה במרכז חוף טקסס. „זו סערה ענקית. די בה כדי למלא את כל מפרץ מקסיקו," אמר.

ראש ממשלת ג'מייקה, שם השאירה הסערה גל הריסות ונזק עצום, העריך, כי יידרשו לאי קרוב ל־40 מיליון דולר כדי להתחיל לתקן את הנזק שנגרם. לפחות תשעה אנשים נספו באי, וראש הממשלה אמר, כי חמישית מכל אלף הבתים נהרסו ורבים ניזוקו.

כך נראה הרחוב בעיר קינגסטון, בג'מייקה, אחרי שביקרה בו סופת ההוריקן „גילברט". בעת הסערה ניתקה את זרם החשמל ואת הקשר עם העולם החיצון והותירה כ־500 אלף בני־אדם ללא קורת־גג בג'מייקה בלבד. (צילום: איי.פי)

ציתות לתשדירים של חיל האוויר העיראקי חשף שימוש בגז רעיל

מסרו מקורות בממשל האמריקני ל„ניו־יורק טיימס" ● ארה״ב מאשימה גם את איראן ולוב בשימוש בנשק כימי

איי.פי., רויטר, סי״ץ

ניו־יורק. — השירותים החשאיים של ארה״ב הצליחו לצותת לרשת הקשר של חיל־האוויר העיראקי וחשפו מן התשדירים הוכחה, כי עיראק אכן עשתה שימוש בגז רעיל נגד הכורדים בצפון המדינה — מסר אתמול „ניו־יורק טיימס".

מקורות בממשל האמריקני מסרו לכתב העיתון, כי ציתותים אלה מהווים אחת ההוכחות, שעל־פיהן האשימה וושינגטון את עיראק בשבוע שעבר, שהיא משתמשת בגז רעיל נגד הכורדים.

שר־ההגנה העיראקי הכחיש אתמול בבגדאד האשמות אלה, אך הדגיש, כי ממשלתו לא תרשה לאו״ם לשלוח חוקרים לבדיקת ההאשמה. עוד אמר, כי הכורדים בצפון עיראק הינם אזרחים עיראקיים, ועל כן זה נושא עיראקי פנימי, שלשום מדינה אין זכות להתערב בו.

דובר משרד־החוץ האמריקני אמר ביום ד', כי לוב הקימה תשתית נרחבת לייצור נשק כימי, והנושא מדאיג במיוחד נוכח „התנהגותו הבלתי־אחראית" של קדאפי ותמיכתו בטרור הבינלאומי. הוא גילה, כי בידי משרד־החוץ ידיעות, שלוב הפעילה גז רעיל נגד חייל צ'אד, בסתיו שעבר.

הוא האשים גם את איראן, נוסף על עיראק, בשימוש בנשק כימי, והוסיף, כי הוא משוכנע שכידי סוריה אמצעים לייצורו.

„זו סיבה נוספת לכך, שעל הקהילייה הבינלאומית לנקוט בפעולה נמרצת כדי לעצור את השימוש הבלתי חוקי בנשק כימי" — אמר הדובר.

איראנים שנמלטו מארצם הגיעו לבירה אירופאית מסרו, כי מסחר של חומריי עוסק כעת בניסיון להרכבת ראשי־חץ כימיים על טילי קרקע־קרקע. את החומרים הכימיים מייצר המפעל הפטרוכימי ואהלעל.

האופוזיציה בבורמה: נקים ממשלה יריבה

רויטר, סי״ץ

בנקוק. — מאה אלף בני־אדם הפגינו גם אתמול ברחובות ראנגון, בדרישה שממשלת בורמה תתפטר בתוך ימים ספורים.

בתחילת ההפגנה התקיימה עצרת־עם גדולה, אליה הצטרפו מאות סטודנטים השובתים רעב. והקהל הרב שמע נאומים ובהם תביעה נמרצת להקמת ממשלת־מעבר לקראת כינון משטר דמוקרטי בבורמה.

שלושה מראשי האופוזיציה הודיעו, כי הם מוכנים להקים ממשלה כזו, אך קראו לסטודנטים לגלות סבלנות ולא לנקוט באמצעי אלימות.

אחד מהם, טין או, שר ההגנה לשעבר, אמר כי האופוזיציה תיתן ל„מפלגת התוכנית הסוציאליסטית" השלטת עוד „מספר ימים" לפזר את הממשלה ולאפשר כינון ממשלת־מעבר. הוא הזהיר, שאם לא תתפטר הממשלה בתוך יומיים־שלושה, תוקם ממשלה יריבה.

מנהיג אחר ורב־יוקרה, ראש הממשלה לשעבר או־נו, בן 82, נפגש עם ראשי הסטודנטים וקרא להם להגביר את תנופת המחאות שלהם נגד הממשלה.

רעבי אוגנדה החלו לאכול עלים ושורשים

רויטר, סי״ץ

קמפאלה. — אלפי אנשים הסובלים מרעב בצפון ובמזרח אוגנדה אוכלים עלים ושורשים, כדי לשרוד — מסר ארגון הצדקה הבריטי „אוקספאם".

עובדי הארגון, שביקרו באחרונה באזורי הרעב באוגנדה, שבהם משתוללת זה שנתיים מלחמה בין כוחות הממשלה לבין המורדים, מסרו, כי מקרי המוות מתת־תזונה הולכים ורבים וחצי מיליון בני אדם נצרכים מייד למזון. 15 ילדים מתים בכל שבוע מתת־תזונה וממחלות זיהומיות בעיירה לירה, 140 ק״מ צפונית לבירה קמפאלה.

„מקום בצמרת"

„מקום בצמרת" — מצעד הפזמונים הישראליים
רשת ג' — קול ישראל — 14.9.88 ג' תשרי תשמ״ט

1. חופשת מולדת - מוי כהן
2. כמו בהתחלה - ירדנה ארזי
3. חבר - אילנית
4. שקיעה אחת - אדם
5. בשעה טובה - מצב
6. מקדש האהבה - גלי עטרי
7. ימי התום - ריטה
8. שלג צח - משינה
9. בוא - ריטה
10. שיר למענך - אורנה ומשה דץ
11. הכל יהיה טוב עוד - שרון ליפשיץ
12. קרוב לקצה - סי הימן
13. מקיון - יגאל בשן
14. אל תתבגה - הביבי
15. לא מסתיר את הפנים - ראובן לביא
16. תמונה שבורה - מוני ארנון
17. דמיון חפשי - יצחק קלפטר
18. בן מצאתי עולם - להקת הכיס
19. עד עולם - אורי פיינמן
20. יש לה אף כל כך ארוך - מאיר בנאי
21. טנגו עכשיו - יזהר כהן
22. מתוך למעגל - אבי טולדנו
23. רחוב המסגר - צביקה פיק
24. צער לך - אריק איינשטיין ויהודית רביץ
25. השיר החי - שמואליק קראוס
26. בדיוניי - טאטו
27. צריך לחזור - רונית אופיר
28. תנועה בזמן - מוי כהן
29. פה ושם בארץ חמדת - יוסי בנאי
30. ילדי הקרנבל - מיקי גבריאלוב

מדושדשים (על סף 30 הגדולים)
31. יחד בלי פחד - נאות ארבל
32. אל עצמי - מיכה ביטון
33. אדי עגור - גבי שושן
34. עכשיו אחר - כך - מירית שגב
35. תותים - מאיר בנאי
36. נוגה שישוב - מטך
37. אהבה נכזבת - דור ההמשך
38. ערב - חני ליבנה
39. לא תורה - משה אתחבי
40. חבר - משה קפטן

„כתוב באזניכם" — המיועד לשיפוטכם
41. גרה בשינקין - מנגו
42. האיש מן החלום - ירדנה ארזי
43. שובי השלמית - מתי כספי
44. שיר על יונה בחלונו - אריק איינשטיין
45. החוף הכמן - טאטו
46. אל תפנה לי את הגב - אסתר שמיר
47. ברחובות שלנו - משינה
48. ארץ טירוף ונביאים - גלי עטרי

יצאו את המצעד
- אור - שושנה דמארי
- היא רוקדת לבדה - אדם
- בפתח השער - להקת פרופיל
- אש האהבה - רוני
- דו קיום באהבה - אסתר שמיר
- כמו יון - גבי ברלין

גזור ושלח — אולי תזכה בפרס
בין המשתתפים יוגרלו פרסים

„מקום בצמרת" קול ישראל
ת.ד. 1082, ירושלים, מיקוד 91010
זה הדירוג שלי (ציין את מספר השיר)

☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6
☐7 ☐8 ☐9 ☐10 ☐11 ☐12

שם: ______
כתובת: ______
מיקוד: ______ תאריך: ______

נפתח משפט של 3 צעירים מסביון הנאשמים באונס קבוצתי

עתי״ם

בבית המשפט המחוזי בתל אביב נפתח אתמול משפטם של 4 צעירים מסביון המואשמים באונס קבוצתי של בת 18.

הנאשמים הם ניר (22) ורועי (18) ליטמן, ערן שפירא (22) וראובן עוזר (22). לטענת התובעת עו״ד יהודית אמסטרדם הגיעה המתלוננת אותה הכיר ערן שפירא במועדון לילה בתל אביב, לביתם של האחים ליטמן ובעת שהותם בדירה, הישקה אותה ניר ליטמן משקאות חריפים.

המתלוננת נענתה להפצרות הנאשמים לרקוד עבורם, ובמהלך הריקודים ניגשו אליה הנאשמים שפירא וניר ליטמן, אחזו אותה בידיה, חסמו את פיה, הסירו מעליה את חולצתה, וגררו אותה בכוח לחדר המיטות. שם אנסו אותה רועי ליטמן ושפירא.

בהמשך בעל ניר ליטמן את המתלוננת בכוח כאשר שניים מן הנאשמים מחזיקים בה לבל תתנגד. הנאשם ראובן עוזר מואשם בכך שהתעלל בנערה.

סניגוריהם של הנאשמים הגישו לבית המשפט בכתב את תגובת הנאשמים לכתב האישום. כל הנאשמים מכחישים כי אנסו את המתלוננת וטוענים כי הצעירה קיימה עימהם יחסי מין מרצונה החופשי. קודם לכן גירתה אותם, ורקדה לפניהם ריקוד סטריפטיז, טענו. המשפט נדחה להוכחות.

דיון בקבילות הודאותיו של קלמנוביץ — ללא הכרעה

עתי״ם

חקירתו של איש השב״כ מחקר שבתאי קלמנוביץ, הנאשם בריגול חמור לטובת ברית המועצות, במסגרת משפט זוטא, הסתיימה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב.

מכוח, טען קלמנוביץ כי ההודאות שניגבו ממנו, הוצאו בנוח ושלא כדין. סניגורו עו״ד אילון וכרוני ביקש לקיים משפט זוטא, בסיומו יוכרע אם ההודאות ניתנו מרצונו החופשי של קלמנוביץ והאם יכולה התביעה להגישן לבית המשפט כראייה.

השופט מנחם אילן היושב בראש הרכב של 3 שופטים שבפניהם מתקיים המשפט, הבהיר לעיתונאים, כי עד עתה הצליע משפט הזוטא על קיומן של הוראות מצד הנאשם המיוחסת לו, אולם קלמנוביץ עצמו כופר בהוראות אלו, מכל וכל. השופט הודיע עוד, כי נראה כי גם לאחר הסיכומים יסתיים, לא ניתן יהיה לפרסם את תוכן ההוראות והן יישארו חסויות מנימוק של סכנה על בטחון המדינה.

לכתב עתי״ם נודע, כי משפטו של שבתאי קלמנוביץ הנקרא כעת „פגרה" שתימשך עד הם נובמבר והחל ממועד זה ייפתח המשפט ויתקיימו מידי יום ביומו, וזאת עקב אילוצים המנויים של 3 השופטים.

שוב מתיחות בעכו על רקע התנכלויות לעסקיהם של יהודים

יהודה צור

סוחרים בעיר העתיקה של עכו מבקשים מן השלטונות לנקוט אמצעים נגד קבוצות שוליים המנסות לחבל ביחסים בין יהודים לערבים. אתמול גילו בעלי חנויות יהודים, בעיר העתיקה של עכו, שחלונות הראווה שלהם נמרחו בצואה וביצים.

דני הורה בן 47 אשר למשפחתו כמה חנויות בעיר העתיקה עוד לפני קום המדינה, אמר: גם אם יביאו את כל הזבל שבמדינה מול החנות לא יזיזו אותו משם. הוא אמר: סוחרי עכו הערבים הם אנשים מכובדים ויש לו עמם יחסים טובים מאוד. לדבריו, ישנן קבוצות שוליים המנסות לחבל ביחסים בין יהודים לערבים ועל השלטונות לפעול כדי לעצרם בהקדם.

יש לציין שדני הורה לא שבת בשביתה האחרונה שהכריזו הסוחרים הערבים בעיר העתיקה ותנותו נותרה פתוחה בשביתת המחאה של ערביי עכו לפני שבוע. סוחרים יהודים אחרים ציינו שהם מקבלים איומי טלפון זה כמה ימים, מצד אנשים המסרבים להזדהות והקוראים להם לעזוב את העיר העתיקה כי „זה לא המקום ליהודים".

הסוחרים היהודים ציינו שבדרך־כלל קיימים יחסים טובים בין יהודים לערבים בעכו העתיקה בעיקר בין בעלי החנויות והעסקים השוכנים זה בצד זה עשרות שנים.

רמזי חורי, נציג חד״ש בעירייה ביקר אתמול בחנויות שנפגעו וביקש סליחה בשמם של ערביי עכו על מה שאירע. אתמול עצרה המשטרה חשוד במעשה. דובר המשטרה ציין שהמשטרה רואה את מה שאירע בחומרה ותפעל כדי למצוא את האשמים. יש לציין שאתמול לא הורגשה תסיסה בעקבות המקרה ולא נראו כוחות משטרה המסיירים במקום.

מעצר עד תום ההליכים לחשוד בתיכנון רצח ערבים באור יהודה

עתי״ם

ברוך מצלאווי (20) מאור יהודה המואשם בתיכנון לרצוח פועלים ערבים באמצעות השלכת בקבוקי תבערה אל תוך צריף המגורים בו לנו באזור התעשייה בעיר, נעצר אתמול עד תום ההליכים המשפטיים.

כזכור, הורה בערב ראש השנה, בית המשפט המחוזי בתל אביב לשחרר בערבות את שני הנאשמים האחרים בפרשה: בנימין סערה ויעקב בטש מאור יהודה.

התובע עו״ד אברהם טל טען בכתב האישום כי ב־21 באוגוסט פגש מצלאווי את סערה וסיפר לו, כי געל את הצריף בו ישנו הפועלים הערבים, באמצעות מוט ברזל שנתנו לו סערה ובטש, לילה קודם לכן. מצלאווי ביקש מסערה את 3 בקבוקי התבערה ורימון העשן לצורך מימוש הקשר ביניהם שמטרתו היתה להשליך את הבקבוקים לתוך הצריף בו לנו הערבים.

מצלאווי נכהל כנראה מגודל המשימה והשליך את הבקבוקים ורימון העשן לחצר בית הוריו באור יהודה. לטענת התביעה, הוא מסר במשטרה ביום המחרת הודעה כוזבת, לפיה הוא חושד באדם בשם מאג'ד אלמשעל כי הוא שורק את רימון העשן ובקבוקי התבערה.

סניגורו טען בבית המשפט כי מצלאווי רק העמיד פנים כאילו הוא משתתף בקשר הפלילי, בעוד שבפועל כלל לא היתה לו כוונה של ממש לבצע את הפיגוע.

הסינגור ביקש לשחרר את מרשו בערבות בטענה שהוא נחשב בעיני חבריו כמלשין ולכן חייו במעצר נתונים בסכנה.

השופט אריה אבן ארי ציין בהחלטתו כי תכנון הפשע החמור לא היה רק בבחינות רעיונות בעלמא, אלא כלל גם את שלבי הביצוע הראשונים. „העובדה כי הנאשם אף ניסה להכשיל את החקירה המשטרתית עומדת לחובתו ויש צורך לעצרו על מנת לשמור על שלום הציבור" הדגיש השופט בהחלטתו והוסיף כי עצם השימוש בבקבוקי תבערה במקום מגורים מצביע על חומרת המעשה.

נמשכו עליות השערים במניות

כתב „על המשמר"

שבוע מסחר מקוצר הסתיים אתמול בבורסה תוך המשך מגמת הביקושים ועליות שערים מתונות בשוק המניות החודשיות. מחזור העסקות במניות גדל לעומת הימים הקודמים והסתכם בכ־10.8 מליון ש״ח, מתוכם כ־6.1 מליון ש״ח במניות הנסחרות במשתנים ובמ.ר.צ.

במהלך המסחר עלו שעריהן של 187 מניות, לעומתן ירדו 62 מניות ו־142 מניות נוספות נסחרו ללא שינוי בשער. באפיקים הסולידיים נמשכה אתמול מגמה חיובית של עליות מתונות בשוק אגרות החוב. מניות שבהסדר נסחרו בדרך כלל תוך יציבות עם נטיה לעליות שערים קלות. המחזור במניות ההסדר הסתכם בכ־7,2 מליון ש״ח. בשוק המניות נמשכו אתמול

גלגלי הבורסה

עליות מתונות כתוצאה של קניות מצד מקורבי השוק ומצד קרנות הנאמנות וקופות הגמל. במהלך המסחר עברו כמויות גדולות של מניות מיד ליד עקב מגמת מימוש מצד חלק מהמשקיעים, שמכרו את מניותיהן למשקיעים חדשים שהצטרפו למעגל הקונים.

בין המניות הנסחרות במסחר הרגיל בלטו עליות שערים חדות של 15% בשורה של מניות כמו „יצהר", „גיבור", „סברינה" ו„רוגוזין". כמו כן בלטה אתמול עליה חרשה של 136.2% בזכויות של הכשרת הישוב בעקבות ביקוש התחלתי גדול של כ־6 מיליון ש״ח. עליות חדות היו באופציות של מאיר עזרא ובאופציות של מגור. מנגד נרשמו ירידות שערים חדות במניות „כלל מחשבים", „איכות", גל תעשיות 1 וסקאנריה. ירידה חדה במיוחד של 44.2% נרשמה באופציות של קונסורטיום שמועד המימוש האחרון שלהן יהיה בעוד כחודש.

הודעות הבורסה

● חברת דלק הרוויחה במחצית השנה כ־11.4 מיליון ש״ח לעומת רווח של כ־8,9 מיליון ש״ח במחצית השנה הקודמת. החברה תחלק דיבידנד במזומן בשיעור 30%.

● כלל תעשיות הרוויחה במחצית השנה כ־904 אלף ש״ח לעומת רווח של כ־8.8 מיליון ש״ח אשתקד.

● החברה המרכזית הפסידה במחצית השנה כ־2.9 מיליון ש״ח לעומת רווח של כ־10.1 מיליון ש״ח אשתקד.

● חברת „סנפורסט" הרוויחה כ־612 אלף ש״ח לעומת רווח של כ־495 אלף ש״ח אשתקד.

● „יסקל" הרוויחה כ־378 אלף ש״ח לעומת רווח של כ־406 אלף ש״ח אשתקד. החברה תשלם דיבידנד בשיעור 10%.

הסתדרות השומר הצעיר

ההנהגה הראשית

להלן סדרי הסעות לשמוצטוק בגבעת חביבה יום שישי — 16.9.88
אשכול — 1.
אשקלון 15.00 — „אגד"
המר 15.20 — בסופר ברובע ד' (תוארה)
אשכול — 2.
קריית־גת 15.00 — היכל עשור
מזכרת 15.30 — בקן (שומרים 3).
אשכול — 3.
הכל״צ 15.30 — רמז/רוטשילד
בקן המושבה 15.45 — בקן.
אשכול — 4.
חולון 16.00 — בקן (ארלוזורוב)
בת־ים 16.20 — בקן (נוסנבאום).
אשכול — 5.
דימונה 15.30 — סופר לה גרדיה
מטולה 16.00 — קולנוע שלום.
אשכול — 6.
קריית־שרת — 15.30 — רח' יריחו
אשכול — 7.
רעננה — 16.00 בקן.
כפר־סבא 15.30 בקן (טשרניחובסקי)
הרצליה 15.45 — סוף רח' הדר
נתניה 16.15 — מול בי״ס יונתן.
אשכול — 8.
חיפה — 15.00 — בנייני האומה
ק' יובל 15.00 — בנייני־האומה.
אשכול — 9.
חיפה — 15.00 — בנייני־האומה
טבעון — 15.00 — בנייני־האומה
ק' שמואל — 16.00 — סופר
צפון 16.15 — רח' מצדה.
אשכול — 10.
נהריה 14.00 — ב„אגד"
ק' חיים — 16.20 — רח' פלוגות
עכו
חיפה 14.35 — רח' צפרירים
כפר־יונה 15.00 — בורנהיימר
חדרה — 16.00 „באגד"
גבעתי — 16.15 — צומת כרכור.
● בכל בעיות ושאלות ניתן לפנות להנהגה הראשית טל. 03-281161.
חזק ואמץ

בצער רב הננו מודיעים על פטירתה של בתנו
חוה אריאלי
(לבית שרייבר)
ההלוויה תתקיים בקיבוץ שריד היום יום שישי 16.9.88 ה' תשרי תשמ״ט בשעה 14.00.
אבלים: צילה שרייבר ומשפחתה וקיבוץ שריד

בתום שנה לפטירתו של
אליהו דניאל ז״ל
מוזמנים מוקירי זכרו לפקוד את קברו ביום ראשון 18.9.88 בשעה 16.00.
המשפחה וקיבוץ מעברות

3 סטודנטים למשפטים הורשעו בנסיון סחיטה וגניבת מאות קלטות

עתי״ם

3 סטודנטים למשפטים מתל אביב שהואשמו בגניבת 1880 קלטות מספריית וידיאו פירטית ובנסיון לסחוט 20.000 דולר מבעל הספרייה תמורת החזרת הקלטות, הורשעו אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשירת קשר לעוון, עושק וקבלת נכס לשם סחיטה.

התובעת עו״ד ריקי שפייזר טענה כי הנאשמים יצחק בן שבת ואייל בריקס — עבדו כשליחים בחלוקת הקלטות עבור בעל הספרייה שפעלה מדירת מגורים ברחוב וייצמן בתל אביב. יחד עם הנאשם שלמה בן־אריה תיכננו השלושה לגנוב את הקלטות מן הדירה ולאחר מכן לסחוט באיומים מבעל הספרייה, רוני שוורץ, 20.000 דולר תמורת החזרתן.

3 הנאשמים כפרו בהאשמות שיוחסו להם וטענו לאליבי בשעות הרלבנטיות לפריצה לתוך הדירה, ממנה פעלה הספריה הפיראטית. הם טענו כי כל חלקם בפרשה היה רק כדי לסייע בידי שוורץ לאתר את העבריינים.

השופטת שושנה ברמן דחתה את גירסאותיהם של הנאשמים וקבעה כי השמיעו סיפורי בדים וסיפורי אלף לילה ולילה. השופטת ציינה כי שוכנעה מעל לכל ספק סביר כי הנאשמים ביצעו את המעשים ולכל אחד מהם היתה הנחת יסוד כי שוורץ יהיה אשר יהיה, אם יזעק לשירותיה של המשטרה בנוגע לעסקיו, לא יפנה אליה בשל עסקיו הבלתי חוקיים, גזר הדין יינתן במועד אחר.

חברת גינדי שבפירוק מבקשת כינוס נכסי שיף, שגם הוא „מתפרק"

חברת אברהם גינדי, הנמצאת בהליכי פירוק, הגישה אתמול לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה למינוי כונס נכסים נגד המלונאי חיים שיף.

באי כוח המבקשת עורכי הדין ש. ברגזון ואיתן ארז טוענים כי חיים שיף חייב לחברת אברהם גינדי, לפי פסק דין שניתן, סכום של כ־300.000 ש״ח. עורכי הדין מציינים בבקשתם למתן צו כינוס נכסים נגד שיף, כי הלה עשה מעשה של פשיטת רגל ולא מילא אחר הורישות שניתנו נגדו במסגרת התראת פשיטת הרגל שנשלחה לו על ידי בית המשפט.

לחברינו אבי, דוד, אסתר ובני משפחותיהם
אתכם באבל על מות
האב
קיבוץ בית אלפא

לחברתנו אסתי צור ולמשפחה
משתתפים באבלכם במות האם—הסבתא
מלכה רוזנברג
ההלוויה תתקיים היום, יום ששי, 16.9.88 בשעה 14.00 בקיבוץ עין המפרץ
קיבוץ עין המפרץ

לחברנו יוסף גרוסמן
משתתפים בצערך על מות
אביך
קיבוץ עברון
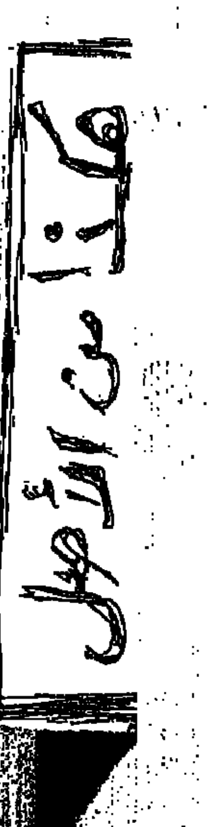
למשפחת שובל היקרה
משתתפים בצערכם במות
דב ז״ל
אגודת העתונאים חיפה והצפון